

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΤΙ ΠΑΙΔΟΜΗ

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΑΝΑΤΙΘΩΣΤΙΚΟΝ

Β. ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ

ΕΠΙ

ΔΟΡΜΗ

ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΒΑΣΙΛ. Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1972

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ Β. ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΑΘΗΝΑΙ 1975

1. Γιατί προσεύχομαι.

*Αν ἤμουν φτερωτό πουλί,
μέ τή λαλιά τήν πιό καλή
τό Σύμπαν θά ξυπνοῦσα.

*Αν ἤμουνα μιὰ λουλουδιά,
τήν πιό γλυκειά μου μυρωδιά
στό Σύμπαν θά σκορποῦσα.

Εἶμαι παιδάκι γνωστικό
κι ἔχω ψυχὴ καὶ λογικό
κι ἔχω καρδιά μέ πίστι.

Γι' αὐτό πλαγιάζω ἢ ξυπνῶ,
προσεύχομαι καὶ ἀνυμνῶ
τοῦ Σύμπαντος τὸν Κτίστη.

Γεώργιος Βιζυηνός

2. Μὲ τὴν μητέρα στὸ σχολεῖο.

Εἶναι πρῶτῃ. Ὁ Θανασάκης κοιμάται ἀκόμα. Ἡ μητερούλα τὸν σκουντᾶ ἀπαλά.

—Ξύπνα, τοῦ λέγει, παιδάκι μου. Σήμερα τὸ σχολεῖο ἀνοίγει. Πρέ-

πει νὰ ἔτοιμασθῆς, γιὰ νὰ πᾶμε.

Ὁ Θανασάκης ἔξυπνᾷ. Βλέπει τὴν μητερούλα του καὶ χαμογελᾷ. Ἐπειτα σηκώνεται καὶ ἔτοιμάζεται.

Σὲ λίγο εὐρίσκεται ἔμπρὸς στὸ εἰκόνισμα. Κάνει τὴν προσευχή του:

— Παναγία μου. Βοήθησέ με νὰ πηγαίνω στὸ σχολεῖο. Φώτισε τὸν νοῦ μου νὰ μάθω γράμματα. Χάρισέ μου ὑγεία. Φύλαξε γερούς τοὺς γονεῖς μου καὶ ὅλον τὸν κόσμο.

Προτοῦ ξεκινήσουν, ἡ μητέρα τὸν προσέχει καλά. Τὸν παρατηρεῖ ἀπ' ἐπάνω ἕως κάτω.

Βλέπει τὰ μαλλάκια του τὰ κτενισμένα. Τὸ πρόσωπό του νὰ λάμπη κατακάθαρο. Τί ὁμορφος πὺ εἶναι τώρα ὁ Θανασάκης της! Τώρα πὺ θὰ πηγαίνη στὸ σχολεῖο!

Στό δρόμο ἀνταμώνουν καί ἄλλα παιδιά. Ὅλα εἶναι χαρούμενα. Ἡ μητέρα καμαρώνει, πού ὁ γυιός της εἶναι στή δευτέρα τάξι.

—Πότε κιόλας ἐμεγάλωσε; Λέγει μόνη της.

Ὅταν ἔφθασαν στό σχολεῖο, ἐζήτησαν τόν δάσκαλο. Ἐκεῖνος ἐβγῆκε καί ἐφώνασε:

—Ὅρίστε μέσα, κυρία Ἀμαλία. Ἐφέρατε τόν Θανασάκη σας; Πέρυσι ἔμεινα πολὺ εὐχαριστημένος. Κι ἐφέτος ἐλπίζω νὰ εἶναι καλὸς μαθητής. Στὶς διακοπές τόν ἔβλεπα. Δὲν ἔκανε ἀταξίες. Ἦταν φρόνιμος.

Ὅταν ὁ δάσκαλος τόν ἔγραψε, ὁ Θανασάκης ἔσκυψε καί τοῦ ἐφίλησε τὸ χέρι. Ὁ δάσκαλος ἐχάρηκε πολὺ, πού ξαναεῖδε πάλι τόν καλὸ τὸ μαθητή, τόν Θανασάκη.

3. Κάτι πού ἔγινε μὲ μικρὰ παιδάκια.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα, τὴν ὥρα πού τὰ παιδιὰ θὰ ἔμπαιναν στὴν αἴθουσα, ἓνα ἀπ' αὐτά, ὁ Χαρίλαος, ἔκαμε κάτι, πού δὲν ἦταν σωστό.

Εἶχε ξεχάσει, φαίνεται, πὼς ἔπρεπε νὰ μπαίνει μὲ τάξι καὶ ἡσυχία. Καὶ ἐστρώμωξε δυὸ μικρούς, τὸν Ἀνδρέα καὶ τὸν Νῆκο, στὸν τοῖχο. Τοὺς ἔκαμε νὰ πονέσουν.

Στὸ δάσκαλο ἔκαμε κακὴ ἐντύπωση αὐτό, πού ἔγινε. Ἐπεριποιήθηκε τοὺς μικρούς κι ἔκαμε παρατηρήσεις σ' αὐτόν, πού ἔφταιξε.

— Δὲν τὸ ἐπερίμενα ποτὲ αὐτὸ ἀπὸ ἑσένα, Χαρίλαε. Μεγάλος μαθητὴς ἐσύ, νὰ εἶσαι τόσο ἀπρόσεκτος! Νὰ μὴ ξέρης πὼς βγαίνουν καὶ πὼς μπαίνουν στὴν αἴθουσα! Τί νὰ τὰ κάνουμε, παιδί

μου, τὰ γράμματα, ὅταν λείπη ἡ καλή συμπεριφορά;

Τὶς παρατηρήσεις αὐτὲς τὶς ἐπρόσεξαν καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταί. Καί, σὰν παιδιὰ φιλότιμα, ἐσκέφθησαν νὰ μὴ ξανασυμβῇ αὐτό.

Ἕνας μεγάλος μαθητής, ὁ Παναγιώτης, εἶπε:

— Παιδιά! στὰ διαλείμματα ν' ἀφήνωμε τοὺς μικροὺς νὰ περνοῦν πρῶτοι καὶ ν' ἀκολουθοῦμε οἱ μεγάλοι. Δέν εἶναι σωστό νὰ τοὺς σπρώχνωμε καὶ νὰ τοὺς κάνωμε νὰ πονοῦν.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα πάλι ἓνας κύριος ἔφερεν ἓνα μικρόν, τὸν Δημητράκη, κρατῶντάς τον ἀπὸ τὸ χέρι. Ὁ δάσκαλος μὲ τ' ἄλλα παιδιὰ τὴν ὥρα ἐκείνη ἦταν στὴν αἴθουσα.

— Μὲ συγχωρεῖτε, πού σᾶς διακόπτω, εἶπεν ὁ κύριος. Ἄλλ' ἐνόμισα,

πὼς ἔπρεπε νὰ ὀδηγήσω ἐδῶ αὐ-
τὸν τὸν μαθητὴ σας. Ἔπαιζε μὲ
τοὺς βῶλους στὴ μέση τοῦ δρό-
μου. Καί, καθὼς ἐπήγαινε μὲ καλ-
πασμὸ ἓνα ἄλογο, παρ' ὀλίγο θὰ
τὸν ἔπατοῦσε.

Ὁ δάσκαλος εὐχαρίστησε τὸν
κύριο, ποὺ εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ
περιμαζέψη τὸν μικρόν. Ἔδωκε
μερικές συμβουλές στὸ παιδάκι
καὶ τὸ ἔβαλε νὰ καθήσῃ στὴ θέσι
του.

Τὸ πρᾶγμα ὅμως ἔκαμε καὶ
στὰ μεγάλα παιδιὰ καὶ στὸ δά-
σκαλο ἐντύπωσι.

4. Φροντίδες για τούς μικρούς.

“Όταν έκτύπησε διάλειμμα, ὁ δάσκαλος ἐκάλεσε τὰ παιδιὰ καὶ μαζί μὲ αὐτὰ καὶ τὸν Δημητράκη.

—“Ἐλα ἐδῶ, παιδάκι μου! ”Ἔτσι κάνουν, ὅταν ξεκινοῦν γιὰ τὸ σχολεῖο; Παίζουν ποτέ στὴ μέση τοῦ δρόμου μὲ τούς βώλους;

—Δὲν ἔκαμα καλά, εἶπεν ὁ Δημητράκης φοβισμένα.

—Βέβαια δὲν ἔκαμες καλά. Λίγο ἔλειψε νὰ σὲ πατήσῃ τὸ ἄλογο. “Αν δὲν εὕρισκόταν ἐκεῖνος ὁ καλὸς κύριος, θὰ μποροῦσες νὰ πάθῃς κακό.

‘Ο καημένος ὁ Δημητράκης ἐκοίταζε μὲ τὰ μεγάλα γαλανὰ μάτια του τὸν δάσκαλο, ἐκοίταζε καὶ τὰ παιδιὰ. Τώρα φαίνεται, πὼς ἐσκεπτόταν τὸν κίνδυνο. ‘Ἡ Μαίρη, ἓνα ἔξυπνο κοριτσάκι, εἶπε:

—Καὶ ἄλλα παιδιά, κύριε, κάθονται στή μέση τοῦ δρόμου καὶ παίζουν. Καὶ αὐτὰ μπορεῖ νὰ τὰ πατήση κανένα ἄλογο. Ἐγώ, ὅταν ξεκινῶ γιὰ τὸ σχολεῖο, ἔρχομαι ἴσια. Δέν στέκομαι πουθενά, οὔτε στὰ μαγαζιά οὔτε στήν ἀγορά.

—Καλὰ κάνεις, Μαίρη, τῆς εἶπεν ὁ δάσκαλος. Στούς δρόμους, πού περνᾷ κόσμος καὶ αὐτοκίνητα, χρειάζεται προσοχή. Γίνονται πολλὰ δυστυχήματα στούς ἀνθρώπους, πού δέν προσέχουν.

Ἔνα ἀπό τὰ μεγαλύτερα παιδιά εἶπε:

—Δέν εἶναι καλά, κύριε, ὅταν βλέπουμε μικρούς, νὰ τοὺς παίρνουμε στοὺς σχολεῖο μαζί μας;

—Εἶναι πολὺ καλὸ αὐτὸ καὶ νὰ τὸ κάνετε. Τὰ μικρὰ παιδιά ξεχνιοῦνται στοὺς δρόμο. Ἐσεῖς, πού εἴσθε μεγαλύτεροι, νὰ τοὺς ἔχετε

σάν αδελφάκια. Εΐδατε πόση ἀγάπη ἔδειξεν ὁ ξένος κύριος, πού μᾶς ἔφερεν ἐδῶ τὸν Δημητράκη, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

5. Μὲ τὸν πατέρα στὸ βιβλιοπωλεῖο.

Τί χαρὰ πού δοκιμάζει σήμερα ὁ Θανασιάκης! Πηγαίνει στὸ βιβλιοπωλεῖο μαζί μὲ τὸν πατέρα του.

Σωστὸ πανηγύρι ἔχουν ἐκεῖ τὰ παιδάκια. Ἄλλα ἀγοράζουν κασσετῖνες, ἄλλα τετράδια. Μερικὰ ἔχουν στὸ χέρι κονδυλοφόρους.

Τί πλοῦτος ἀπὸ βιβλία! Τί σάκ-

κες! Τί εἰκόνες! Τί μελανοδοχεῖα!
Πόσα ἄλλα ὠραῖα πράγματα!

Ὁ Θανασάκης κοιτάζει τῖς σάκ-
κες καὶ τῖς θαυμάζει. Ἡ περυσινή,
πού εἶχεν, ἐχάλασε.

— Διάλεξε ὅποια θέλεις, παιδίμου,
τοῦ λέγει ὁ πατέρας.

Ναί. Ἄλλ' αὐτές εἶναι τόσες
πολλές. Τί εἶδους νὰ διαλέξῃ;
'Από δέρμα; 'Από ὕφασμα; 'Από
μουσαμᾶ; 'Από τί;

— Νὰ ἀγοράσετε μιὰ ἀπό δέρμα,
τούς ἐσύστησεν ὁ βιβλιοπώλης. Μιὰ
φορὰ θὰ δώσετε τὰ χρήματα· πρέ-
πει νὰ πιάσουν τόπο. Νὰ σᾶς δώ-
σω μάλιστα μιὰ, πού νὰ κλειδώνῃ.

Καί πραγματικὰ τούς ἔδωκε
μιὰ, πού ἐκλείδωνε. "Ἄρесе καὶ
στόν πατέρα καὶ στό παιδί. "Υστε-
ρα ἀγόρασαν ἕνα καλοντυμένο
βιβλίο. 'Αγόρασαν καὶ μολύβια
καὶ τετράδια.

—Θέλω καὶ μιὰ κασσετῖνα καινούργια, πατέρα, εἶπεν ὁ Θανασάκης.

—Κασσετῖνα ἔχεις, παιδί μου, τὴν περυσινή. Ἄς κάμωμε κάποια οἰκονομία. Δὲν ἔχομε καὶ πολλὰ χρήματα.

Τώρα ὁ Θανασάκης ἔγινε σωστός μαθητής. Τίποτε δὲν τοῦ λείπει. Σάκκα, βιβλίο, τετράδια, μολύβια. Ἄργότερα θ' ἀγοράση πέννες, μελάνη, κονδυλοφόρο καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειασθῆ.

—ὦ! μὲ τί ὄρεξι γυρίζει στό σπῖτι! Πετᾶ ἀπό χαρά. Ἡ μητέρα καὶ ἡ θεία του τὸν καμαρώνουν. Τὸν δέχονται μὲ χίλιες δυὸ εὐχές. Ὁ Θανασάκης χαϊδεύει τὴ σάκκα του καὶ τὸ βιβλίο. Κοιτάζει ὅλες τὶς εἰκόνες καὶ χαμογελᾶ. Εἶναι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ πράγματα, πού τοῦ ἀγόρασεν ὁ πατέρας.

6. Τί μ' άρέσει.

Μ' άρέσουν τά στολίδια,
σάν εἶναι γιορτινά.

Μ' άρέσουν τά παιγνίδια,
σάν δέν ἔχω δουλειά.

Μά βέβαια άπ' τά δύο
μ' άρέσει πιό πολύ
τό ὄμορφο βιβλίο,
πού τέρπει κι ὠφελεῖ.

Γιατί τό ξέρουν τόσοι,
πώς τό καλό παιδί
στολίδι ἔχει τή γνῶσι
καί τέρψι τή σπουδή.

Γεώργιος Βιζυηνός

7. Τὸ καινούργιο βιβλίο.

Τί μεγάλη χαρά, πού ἔχουν τὰ παιδιά σήμερα! Ἀγόρασαν ὅλα καινούργιο βιβλίο. Τὸ κοιτάζουν καὶ δὲν τὸ χορταίνουν. Τί ὠραῖο ἐξώφυλλο! Τί ζωγραφιές! Τί καθαρά γράμματα!

— Ἀλήθεια, παιδιά! Ποιὸς τὸ φτειάνει τὸ βιβλίο; εἶπεν ὁ Ζαφείρης.

— Ὁ βιβλιοπώλης, λέγει ἡ Μαρίτσα. Ἀπ' αὐτὸν δὲν τὸ ἀγοράζομε; Ἔ! αὐτὸς τὸ φτειάνει.

Ἄλλο πάλι παιδί ἔλεγε, πὼς τὸ φτειάνει ὁ βιβλιοδέτης.

Τὴν συζήτησι τὴν ἄκουσε καὶ ὁ δάσκαλος καὶ τοὺς εἶπε:

— Οὔτε ὁ βιβλιοπώλης, παιδιά μου, τὸ φτειάνει τὸ βιβλίο οὔτε ὁ βιβλιοδέτης. Γιὰ νὰ γίνῃ, ἐργάζονται πολλοί. Καὶ πρῶτα-πρῶτα αὐτός, πού τὸ γράφει. Τὸ ὄνομά του

τὸ βλέπετε στὸ ἐξώφυλλο. Γιὰ νὰ τὸ γράψη χρειάζεται καιρὸ. Ὑπάρχουν βιβλία, πού, γιὰ νὰ γραφοῦν, χρειάζονται χρόνια.

— Χρόνια! εἶπαν μερικὰ παιδιὰ μὲ ἀπορία.

— Βέβαια, ἐτόνισεν ὁ δάσκαλος. Ὕστερα ἔρχεται ὁ ζωγράφος, πὺ κάνει τὶς εἰκόνες. Καὶ αὐτὸς κοπιάζει πολὺ. Ἐπειτα οἱ τυπογράφοι καὶ τόσοι ἄλλοι.

— Ὡστε τόσοι ἐργάζονται γιὰ τὸ βιβλίο; εἶπεν ἡ Φωτούλα.

— Μάλιστα. Καὶ σ' ὅλους αὐτοὺς χρωστοῦμε χάρι. Γιατὶ ἐκοπίασαν. Καὶ χάρι σ' αὐτοὺς ἔχομε τὸ βιβλίο, πὺ μᾶς μαθαίνει τόσα χρήσιμα πράγματα. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ προσέχωμε. Νὰ μὴ τὸ μουντζουρώνωμε. Ὄταν τὸ πιάνωμε, νὰ εἴμεθα καθαροί. Ἡ σάκκα μας, τὰ ροῦχα, τὰ χέρια μας

νά είναι κατακάθαρα. Μὲ χέρια
ἀκάθαρτα πῶς θὰ ἔχουμε καθαρό
τὸ βιβλίο;

8. Χαρές καὶ γέλια.

Τὸ σχολεῖο ὄλοένα γεμίζει ἀ-
πὸ παιδιά. Χαρές καὶ γέλια τώρα
στό προαύλιο. Νὰ καὶ ἡ Κατῖνα, ἡ
Φανή, ὁ Νῖκος, ὁ Κωστάκης. "Ολα
τὰ καλά παιδιά. Ἡ γειτονιά τὰ κα-
μαρώνει. Τὰ ἔχει σὰν δικά της παι-

διά. Ἡ Νίνα φορεῖ τὸ ὠραῖο φορεματάκι της. Ἡ Κούλα ἦλθε με ἄσπρη κορδελλίτσα στὰ μαλλιά. Ὁ Θανασάκης καμαρώνει τὴν καινούργια σάκκα του.

—Μοῦ τὴν ἀγόρασε ὁ πατέρας. Εἶναι ὅλη ἀπὸ δέρμα. Ἔχει καὶ κλειδί, πού κλειδώνει καὶ ξεκλειδώνει, λέγει καὶ ξαναλέγει ὁ Θανασάκης.

Σὲ λίγο κτυπᾷ τὸ καμπανάκι. Τὰ παιδιὰ μαζεύονται στὴν αἴθουσα. Γίνεται ἡ προσευχή. Ὁ καλὸς Θεὸς τὰ εὐλογεῖ. Ὁ δάσκαλος χαίρεται, πού τὰ βλέπει μαζεμένα.

—Καλῶς ἦλθατε, τοὺς λέγει, ἀγαπητά μου παιδιὰ. Δυόμισυ μῆνες ἔχομε νὰ ἰδωθοῦμε. Τώρα πάλι ξαναγυρίζομε ἐδῶ.

—Ὅπως, κύριε, γυρίζουν στὴ φωλιά τους τὰ χελιδόνια, λέγει ἡ Μαρτίτσα.

—Ναί, παιδί μου. Έγυρίσαμε κι εμεῖς στή φωλιά μας, ὅπως τὰ χελιδόνια.

Μαζί μέ τόν δάσκαλο, πού ἐχάρηκε, γιατί ἤλθαν στό σχολεῖο τὰ παιδιά, ἐχάρηκε κι ἕνας ἄλλος. Ξέρετε ποιός; Ὁ μπάρμπα-Φλῶρος, πού πωλεῖ ζεστά ξεροψημένα κουλούρια. "Αμα εἶδε, πώς ἄνοιξε τό σχολεῖο, εἶπε χαρούμενος στή γυναῖκά του:

—Ἦλθαν, Μυρτούλα, πάλι τὰ παιδιά μας. Ἀπό αὔριο θ' ἀρχίσω με δουλειά. Ἐσὺ θὰ ζυμώνης κι ἐγὼ θὰ πωλῶ. "Ας εἶναι δοξασμένος ὁ ἅγιος Θεός, πού δέν μᾶς ἀφήνει νά πεινάσωμε.

9. Τὸ σχολεῖο λάμπει κατακάθαρο.

Μιὰ ἡμέρα ὁ δάσκαλος μίλησε
μέ τὰ παιδιά γιὰ τὸ σχολεῖο.

—“Ὅλα ἐδῶ, παιδιά μου, τοὺς εἶπε,
λαμποκοποῦν. Ἡ αἴθουσά μας εἶ-
ναι κάτασπρη. Τὸ πάτωμα, τὸ προ-
αύλιο κατακάθαρα. “Ὅ,τι εἶχε καὶ
δέν εἶχε τὸ σχολεῖο, τὰ ἐφόρεσε,
γιὰ νὰ μᾶς δεχθῆ. Τί καλὰ νὰ μπο-
ρούσαμε νὰ τὸ διατηρήσωμε πάν-
τα ἔτσι καθαρὸ! Νὰ τὸ βλέπουμε
πάντα ἔτσι νὰ λάμπη!

—Ἐγώ, κύριε, θὰ καθαρίζω καλὰ
τὰ πόδια μου, ὅταν μπαίνω, εἶπεν
ἡ Δαφνούλα. Δέν θὰ λερῶνω τὸ πά-
τωμα καὶ τὰ θρανία.

—Κι ἐγὼ δέν θὰ μουτζουρώνω μέ
μελάνη τὸν τοῖχο, εἶπεν ἄλλο
παιδί.

—Ἐγὼ δέν θὰ πετῶ κάτω χαρτά-
κια, ἐπρόσθεσεν ἄλλο.

Κάθε παιδί ἔδωκε καὶ μιὰν ὑπό-
σχεσι.

— Εὖγε, παιδιά μου, τοὺς λέγει ὁ
δάσκαλος. Ἄν κάνωμε ἔτσι ὅλοι,
τότε τὸ σχολεῖό μας θὰ τὸ φυλά-
ξωμε καθαρό. Εἴμεθα ὅλοι σ' αὐ-
τὸ σύμφωνοι; Τί λέτε;

— Εἴμεθα, κύριε, εἴμεθα, ἐφώνα-
ξαν τὰ παιδιά.

— Ἄφοῦ εἴμεθα, τότε ἐλᾶτε νὰ
σᾶς δείξω κάτι.

10. Ζημιές στο σχολεῖο

Ἐπῆγαν στὸν ἀνατολικὸ τοῖχο.
Ἄλλὰ τί νὰ ἴδοῦν; Αὐτὸς σέ ἄρ-
κετὸ μέρος εἶναι μαυρισμένος.

— Ποιὸς τὸν ἐμαύρισε, κύριε; ρω-
τᾶ ὁ Πᾶνος.

— Εἶναι κτυπήματα ἀπὸ τόπι, εἶ-
πεν ὁ δάσκαλος. Κάποιο παιδί θὰ
ἔπαιζε καὶ τὸν ἐμαύρισε. Νά! φαί-

νονται τὰ κτυπήματα μὲ τὸ τόπι.
Ἄκόμα δὲν τὸν ἔκαθαρίσαμε, τὸν
ἐμαυρίσαμε. Λέτε νὰ εἶναι μαθη-
τῆς αὐτός, ποῦ τὸ ἔκαμε; Τί γνώ-
μη ἔχετε;

— Ἴσως νὰ εἶναι, κύριε, κανένα
ξένο παιδί, εἶπαν μερικά.

— Μακάρι, ἐσυμπλήρωσεν ὁ δά-
σκαλος. Πολὺ θὰ ἤθελα νὰ μὴν
εἶναι κανένας ἀπὸ σᾶς. Ἄλλὰ καί
πιὸ κάτω μᾶς ἔκαμαν ζημιὰ. Μᾶς
ἔξυσαν τὸν τοῖχο, μᾶς τὸν ἔγδα-
ραν. Κάποιος, φαίνεται, ἐβάλθηκε
νὰ σκαρφαλώσῃ στὸ παράθυρο
καὶ τὸν ἔξυσε. Τί θὰ γίνῃ, ἂν πᾶμε
ἔτσι;

Ὁ δάσκαλος τώρα σιωπᾷ. Κοι-
τάζει τίς ζημιές καὶ κουνᾷ τὸ κε-
φάλι του. Μὰ καὶ τὰ παιδάκια εἶ-
ναι στενοχωρημένα. Λυποῦνται
καὶ αὐτά.

— Νὰ εἶναι τάχα ἓνας, ποῦ ἔκαμε

αὐτὰ ἢ πολλοί; λέγουν τὰ παιδιά μεταξύ τους.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα ἔβαλεν ὁ δάσκαλος καὶ ἔφτειασαν πάλι τὸν τοῖχο. Τὰ παιδιά δίνουν τὸν λόγο των, πῶς δὲν θὰ ξαναγίνουν ζημιές.

11. Ἐμαύρισε στὴν ἐξοχή.

— Πωπώ! ὁ Μανωλάκης πόσο ἐμαύρισε ἀπὸ τὸν ἥλιο! λέγει γελῶντας ὁ δάσκαλος. Καλέ, ἐσύ ἔγινες σὰν ἀραπάκι! Ποῦ ἐπέρασες, Μανωλάκη, τίς διακοπές; Πῶς ἐμαύρισες τόσο;

— Ἐπήγαμε κύριε, μὲ τὴν ἀδελφή μου στὸν παππού μας. Ἐπήγαμε στὸ χωριό. Τὸν ἐβοηθήσαμε στὶς δουλειές.

— Καὶ ποιά βοήθεια, Μανωλάκη, ἔκανες ἐσύ στὸν παππού σου;

— Έψώνιζα, κύριε, στον παντοπώλη. Έφερνα νερό με τὸ κανάτι ἀπὸ τὴ βρύση. Έβοσκουσα καὶ τὸ ἀρνάκι.

— Έβοσκουσες ἀρνάκι! Ὡστε ἔγινες λοιπὸν καὶ τσοπάνης; Καὶ τί τὸ ἔκαμες τὸ γάλα, τὸ τυρὶ καὶ τὸ βούτυρο; Τὰ ἐφύλαξες ἢ τὰ ἐπώλησες; εἶπεν ἀστειευόμενος ὁ δάσκαλος.

Ὁ Μανωλάκης ἐγέλασε. Μαζί του ἐγέλασαν καὶ τὰ ἄλλα παιδιά.

— Κύριε, ἦταν μικρὸ τὸ ἀρνάκι καὶ δὲν τὸ ἀρμέγαμε.

Αὐτὸ ὀλοένα ἐβέλαζε μπέ! μπέ!

—Γιατί ἐβέλαζε, Μανωλάκη;

—Ἦθελε, κύριε, τὴν μαννούλα του.

—Ναί, παιδί μου. Τὰ μικρὰ ἀρνάκια εἶναι σὰν τὰ μικρὰ παιδάκια. Βελάζουν, γιατί θέλουν νὰ εἶναι κοντὰ στὴν μητερούλα τους.

12. Ὁ Νῆκος καὶ τὸ γαῖδουράκι.

—Ἐγώ, κύριε, εἶπεν ὁ Νῆκος, ἐπῆγα στὴν ἐξοχὴ μὲ τὴν θεία μου. Εἶναι πολὺ ὠραῖα ἐκεῖ. Εἶναι κρύα νερά, δένδρα μὲ παχὺ ἴσκιο. Εἶναι καὶ πολλὰ περιβόλια. Ἔχουν μπάμιες, μελιτζάνες, ντομάτες. Ἐκεῖ εἶδα μιὰ ἡμέρα καὶ τὸν Πάρι.

—Ναί, ἤμουν κι ἐγώ, ἐβεβαίωσεν ὁ Πάρις. Καὶ εἶδα τὸν Νῆκο καβάλλα σ' ἓνα γαῖδουράκι. Ἐφοβόταν νὰ μὴν πέση.

Ὁ Νῆκος διαμαρτυρήθηκε. Ἐ-

πειράχθηκε μ' αυτό, πού εἶπεν ὁ Πάρις.

— Αὐτό δέν εἶναι σωστό, εἶπε. Τὴν πρώτη φορά, πού ἐκαβάλλησα, τότε μονάχα εἶχα φοβηθῆ. Τότε εἶχα πιασθῆ ἀπὸ τὸ σαμάρι. Ὑστερα ὅμως ἐσυνήθισα. Τώρα δέν φοβοῦμαι πιά, ὅταν καβαλλῶ.

Κι ἐνῶ ἔλεγεν αὐτὰ ὁ Νῆκος, ἄνοιξε τὰ χέρια του. Μ' αὐτό ἤθελε νὰ δείξη, πῶς δέν φοβᾶται πιά. Οὔτε ἔχει ἀνάγκη νὰ πιασθῆ ἀπὸ τὸ σαμάρι.

13. Τί είδεν ὁ Πάρις στὰ χωράφια.

—'Εγὼ ἐπῆγα στὰ χωράφια τοῦ γαμβροῦ μου, εἶπεν ὁ Πάρις. Αὐτὰ εἶναι πολὺ μακριά. Εἶναι πέρα στὴν ἐξοχή. Ἐκεῖ μόνο χωράφια εἶναι.

—Καὶ τί εἶδες ἐκεῖ, πὺ ἐπῆγες, Πάρι; ἐρώτησαν τὰ παιδιὰ.

—Εἶδα θεριστὰς νὰ θερίζουν σιτάρη καὶ νὰ δένουν δεμάτια. Εἶδα καὶ μεγάλες θημωνιές. Καὶ ξέρετε πόσο μεγάλες; Σὰν σπίτια!

—Πωπῶ! ἐφώνησαν τὰ παιδιὰ. Μὰ εἶναι τόσο μεγάλες θημωνιές;

—Δίκιο ἔχει, παιδιὰ, ὁ Πάρις. Ὑπάρχουν

καὶ θημωνιῆς μεγάλες σὰν σπίτια, ἔβεβαί-
ωσεν ὁ δάσκαλος.

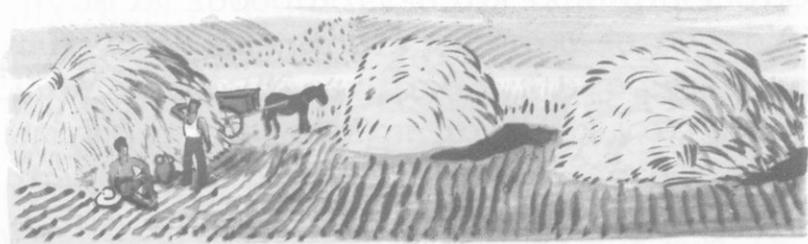
— Μιὰν ἡμέραν εἶδα καὶ νὰ ἄλωνίζου, συν-
έχισε ὁ Πάρις. Ἦταν πολὺ ζεστὴ ἡ ἡμέρα
ἐκείνη. Ὁ ἰδρῶτας μᾶς ἔλουζε. Οἱ ἐργάτες
ὑπέφεραν πολὺ.

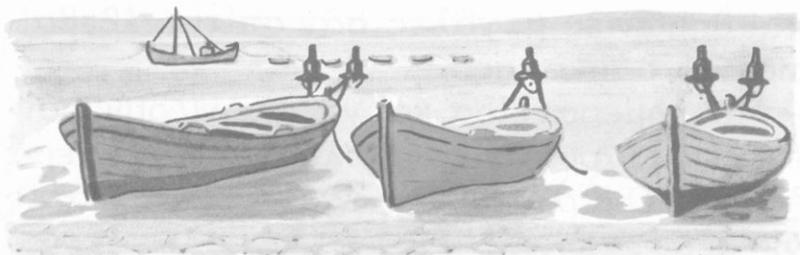
— Δὲν βαστῶ ἄλλο ἀπὸ τὴ ζέστη, εἶπα
στὸ γαμβρό μου. Κι ἐπῆγα κι ἐκάθησα κά-
τω ἀπὸ ἓνα μεγάλο πλατάνι.

— Καλά, πὺ εὐρέθηκε, Πάρι, τὸ εὐλογη-
μένο δένδρο. Ἄν δὲν ἦταν, τί θὰ ἔκανες;

— Κι ἐγὼ δὲν ξέρω, κύριε, τί θὰ ἔκανα.
Τόση μεγάλη ζέστη δὲν εἶχα δοκιμάσει
ποτέ.

— Σκεφθῆτε, παιδιά, ἐσυνέχισεν ὁ δάσκα-
λος, τί δοκιμάζουν οἱ γεωργοὶ ἀπὸ τὴ ζέ-
στη! Καὶ σκεφθῆτε καὶ τὰ παιδάκια των!
Πόσο τὰ καημένα θὰ ὑποφέρουν, ὅταν ἐρ-
γάζωνται μαζί των! Ἄς εὐχαριστοῦμε
τοὺς καλοὺς γεωργοὺς, πὺ τόσο κοπιᾶ-
ζουν, γιὰ νὰ μᾶς δώσουν τὸ ψωμί μας.

14. Ὁ Ἀνδρέας καὶ ἡ θάλασσα.

Τώρα ἦλθεν ἡ σειρὰ τοῦ Ἀνδρέα; γιὰ νὰ μιλήσῃ. Αὐτὸς εἶχε πάει στὴ θάλασσα.

Τὰ παιδιὰ ἐτέντωσαν τ' αὐτιά τους, γιὰ νὰ τὸν ἀκούσουν. Τὰ πιὸ πολλὰ δὲν ἤξεραν ἀπὸ θάλασσα οὔτε καὶ ἀπὸ πλοῖα.

—Στὸ μέρος, πού ἐπῆγα, εἶπεν ὁ Ἀνδρέας, δὲν ἦταν πλοῖα. Ἦταν μονάχα βάρκες. Ἦταν καὶ ψαρᾶδες, πού ἐψάρευαν. Καὶ μιὰ ἡμέρα ἔπιασαν ἕνα ψάρι μεγάλο σὰν τὸ μισὸ θρανίο!

—Πῶς τὸ ἔπιασαν τόσο μεγάλο; ἐρώτησεν ὁ Δημητράκης.

—Νά! οἱ ψαρᾶδες ἔρριξαν τὰ δίχτυα. Τὸ ψάρι ἐπιάσθη καὶ δὲν μποροῦσε νὰ φύγῃ. Ὕστερα οἱ ψαρᾶδες ἐτράβηξαν τὰ δίχτυα στὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ τὸ ἔβγαλαν. Μαζί τους ἦταν καὶ ἕνας παλιὸς ψαρᾶς, ὁ Φαγρῆς. Αὐτὸς διατάζει, ποῦ νὰ ρίχνουν τὰ δίχτυα καὶ πότε νὰ τὰ τραβοῦν. Αὐτὸς

παίρνει καὶ τὰ χρήματα, ὅταν πωλοῦν τὰ ψάρια. Ὁ Φαγγρῆς εἶναι ὁ ἀρχηγός τους.

— Ἦταν πολὺ μεγάλη, Ἀνδρέα, ἡ θάλασσα; ἐρώτησεν ὁ Ἀλέκος.

— Οὐ! Δὲν μποροῦσα μὲ τὰ μάτια μου νὰ τὴν ἰδῶ ὅλη. Ἐκοίταζα-ἐκοίταζα καὶ δὲν ἔβλεπα ἄκρη!

— Βαθειὰ ἦταν;

— Στὴν ἄκρη ὄχι. Μπαίναμε μὲ ἄλλα παιδιὰ καὶ δὲν μᾶς σκέπαζε. Ὅσο ὅμως προχωρούσαμε, τόσο καὶ ἐβάθυνε. Μιὰν ἡμέραν ἐρώτησα τὸν Φαγγρῆ: Πόσο βαθιὰ εἶναι τὰ νερά, καπετάνιε, ἐκεῖ πού ψαρεύετε; Ἐγέλασε καὶ μοῦ εἶπε:

— Καὶ πενήντα καμπαναριά, ἂν βάλῃς τὸ ἕνα ἐπάνω στὸ ἄλλο, πάλι θὰ τὰ σκεπάσῃ!

15. Τὰ παιδιὰ τῶν ψαράδων.

— Στὴ θάλασσα ἔπιασα καὶ φίλους, εἶπεν ὁ Ἀνδρέας. Ἐγνώρισα τὰ παιδιὰ τῶν ψαράδων. Τί φιλότιμα καὶ καλὰ παιδιὰ! Μὲ προσκαλοῦσαν στὶς καλύβες τους. Μοῦ ἔδιναν ἀχηβάδες. Μοῦ ἔδιναν κογχύλια. Μὲ ἔπαιρναν καὶ ἐπιάναμε καὶ καβούρια. Ἐνας μάλιστα κάβουρας μοῦ ἔδωκε μιὰ γε-

ρή δαγκανιά ἐδῶ στὸ μεγάλο δάκτυλο· νά
καὶ τὸ σημάδι!

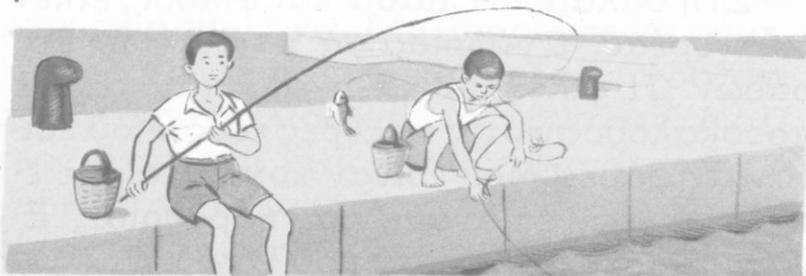
Καὶ ὁ Ἄνδρέας ἔδειξε τὸ σημάδι του.

—Κολύμπι ἔμαθες, Ἄνδρέα;

—Καὶ ρωτᾶτε; Μποροῦσα νὰ κάμω ἄλ-
λοιῶς; Ἐκεῖ ὅλοι κολυμποῦν. Στὴν ἀρχὴ
ἔβλεπα τὰ νερὰ καὶ ἐφοβόμουν. Ἔπειτα ὁ-
μως τὰ ἐσυνήθισα. Πηγαίνω ἄρκετὰ μα-
κριά. Δὲν κουράζομαι. Κάνω καὶ βουτιές.
Μὰ πόσο ὠραῖα κολυμποῦν τὰ παιδιὰ τῶν
ψαράδων! Στέκονται ἀνάσκελα στὴ θάλασσ-
σα, κάνουν μεγάλα μακροβούτια καὶ χαι-
ρεται κανένας νὰ τὰ βλέπη νὰ κολυμποῦν.

—Σοῦ ἀρέσει, Ἄνδρέα, ἡ θάλασσα; ἐρώ-
τησεν ὁ δάσκαλος.

—Μοῦ ἀρέσει, μὰ ὅταν εἶναι ἤσυχη. Ἄλ-
λοίμονο ὅμως, ὅταν ἀγριέψη. Μουγκρίζει
σὰν θεριό. Σηκώνει κύματα, πού εἶναι σὰν
βουνά. Τὰ καράβια τότε χοροπηδοῦν. Ἄν
πῆτε γιὰ τὶς βάρκες, τὶς παίζει σὰν παι-
γνιδάκι.

16. Ὁ ψαρᾶς.

Βγαίν' ἢ βαρκούλα τοῦ ψαρᾶ
ἀπὸ τὸ περιγιαλί
κι ἀπλώνει ὁ ναύτης μὲ χαρὰ
τὰ δίχτυα του καὶ πάλι.

Τὸ φεγγαράκι τὸ γιαλὸ
τὸν κάνει σὰν καθρέφτη
καὶ κάθε ψάρι παχουλὸ
μέσα στὰ δίχτυα πέφτει.

Τράβα τὸ δίχτυ σου, ψαρᾶ,
κι ἀγάλια νὰ μὴ σπάση'
θαρρῶ, πῶς τούτη τὴ φορὰ
χιλιάδες ἔχει πιάσει.

Πολὺ κουράσθηκες, ψαρᾶ,
τὰ ψάρια εἶν' δικά σου
καὶ ποῦλά τα στὴν ἀγορά,
νὰ θρέψης τὰ παιδιὰ σου.

Ἰωάννης Πολέμης

17. Ἡ Φωτούλα καὶ ὁ τζίτζικας.

“Αμα ἔτελείωσεν ὁ Ἀνδρέας, μίλησεν ἡ Φωτούλα. Αὐτὴ εἶχε ἓνα μικρὸ κουτάκι στὸ χέρι της. Τὸ ἐφύλαγε κλεισμένο.

—Τί ἔχεις νὰ μᾶς δείξης αὐτοῦ, Φωτούλα; ἐζήτησαν νὰ μάθουν τὰ παιδιὰ.

—“Ἐνα τζίτζικάκι, ἀπαντᾷ τὸ κορίτσι. Τὸ ἐφύλαξα γιὰ τὸ σχολικὸ μας μουσεῖο. Νὰ πῶς τὸ ἔπιασα: Ἐπηγαίναμε μιὰ ἡμέρα μὲ τὴν γιαγιά στὴν ἐξοχή. Γιὰ νὰ ξεκουρασθοῦμε, ἐκαθήσαμε κάτω ἀπὸ ἓνα φουντωτὸ πλατάνι. Ἐπάνω εἶχαμε μουσική.

—“Ἀκου, Φωτούλα, αὐτὸ τὸ κοτσύφι!” Ἀκου κι ἐκεῖνες τὶς καρδερίνες! μοῦ εἶπεν ἡ γιαγιά.

Ἐγὼ τῆς ἀποκρίθηκα:

—Πολὺ θὰ ἤθελα, γιαγιά μου, νὰ ἐγινόμουν κι ἐγὼ πουλάκι. Νὰ ἐπετοῦσα ἀπὸ κλαρὶ σὲ κλαρὶ καὶ νὰ κελαδοῦσα σὰν αὐτὸ τὸ κοτσύφι.

—Κι ἂν ἐγινόσουν πουλί, τότε τί ἐγγονούλα θὰ εἶχα; Δὲν θὰ ἐλυπόσουν, πού θὰ μ’ ἄφηνες μονάχη; μοῦ εἶπεν ἡ γιαγιά παραπενομένα.

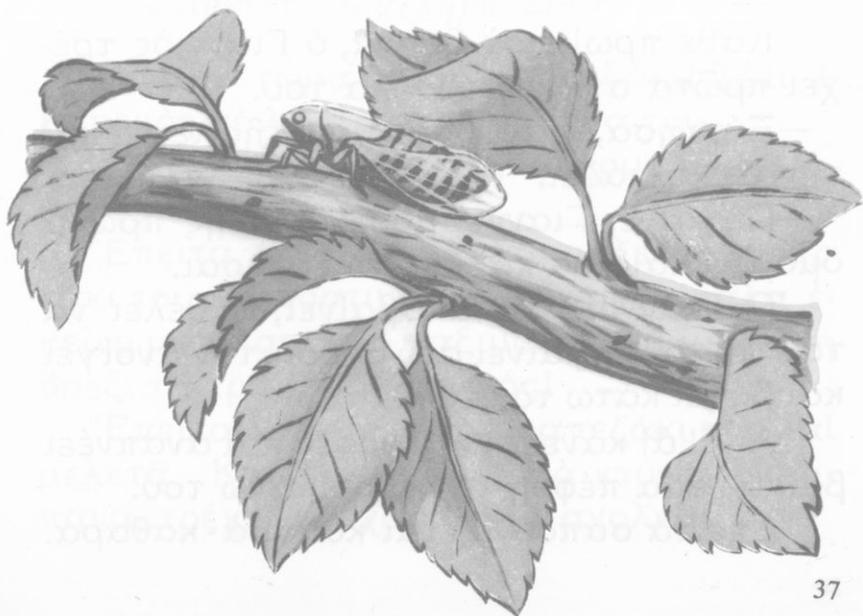
Τὴν ὥρα ἐκείνη τὰκ! μ’ ἐκτύπησε κάτι στὰ μαλλιά. Ἦταν αὐτὸς ὁ τζίτζικας. Τὸν

ἐπῆρα καὶ ἦταν πεθαμένος.

— Πεθαμένος! εἶπαν τὰ παιδιά.

— Ναί! ἀποκρίθηκε ἡ Φωτούλα. Πεθαμένος. Ἡ γιαγιά μου εἶπε, πῶς κάποιος πουλάκι τὸν ἐκτύπησε. Ἦθελε νὰ τὸν πιάσῃ μὲ τὴν μύτη του, γιὰ νὰ τὸν φάῃ, καὶ τὸν ἐσκότωσε.

Τὰ παιδιά ἐκοίταξαν μὲ προσοχὴ τὸν καημένο τὸν τζίτζικα. Ὁ δύστυχος εἶχε μιὰ τρυπίτσα λίγο πιὸ κάτω ἀπὸ τὸ κεφάλι. Ἐσηκώθηκαν τότε ὅλα καὶ τὸν ἐπῆγαν στὸ σχολικὸ μουσεῖο. Ἐπάνω στὸ κουτάκι ἔβαλαν μιὰ καρφίτσα, ποὺ ἔγραφε: Δῶρο τῆς Φωτούλας γιὰ τὸ σχολικὸ μας μουσεῖο.

18. "Ένα καθαρό παιδάκι.

Κάθε πρωί, πού ξυπνᾷ, ὁ Γιαννιὸς τρέχει πρῶτα στὴ μητερούλα του.

—Ξύπνησα, μητερούλα μου, τῆς λέγει καὶ τὴν ἀγκαλιάζει.

—Πήγαινε, Γιαννιέ μου, νὰ γίνης πρῶτα ὁμορφο παιδάκι καὶ ἔπειτα ἔρχεσαι.

Ὁ Γιαννιὸς καταλαβαίνει, τί θέλει νὰ τοῦ 'πῆ, καὶ πηγαίνει στὴ βρύση, τὴν ἀνοίγει καὶ βάζει κάτω τὸ κεφάλι του.

᾽Α! ᾽ᾱ! ᾽ᾱ! κάνει λίγες φορές καὶ ἀναπνέει βαθιά, ᾽μα πέφτη τὸ νερὸ ἐπάνω του.

"Ἐπειτα σαπουνίζεται καθαρά-καθαρά.

Τρίβει γερὰ τὰ χέρια, τὸ λαιμὸ καὶ τὸ κεφάλι του καὶ γίνεται καθαρὸ παιδάκι.

Πῶς λάμπει τώρα τὸ προσωπάκι του! Καὶ πῶς ἔγινεν ἀλλοιώτικο παιδάκι μὲ τὸ σαπούνισμα!

Ἦστερα κτενίζεται, ντύνεται καὶ πηγαίνει στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Στέκεται μὲ εὐλάβεια καὶ κάνει τὴν πρωινὴ του προσευχή:

« Χριστέ μου! Σὲ εὐχαριστῶ, ποὺ μὲ ἐφύλαξες ὅλη τὴ νύκτα, νὰ μὴ πάθω κανένα κακό. Φύλαξέ με καὶ τὴν ἡμέρα, νὰ ἔχω ὑγεία. Χάρισε στοὺς γονεῖς μου ὑγεία καὶ φώτισέ μας νὰ κάνωμε πάντοτε τὸ θέλημά Σου ».

Νά'μαι τώρα ὁμορφο παιδάκι! λέει ὁ Γιαννιὸς σὲ λίγο στὴ μητερίτσα του.

Ἦ! Πῶς μοσχομυρίζει τὸ χρυσό μου! ἀπαντᾷ ἐκείνη!

Ἔπειτα τὸν φιλεῖ καὶ ἐτοιμάζει τὸ γαλατάκι του. Τί νόστιμο ποὺ εἶναι τὸ γάλα ἐκείνο μὲ τὸ σπιτικὸ παξιμάδι! Καὶ μὲ πόση ὄρεξι τὰ τρώγει ὁ Γιαννιός!

Ἔπειτα κάθεται στὸ τραπεζάκι του καὶ μελετᾷ. Καὶ ὅταν ἀκούη, νὰ κτυπᾷ ἢ καμπάνα, τρέχει μὲ χαρὰ στὸ σχολεῖο.

19. Ὁ ἀκάθαρτος Ἀλέκος

Πόσο ὁμως διαφορετικὸς εἶναι ὁ Ἀλέκος. Ὁ Ἀλέκος εἶναι φίλος μὲ τὸν Γιαννιό. Κάθε πρωί, πού σηκώνεται, δὲν πηγαίνει στὴ βρυσούλα νὰ πλυθῆ. Περιμένει νὰ τὸν πλύνῃ ἡ μητέρα του. Μὰ καὶ τότε πηγαίνει μουρμουρίζοντας.

Ἄν ἡ μητέρα εἶναι ἀπησχολημένη, ὁ Ἀλέκος τῆς ξεφεύγει ἄνιφτος. Ἀρκετὲς φορές ὁ δάσκαλος τὸν εὐρῆκε ἀκάθαρτο καὶ τοῦ ἔκαμε παρατήρησι. Μιὰ φορά μάλιστα λίγο ἔλειψε νὰ τὸν στείλῃ πίσω στὸ σπίτι του. Πόση ἐντροπὴ ἔδοκίμασε τότε ὁ Ἀλέκος! Νὰ τιμωρηθῆ, πού εἶναι ἀκάθαρτος!

Μιὰ ἄλλη φορά, πάλι, ἔπαθε καὶ κάτι χειρότερο. Στὴ σχολικὴ αἴθουσα ἐπῆγε ὁ σχολίατρος νὰ ἐξετάσῃ τὴν καθαριότητα τῶν παιδιῶν. Κρύος ἰδρῶτας ἔπιασε τότε τὸν Ἀλέκο. Καὶ ὅλο ἐκοίταζε τὰ χέρια του, τὰ νύχια του καὶ ἴσιαζε μὲ τὶς παλάμες τὰ μαλλιὰ του. Ἀπ' αὐτὸ ὁμως, πού ἐφοβόταν, δὲν ἐγλύτωσε. Μαζὶ μὲ τρία ἄλλα παιδιὰ τὸν ἔβγαλεν ὁ σχολίατρος ἀκάθαρτο. Τοῦ εἶπε μάλιστα καὶ αὐστηρὰ λόγια.

Αὐτὸ ὁμως δὲν τὸν ἔβλαψε. Ἀπὸ τότε ἀπεφάσισε νὰ διορθωθῆ. Ἐνιβόταν μὲ σα-

πούνι κάθε πρωί καὶ ἐλουζόταν. Ἔγινε ἀπὸ τὰ πιὸ καθαρὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου.

Ἄπο τότε ὁ δάσκαλος δὲν τοῦ ἔκανε πιὰ καμμιά παρατήρησι.

20. Γιατί ὁ Αντωνάκης ἔγινεν ἄτακτος.

Ὁ Ἄντωνάκης ἦταν ἓνα παιδί φρόνιμο. Ποτέ δὲν ἔλεγε ἄπρεπα λόγια. Οὔτε ἤξερε νὰ εἰπῆ ψέματα. Στὰ μαθήματά του ἦταν πολὺ τακτικός. Οἱ γονεῖς του ἦσαν εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὸν Ἄντωνάκη τους καὶ ὑπερήφανοι, πού εἶχαν ἓνα τόσο καλὸ παιδί.

Τελευταῖα ὅμως τὸ παιδί αὐτὸ ἄρχισε νὰ χαλᾷ. Ἡ μητέρα του καὶ ὁ πατέρας του δὲν ἤξεραν πῶς νὰ ἐξηγήσουν αὐτὴ τὴν ἀλλαγὴ. Οὔτε καὶ ὁ δάσκαλος.

Κάποτε ὅμως ἔγινε φανερὸ γιατί ὁ Ἄντωνάκης εἶχεν ἀλλάξει.

Μιὰ ἡμέρα ἐπῆγε στὸ σπίτι τους μιὰ πτωχὴ γυναῖκα, ἡ κυρὰ-Κωνσταντία. Ἦταν ἐκεῖ καὶ ὁ Ἄντωνάκης.

—Κύριε Χαρίλαε, εἶπε στὸν πατέρα. Ὁ Ἄντωνάκης σας μοῦ ἐπλήγωσε μὲ τὶς πέτρες μιὰ πάπια. Ἐγὼ εἶμαι γυναῖκα πτωχὴ. Ἔχω δυὸ ὀρφανὰ νὰ θρέψω. Ἐπερίμενα νὰ τοὺς δίνω κανένα αὐγουλάκι νὰ τρώγουν.

Αὐτὸς μοῦ ἐπλήγωσε τὴν πάπια μου. Ἦταν μαζί με ἓνα ἄλλο κακὸ παιδί.

Ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα δὲν ἤξεραν τί νὰ ἀπαντήσουν.

— Δὲν θὰ ἦταν ὁ Ἄντωνης μας, κυρὰ-Κωνσταντία. Λάθος θὰ ἐκάνατε, εἶπεν ὁ πατέρας. Αὐτὸς οὔτε πέτρες πετᾶ οὔτε καὶ πηγαίνει με κακὰ παιδιά. Εἶναι παιδί με καλὴ ἀνατροφή.

— Τὸν γιό σου δὲν γνωρίζω, κύριε Χαρίλαε; Τί λέτε; Ἄφου εἶναι ἐδῶ, ἄς σᾶς εἰπῆ ὁ ἴδιος, ἂν δὲν ἦταν αὐτός. Νά! σὰν νὰ τὸν βλέπω με τὶς πέτρες στὰ χέρια.

Ἄπο τὸ χρῶμα, πὺ ἐπῆρε τὸ πρόσωπο τοῦ γιουῦ τους, ἐκατάλαβε ὁ πατέρας, πὺς ἡ γυναῖκα εἶχε δίκιο. Τὴν ἐπῆρε τότε κάτω καὶ τῆς ἔδωκε δυὸ πάπιες ἀπὸ τὶς δικές του. Τῆς ἔδωκε καὶ μερικὰ χρήματα, τῆς ἐζήτησε συγγνώμην καὶ ἡ κυρία ἔφυγε.

Ὅταν ἦλθεν ὁ πατέρας ἐπάνω, εὔρηκε τὸν Ἄντωνάκη νὰ κλαίη ἀπαρηγόρητα καὶ νὰ λέγη στὴ μητέρα του:

— Δὲν θὰ τὸ ξανακάνω, μητερούλα μου. Συγχωρῆστέ με. Ἐγὼ ἐπλήγωσα τὴν πάπια τῆς κυρὰ-Κωνσταντίας. Εἶχα συναναστροφή μ' ἓνα κακὸ παιδί. Δὲν θὰ ξαναπηγαίνω μαζί του.

Ὁ πατέρας ἐστάθηκε λίγην ὥραν ἀμίλητος. Ὕστερα εἶπε :

— Παιδί μου, ἀπὸ τὰ δάκρυα, πὺ χύνεις, καταλαβαίνω, πὺς μετανοεῖς. Ἐγὼ καὶ ἡ μητέρα σου σὲ συγχωροῦμε γιὰ ὅ,τι ἔκαμες. Πρόσεξε ὅμως ἄλλη φορὰ, ποιοὺς συναναστρέφεις. Δὲν ὑπάρχει χειρότερο πρᾶγμα ἀπὸ τὴν κακὴ συναναστροφή. Εἶναι ἱκανὴ νὰ σὲ καταστρέψῃ.

21. Τὸ παράπονο τοῦ Γιωργάκη.

Ὁ Γιωργάκης εἶναι μικρός. Τὸ παράπονό του εἶναι, πὺ δὲν τὸν δέχονται στὸ σχολεῖο. Γι' αὐτὸ λέγει συχνὰ στὴ μητέρα του.

— Πότε, μητέρα, θὰ γίνω μαθητὴς; Πότε θὰ πηγαίνω στὸ σχολεῖο;

— Ὅταν μεγαλώσῃς, ἀπαντᾷ ἡ μητέρα.

Μὰ καὶ τώρα εἶμαι μεγάλος. Γιὰ κοίταξέ με!

Καὶ σηκώνεται, τεντώνει τὸ σωματάκι του, γιὰ νὰ φανῇ ψηλός. Ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα ξεκαρδίζονται στὰ γέλια.

Μὰ πιὸ πολὺ γελᾷ ἢ γιαγιά. Γελᾷ, ποὺ ὁ ἔγγονός της εἶναι ἔξυπνος. Τὸν παίρνει στὴν ἀγκαλιά της καὶ τὸν φιλεῖ.

—Νὰ μᾶς ζήσης, παιδάκι μου, τοῦ λέγει. Ὁ καλὸς Θεὸς νὰ σοῦ χαρίζη ὑγεία. Νὰ μάθης γράμματα, νὰ γίνης καλὸς ἄνθρωπος.

Τὴν ἡμέρα, ποὺ ἄνοιξε τὸ σχολεῖο, ὁ Γιωργάκης ἐστενοχωρήθηκε πολὺ.

—Ἄχ! μητερούλα! Τί θὰ γίνω τώρα ἐγώ; Ὁ Θανασάκης θὰ πηγαίνει στὸ σχολεῖο, ὅλα τὰ παιδιὰ θὰ πηγαίνουν. Ἐγὼ δὲν θὰ μάθω γράμματα;

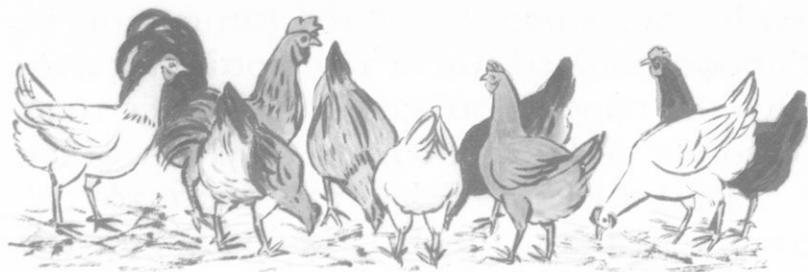
—Θὰ μάθης, παιδάκι μου, μὰ ὅταν θὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς. Κάμε ὑπομονή.

Ἡ γιαγιά, σὰν τὸν εἶδε νὰ λυπᾶται πολὺ, τὸν ἐφώνασε κοντά της.

—Γιατί, Γιωργάκη μου, στενοχωριέσαι; Δὲν εἶμαι μαζί σου ἐγώ; Ἐγὼ θὰ σοῦ μάθω πολλὰ πράγματα. Θὰ πηγαίνωμε μαζί περίπατο, θὰ σοῦ λέγω παραμύθια, θὰ σοῦ τραγουδῶ, θὰ σὲ βοηθήσω νὰ γνωρίσης καὶ μερικὸς καλοὺς φίλους.

—Φίλους; Ποιοί εἶναι αὐτοὶ οἱ φίλοι, γιαγιά;

—Τοὺς γνωρίζεις καὶ τώρα, παιδί μου. Μὰ ἐγὼ θὰ σὲ βοηθήσω νὰ πιάσης φιλία μαζί τους. Ἀπὸ αὐριο θὰ πᾶμε νὰ τοὺς ἰδῆς.

22. Μὲ τὴν γιαγιά στὴν αὐλή.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἡ γιαγιά κατέβηκε μὲ τὸν Γιωργάκη στὴν αὐλή. Ἐκρατοῦσε κι ἓνα σακκουλάκι.

— Τί ἔχει μέσα, γιαγιά ;

— Ψίχουλα καὶ σπόρους, παιδί μου. Εἶναι τροφή γιὰ τίς ὄρνιθες.

Ἐκεῖνες, σὰν εἶδαν τὴν γιαγιά, ἦλθαν καὶ ἐμπερδεύτηκαν στὰ πόδια της. Κάκα-κα! κάκακα! ἔκαναν χαρούμενες. Σὰν νὰ ἔλεγαν :

— Ἦλθεν ἡ καλή μας ἡ γιαγιά μὲ τὸ σακκουλάκι. Τί χαρά! Τί χαρά!

Ὁ πετεινὸς ἐπλησίασε κι ἐτίναξε τὰ φτερά. Ὑστερα ἐλάλησε :

— Κικιρίκου - ου - ου! Καλημέρα, γιαγιά. Αὐτὸ ἐφάνερωνεν ἐκεῖνο τὸ λάλημα.

— Κοίτα, Γιωργάκη! ἔδειξεν ἡ γιαγιά. Δές,

παιδί μου, πόσα χρώματα! Καμάρωσε τὰ ὄμορφα πουλιά! Κοίτα τὸν ὠραῖο πετεινό!
"Ανοιξε τώρα τὸ σακκουλάκι καὶ ρίξε τους.
"Ἐτσι θὰ σὲ ἀγαπήσουν καὶ θὰ γίνετε φίλοι.

Τόκ! τόκ! τόκ! ἀκούεται τώρα τὸ τσίμπημα. Εἴκοσι ὄρνια σκύβουν καὶ τσιμποῦν. Χοροπηδοῦν ὀλόγυρα στὴ γιαγιά καὶ στὸ Γιωργάκη. Ὁ Γιωργάκης ὄλο σκορπίζει. Ἄλλὰ καὶ οἱ ὄρνια τρώγουν, ὄλο τρώγουν.

— Ρίξε τους ἀκόμα, παιδάκι μου. Μᾶς γεννοῦν αὐγουλάκια, λέγει ἡ γιαγιά.

— Γιατί ὁ πετεινὸς τρώγει, γιαγιά, λιγώτερο; ἐρωτᾷ τὸ ἐγγόνι.

— Για νὰ φᾶνε πιὸ πολὺ οἱ κοττοῦλές του, παιδάκι μου. Εἶναι καλὸς οἰκογενειάρχης ὁ πετεινός.

Στὰ πόδια τοῦ παιδιοῦ ἦλθε τώρα κι ἐστάθηκε μιὰ πουλαδίτσα. Ὁ Γιωργάκης ἔσκυψε καὶ τὴν ἐχάιδεψε. Ἐπειτα ἐχάιδεψε καὶ τὸν πετεινό.

— Ἄν κάμης αὐτό, πού ἐκάμαμε σήμερα, παιδί μου, πολλὲς φορές, τότε θὰ ἰδῆς πόσο οἱ ὄρνια θὰ σ' ἀγαπήσουν.

Σὲ λίγο, πού ἀνέβηκαν στὸ δωμάτιο, ἡ γιαγιά εἶπε στὸν ἐγγονό της κι ἓνα ποίημα.

23. Ὁ ΠΕΤΕΙΝΟΣ.

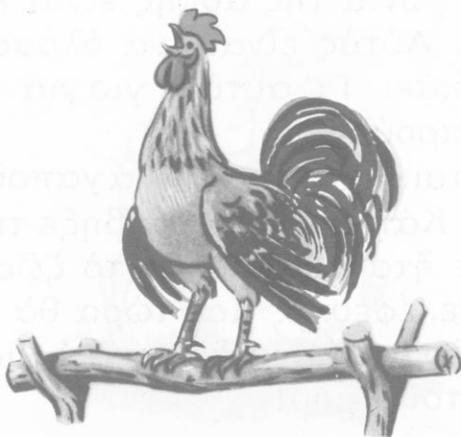
Πετεινὸς μέσ' τὴν αὐλὴν
κιкиρίκουκου! λαλεῖ.

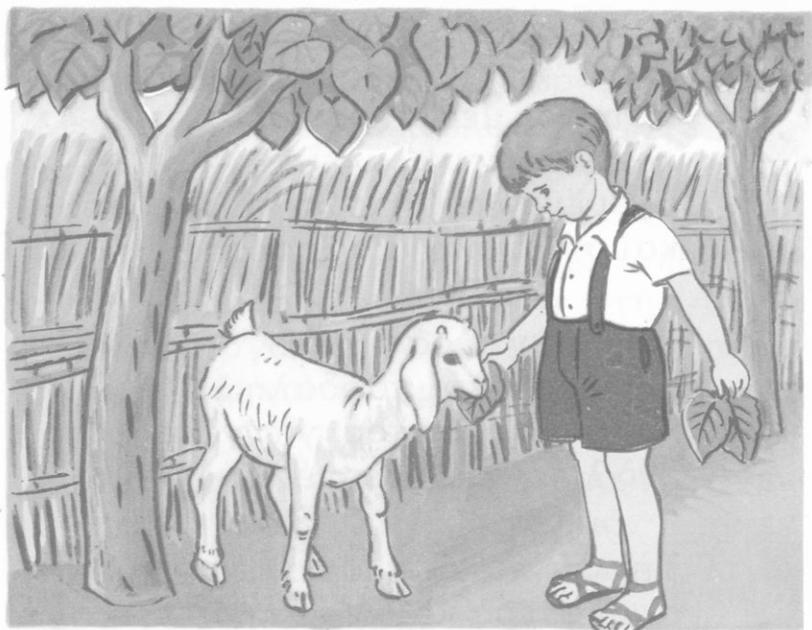
Ἔχει ἓνα λοφίο πρῶτης
καὶ σπιρούνια σὰν ἰππότης.

Ἔχει μιὰν οὐρὰ ψηλὴν,
φουντωτὴ καὶ παρδαλή,
καὶ στὴ μούρη του, γιὰ γένεια,
δὺο λειράκια κρεατένια.

Τὴν αὐγούλα, ποὺ λαλεῖ,
σειεῖ φτερὰ καὶ κεφαλὴν.
Κικιρίκουκου! γειτόνοι,
σηκωθῆτε, ξημερώνει.

Γεώργιος Βιζυηνός

24. Ὁ Ἀσπρούλης.

— Σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς αὐλῆς εἶναι καὶ ὁ Ἀσπρούλης. Αὐτὸς εἶναι ἕνα ὀλόασπρο μικρὸ κατσικάκι. Γι' αὐτὸ ἢ γιὰ τὸν ἐβάφτισε Ἀσπρούλη.

Τὸ κατσικάκι δὲν τὸν ἀγαποῦσε τὸν Γιωργάκη. Κάποτε τοῦ ἐτράβηξε τὴν οὐρά. Ἀπὸ τότε ἦταν θυμωμένο τὸ ζῶο. Ὅταν τὸν ἔβλεπε, ἔφευγε. Καὶ τώρα θὰ ἔφευγε, ἂν δὲν τὸ ἐφώναζε χαϊδευτικὰ ἢ γιὰ γιὰ:

— Τσίπι! τσίπι μου!

—Τσίπι! τσίπι μου! έφώναξε και ό Γιωργάκης.

—Μπέε! μπέ! άποκρίθηκε τó κατσικάκι.

“Υστερα με μιá πηδηξιá εύρέθηκε στήν άγκαλιá τής γιαγιáς. Έμύριζε τήν ποδιá της, έμύριζε και τá χέρια της.

· —Πήγαινε, παιδάκι μου, και φέρε στόν Άσπρούλη λίγα μουρόφυλλα!

Έκει κοντά ήταν μιá μουριá και ό Γιωργάκης έμάζεψε λίγα φύλλα. Τó ζώο δέν ήθελε νά δεχθῆ τó πρώτο φύλλο. Σιγά-σιγά όμως τó έδέχθηκε. “Υστερα έδέχθηκε και άλλο και άλλο. ”Έτσι τá έφαγε όλα.

Ό Άσπρούλης εύχαριστήθηκε άπό τá φύλλα και έπλησίασε τόν Γιωργάκη. Άπό τότε έγιναν δυó καλοί φίλοι.

25. Τὸ κατσικάκι.

Ξέρω κάποιο κατσικάκι,
πὸ εἶναι πεταχτό,
καὶ ἔχει στὸ λαιμὸ στολίδια
καὶ ἓνα φυλαχτό.

Ξέρω κάποιο κατσικάκι,
πὸ εἶναι μιὰ χαρά,
καὶ ὅταν βλέπη τὴ μαμά του,
παίζει τὴν οὐρά.

Ξέρω κάποιο κατσικάκι,
πὸ εἶναι τόσο δά,
καὶ στὸ πράσινο χορτάρι
θέλει νὰ πηδᾷ.

Ξέρω κάποιο κατσικάκι,
μὰ πολὺ ζωηρό,
πὸ ἔμαθε τρελὰ παιγνίδια
καὶ τρελὸ χορό.

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

26. "Ένας ακόμα φίλος του Γιωργάκη.

Μιάν ήμέραν ὁ πατέρας τοῦ Γιωργάκη ἔφερε σὸ σπίτι ἓνα σκυλάκι, τὸν Πιστό. Ὁ Πιστὸς ἦταν ὁμορφος καὶ πολὺ χαριτωμένος.

Κάθε βράδυ, ὅταν ἐρχόταν ὁ πατέρας ἀπὸ τῆ δουλειά, ὁ Πιστὸς ἔβγαινε στὴν ἐξώπορτα καὶ τὸν ἐπερίμενε.

Μὴ ρωτᾶτε μὲ πόση χαρὰ τὸν ὑποδεχόταν, σὰν τὸν ἔβλεπε! Ἐχόρευε τριγῦρό του, ἐπηδουῖσε, ἐκουνοῖσε τὴν οὐρά του. Μὲ κάθε τρόπο τοῦ ἐφάνέρωνε τὴν ἀγάπη του.

Ὁ πατέρας ἐγελοῦσε μὲ τὰ παιγνίδια αὐτὰ καὶ τὸν ἐχάιδευε.

Ἔστερα ὁ Πιστὸς ἔτρεχε καὶ ἀνέβαινε πρῶτος τὴ σκάλα καὶ ἄρχιζε τὸ γαύγισμα. Μ' αὐτὸ σὰν νὰ ἔλεγε στοὺς σπιτικούς :

— Τί κάθεσθε; ἦλθεν ὁ πατέρας. Σηκωθῆτε νὰ τὸν ὑποδεχθῆτε.

Καὶ ἔβγαιναν ὅλοι τότε στὴν αὐλή.

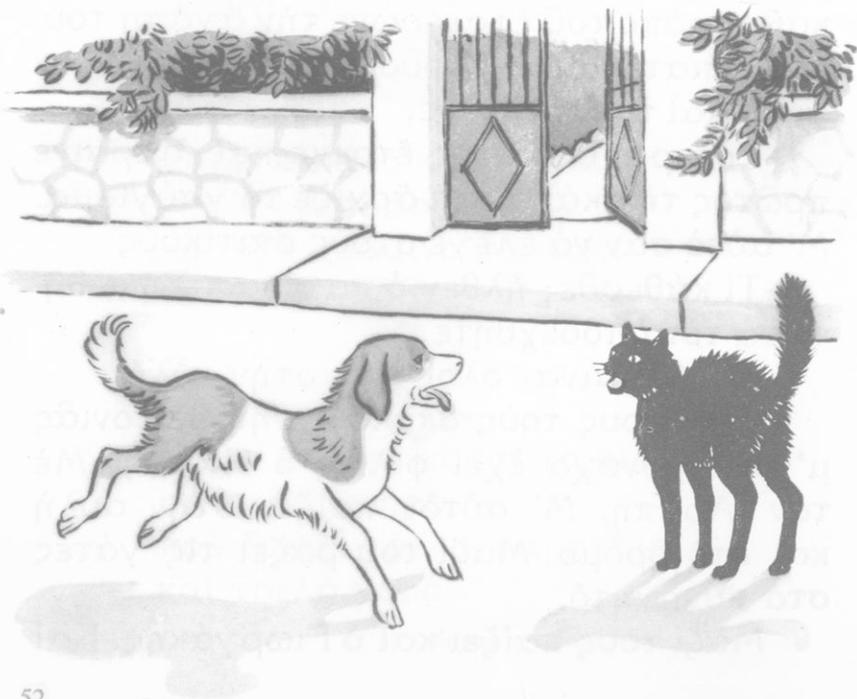
Ἄπ' ὅλους τοὺς σκύλους τῆς γειτονιάς μ' ἓνα μονάχα ἔχει φιλίες ὁ Πιστὸς: Μὲ τὸν Ἀράπη. Μ' αὐτὸν παίζει στὴν αὐλή καὶ σὸ δρόμο. Μαζί του βάζει τίς γάτες σὸ κυνηγητό.

Μαζί τους παίζει καὶ ὁ Γιωργάκης. Καὶ

πόσες ὄμορφες ὥρες δὲν περνᾷ ὁ Γιωργά-
γάκης μὲ τὸν Πιστὸ καὶ μὲ τὸν Ἄράπη!

Τὴν νύκτα, ὅταν ὅλοι μέσα στὸ σπίτι κοι-
μοῦνται, τὸ σκυλάκι μένει ἄγρυπνο. Γυρί-
ζει στὴ σκάλα, στὴν αὐλή, στὸ περιβόλι.
Μὲ τὸν παραμικρὸ θόρυβο ἀρχίζει τὸ γαύ-
γισμα. Δὲν ἀφήνει κανέναν νὰ πλησιάσῃ.
Μὲ τὸ γαύγισμά του σὰν νὰ λέγῃ:

— Δὲν μπορεῖ νὰ μπῆ κανένας ξένος μέσα
σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ σπίτι. Τὸ φυλάγω ἐγώ, ὁ
Πιστός. Ἐγὼ εἶμαι ὁ φύλακάς του.

27. Τὸ σκυλί.

Κάθε νύχτα στὴν αὐλή,
γάβου-γάβου τὸ σκυλί
δὸς του καὶ γαυγίζει.
Τοῦ σπιτιοῦ ἐδῶ αὐτὸς
εἶναι φύλακας πιστός.
Ποιὸς δὲν τὸν γνωρίζει;

Ἄψηλὰ τ' ἀφεντικὰ
κοιμηθήκανε γλυκά,
πέρασεν ἡ ὥρα.
Τὸ γνωρίζει τὸ σκυλί
καὶ φωνάζει ἀπ' τὴν αὐλή
γάβου-γάβου τώρα.

Γιὰ νὰ ξέρουν οἱ κακοί,
ποὺ γυρνοῦν ἐδῶ κι ἐκεῖ,
κάτι νὰ σουφρώσουν,
πῶς, σὰν ἔμπουν στὴν αὐλή,
θὰ τοὺς πιάσῃ τὸ σκυλί
καὶ δὲν θὰ γλυτώσουν!

Γεώργιος Βιζυηνός

28. "Ένας μικρός, πού δέν φοβᾶται.

Μιά νύκτα σκοτεινή, ὁ γέρο-Μᾶρκος ὁ κτίστης, ἐπήγαινε σπίτι του. Στὸ δρόμο ἀντάμωσε ἕνα παιδάκι. Μέσα στὸ σκοτάδι τῆς νύκτας δέν τὸ ἐγνώρισε. Τὸ παιδάκι ἐγνώρισε τὸ γέρο-Μᾶρκο καὶ τὸν ἐχαίρετισε:

—Καλησπέρα, παππού!

—Καλησπέρα, παιδί μου. Ποιός εἶσαι; ἐζήτησε νὰ μάθῃ ὁ Μᾶρκος.

—Εἶμαι ὁ Τάσος τοῦ Αὐγέρη, πού μᾶς ἔκτισες τὸν αὐλόγυρο. Δέν μ' ἐγνώρισες ἀκόμα; Δέν με ἐθυμήθηκες;

—"Ἄς εἶσαι καλά, παιδάκι μου, εἶπεν ὁ Μᾶρκος. Τὰ μάτια μου δέν βλέπουν τὴν νύκτα, σὰν τὰ δικά σου, καὶ δέν σ' ἐγνώρισα. Ποῦ πηγαίνεις τέτοια ὥρα;

—Πηγαίνω ν' ἀγοράσω ζάχαρι καὶ ρύζι, ἀποκρίθηκεν ὁ μικρός. Μ' ἔστειλαν ἀπὸ τὸ σπίτι.

—Καὶ δέν φοβᾶσαι τέτοια ὥρα στὸ δρόμο μονάχος;

—Γιατί νὰ φοβηθῶ; Ἐγώ, ὅπου με στέλνουν δέν φοβοῦμαι, εἶπε ξέθαρρα ὁ Τάσος. Κάνω τὴν προσευχή μου καὶ με φυλάγει ὁ φύλακας ἄγγελος.

—Καλὰ κάνεις, ἀγόρι μου, πὺ κάνεις τὴν προσευχὴ σου καὶ δὲν φοβᾶσαι. Ἐφοβος νὰ εἶσαι πάντοτε. Ἐσὺ, πὺ εἶσαι ἄφοβος, θὰ γίνης καὶ καλὸς στρατιώτης.

Ὁ παπποὺς μὲ τὸν Τάσο ἐπερπάτησαν μιλῶντας μαζί, ὡς ἐκεῖ, πὺ ἐχώριζεν ὁ δρόμος. Ὁ γέρο-Μᾶρκος τότε ἔστριψε δεξιά καὶ ὁ Τάσος ἀριστερά, γιὰ νὰ πάη στὸ παντοπωλεῖο.

—Καληνύκτα, παππού! ἐφώνασεν ὁ Τάσος τὴν στιγμὴ, πὺ ἐχωρίσθηκαν.

—Καληνύκτα, ἀγοράκι μου! ἀποκρίθηκε ὁ γέρο-Μᾶρκος, κατευχαριστημένος ἀπὸ τὴν συντροφιά τοῦ μικροῦ. Νὰ πῆς χαιρετίσματα στὸν πατέρα σου.

29. Παιδική άφοβία.

Γιατί, γιατί νά φοβηθῶ,
σάν ἔμεινα μονάχο;
Σύντροφ' ὁ Πλάστης ἀγαθὸ
δέν μοῦ ἔδωσε γιὰ νά ἔχω
τὸν φύλακ' ἄγγελό μου;

Κι ἂν τύχη κ' εἶναι σκοτεινά,
ἢ νύκτα ἢ ἔρημιά,
γιατί κακὴ νά μοῦ περνᾷ
ἀνόητ' ὑποψία
ἀπὸ τὸ λογισμό μου;

Καὶ στὸ σκοτάδι καὶ στὸ φῶς
τοῦ κόσμου ἔδῶ κάτου,
ὁ φύλαξ ἄγγελος κρυφός,
μὲ τὰ γλυκὰ φτερά του
ἀόρατος μᾶς σκέπει.

Κι ἀφοῦ ὁ Πλάστης ὁ καλὸς
παντοῦ μᾶς προστατεύει,
εἶναι μωρὸς κι εἶναι τρελὸς
ἐκεῖνος ποὺ πιστεύει,
πῶς νά φοβᾶται πρέπει.

Γεώργιος Βιζυηνός

30. Τὰ χελιδόνια φεύγουν.

Τὸ καλοκαίρι ἐκόντευε νὰ τελειώσῃ. Μιὰ μεγάλη χελιδόνα εἶπε τότε μιὰν ἡμέρα στὸ χελιδονάκι, τὸ παιδάκι της:

—Μικρό μου, θὰ φύγωμε, θὰ πᾶμε ταξίδι μακρινό. Σὲ λίγες ἡμέρες θὰ ξεκινήσωμε.

—Μὰ γιατί θὰ φύγωμε, μητέρα; Δὲν εἶναι ὥραϊα ἐδῶ; Ἐδῶ κανέννας δὲν μᾶς πειράζει. Τὰ παιδάκια μᾶς ἀγαποῦν. Δὲν χαλοῦν τὴν φωλίτσα μας. Ἐδῶ εὐρίσκομε καὶ μυιγίτσες καὶ κουνούπια καὶ τρῶμε. Γιατί νὰ φύγωμε;

—Ἄργότερα, παιδάκι μου, ἐδῶ θ' ἀρχίσουν παγώνιες καὶ χιόνια. Τὰ κουνούπια καὶ οἱ μυιγες θὰ χαθοῦν. Ἄν μείνωμε, θὰ πεθάνωμε ἀπὸ τὸ κρύο καὶ ἀπὸ τὴν πείνα.

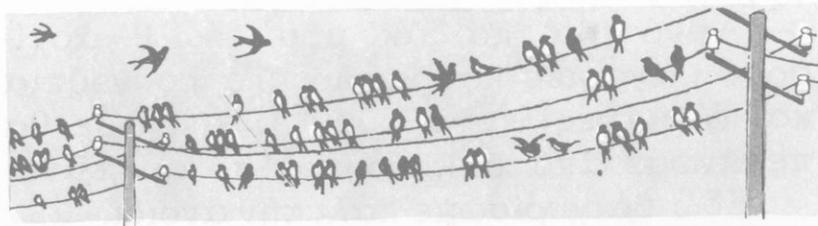
Ἐδῶ θὰ γυρίσωμε πάλι τὴν ἄνοιξι.

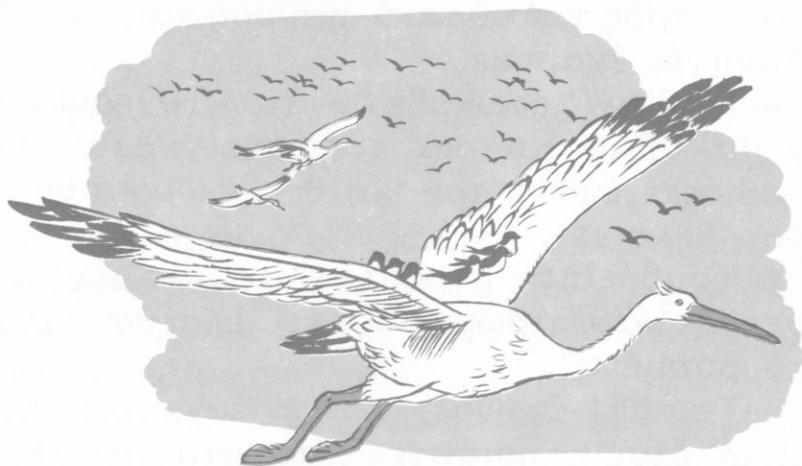
Σε λίγες ημέρες τὰ χελιδόνια ἐμαζεύτηκαν στὴν ἐξοχή. Ἐκάθησαν ἐπάνω στὰ τηλεγραφικὰ σύρματα. "Ἐνα δυνατὸ χελιδόνι, ποὺ ἦταν ὁ ἀρχηγὸς τους, τοὺς εἶπε: — Ἀκοῦστέ με, ἀδέλφια. Τώρα, ποὺ θὰ φύγωμε, ἔχομε ταξίδι μακρινό. Ἐχομε νὰ περάσωμε πλατειὰ θάλασσα. Ἀλλὰ μὴ φοβᾶσθε. Ἐμπρὸς καὶ πίσω θὰ πηγαίνουν τὰ χελιδόνια τὰ δυνατά. Στὴ μέση τὰ ἀδύνατα. Ἄν κανένα κουρασθῆ, θὰ τὸ πάρουν στὴ ράχι τους τὰ δυνατά. Μπορεῖ νὰ εὐρεθῆ καὶ κανένα πλοῖο.

Τὸ ξεκίνημα ἔγινε τὴν νύκτα. Τότε ποὺ τὰ γεράκια καὶ οἱ ἄετοὶ κοιμοῦνται.

Τὸ πρωὶ τὰ παιδάκια, σὰν δὲν εἶδαν χελιδόνια, ἐλυπήθηκαν. Ἐκατάλαβαν, πὼς ἔφυγαν καὶ τὰ εὐχήθηκαν:

— Καλὸ ταξίδι, ἀγαπημένα μας πουλιά. Τὴν ἄνοιξι πάλι νὰ κοπιάσετε. Οἱ φωλίτσες σας θὰ μείνουν ἀπείρακτες. Στὸ καλὸ νὰ πᾶτε! Στὸ καλό!

31. Βοήθεια! Έκουρασθήκαμε!

Στην αρχή, πού ξεκίνησαν τὰ χελιδόνια, τὰ πράγματα ἐπήγαιναν καλά. “Όλα ἐπετοῦσαν μὲ ὄρεξι. “Όλα ἀκολουθοῦσαν τὸν ἀρχηγό τους, πού ἤξερε καλά τὸ δρόμο. Κανένα δὲν ἤθελε νὰ μένη πίσω.

Μὰ ὅταν ἐπέταξαν ἀρκετά, μερικά ἄρχισαν νὰ κουράζονται.

—Τσίρ τσίπλ! εἰδοποίησαν τὸν ἀρχηγό. Βοήθεια! ἐκουρασθήκαμε, εἶπαν.

Ἐκεῖνος ἐτέντωσε καλά τὰ μάτια του καὶ ἐκοίταξε παντοῦ. Κάτω ἦταν ἀτέλειωτη θάλασσα. Πέρα, μακριὰ στὸ βάθος, ἀνέ-

βαινε πρὸς τὸν οὐρανὸ μαῦρος καπνός. Ὁ ἄρχηγὸς ἐχάρηκε.

— Τσιβίιιτ! ἐφώνηξε δυνατά. Τυχεροὶ εἴμεθα! Ἐκεῖ μακριὰ ταξιδεύει πλοῖο, θὰ καθίσετε ἐπάνω του καὶ θὰ ξεκουρασθῆτε ὅσο θέλετε.

— Τσίιβ, εἶπαν μερικὰ χελιδόνια. Δὲν βαστοῦμε νὰ φθάσωμε ὡς ἐκεῖ. Εἴμεθα πολὺ κουρασμένα!

— Τσιβίιτ! ἐφώνηξε τότε ὁ ἄρχηγός. Ἄν εἶναι ἔτσι, πλησιάστε τότε στὰ μεγάλα ἐκεῖνα πουλιά, πὺ πετοῦν μαζί μας.

Ἦσαν πελαργοὶ καὶ ἀγριόχηνες. Μόλις εἶδαν τὰ χελιδονάκια νὰ πλησιάζουν, ἐκτάλαβαν καὶ τὰ ἐπῆραν στὴ ράχι τους.

Τί καλωσύνη, πὺ εἶχαν οἱ καημένοι οἱ πελαργοὶ! Καὶ μὲ τί προθυμία τὰ ἐδέχθηκαν ἐπάνω τους οἱ ἀγριόχηνες!

— Ἀναπαυθῆτε καλά, τοὺς ἔλεγαν. Ἐμεῖς δὲν κουραζόμεθα. Τὰ φτερά μας εἶναι δυνατά. Ἄντέχουν στὰ ταξίδια. Ἡμέρες νὰ πετοῦμε δὲν μᾶς νοιάζει.

Σπουδαῖο ἦταν αὐτὸ τὸ ξεκούρασμα. Πόσο καλὸ ἔκαμε στὰ καημένα τὰ χελιδόνια! Τὰ ἄλλα, πὺ εἶχαν κουρασθῆ λιγώτερο, ἐπετοῦσαν, γιὰ ν' ἀνεβοῦν ἐπάνω στὸ πλοῖο, πὺ εἶχεν ἰδεῖ στὸ βάθος ὁ ἄρχηγός.

32. Στὸ πλοῖο τοῦ καπετὰν Νικόλα.

Τὸ πλοῖο ἐκεῖνο ἦταν ἐμπορικό, τοῦ καπετὰν Νικόλα. Ἐπήγαινε πρὸς τὸ μέρος, ποῦ ἐταξίδευαν καὶ τὰ χελιδόνια. Ὁ καπετάνιος, ἄμα τὰ εἶδε, ἐκατάλαβε καὶ εἶπε:

— Ἐκούράσθησαν τὰ καημένα τὰ χελιδόνια. Ἄς μὴν τρέχω τόσο πολύ, γιὰ νὰ μὲ φθάσουν πιὸ γρήγορα.

Παλιὸς θαλασσινός, ὁ καπετὰν Νικόλας, εἶχε πολλές φορές δεχθῆ χελιδόνια στὸ πλοῖό του. Σὲ λίγο ἐγέμισε τὸ κατάστρωμα ἀπὸ πουλιά. Μέσα στὸ πλοῖο ἦταν καὶ ἓνα μικρὸ ναυτάκι, ὁ Ἄντωνάκης. Πόσο ἐχάρηκε, σὰν εἶδε τὰ χελιδόνια! Ἄν μπορούσε, θὰ τὰ ἐχάιδευε ὅλα.

Στὸ πλοῖο εἶχαν καὶ ἓνα μαῦρο σκύλο. Εἶχαν καὶ πέντε-ἕξι γάτους.

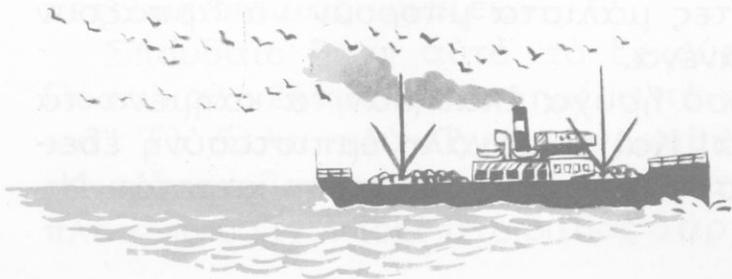
— Κλείστε τὰ ζῶα γρήγορα κάτω στὸ ἄμπάρι, εἶπε στοὺς ναῦτες ὁ καπετάνιος. Δὲν θέλω νὰ μοῦ τρομάξουν τὰ χελιδόνια. Οἱ γάτες μάλιστα μποροῦν νὰ ἀρπάξουν καὶ κανένα.

Πόσο ἤσυχα ἐκάθησαν τὰ καημένα τὰ πουλιά! Καὶ τὴ μεγάλη ἐμπιστοσύνη ἔδειχναν στοὺς ναῦτες καὶ στὸν καπετὰν Νικόλα!

Μια ολόκληρη ημέρα και μια νύκτα έταξίδευε τὸ πλοῖο πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο. "Ὅλες αὐτὲς τὶς ὧρες ἦταν γεμᾶτο ἀπὸ πουλιά. " Ἄλλα ἔρχονταν, ἄλλα ἔφευγαν. "Ὅσα ἐξεκουράζονταν, κάπου-κάπου ἐσήκωναν τὸ κεφαλάκι τους καὶ ἔβλεπαν πρὸς τὸν οὐρανό. Ἐκοίταζαν νὰ ἰδοῦν, ποῦ εἶναι οἱ ἄλλοι σύντροφοί τους. Τὸ ναυτάκι, ὁ Ἄντωνάκης, ἐλυπόταν γιὰ ἓνα πρᾶγμα. Τὸ εἶπε μάλιστα καὶ στὸν καπετάνιο.

—Τὰ χελιδόνια εἶναι νηστικά, καπετάνιε. Δὲν διατάζετε νὰ τοὺς ρίξωμε σιτάρι καὶ ψίχουλα γιὰ νὰ φᾶνε;

—Θὰ τὸ ἔκαμνα, Ἄντωνάκη, ἀλλὰ τὰ χελιδόνια, παιδί μου, δὲν τρώγουν σπόρους καὶ ψίχουλα. Θέλουν μυῖγες, σκουλήκια, κουνούπια. Ἐμεῖς ἐδῶ τέτοια δὲν ἔχομε. Ἄλλὰ δὲν πειράζει. Τὸ ταξίδι κοντεύει νὰ τελειώση καὶ ἔτσι τώρα, ποῦ θὰ φθάσουν στὸ μέρος τους, ἄς φᾶνε ἐκεῖ ὅ,τι θέλουν.

33. Φύγανε τὰ χελιδόνια.

Φύγανε τὰ χελιδόνια,
ἄδειες οἱ φωλιές,
δὲν λαλοῦνε πιά τ' ἀηδόνια
στὶς τριανταφυλλιές.

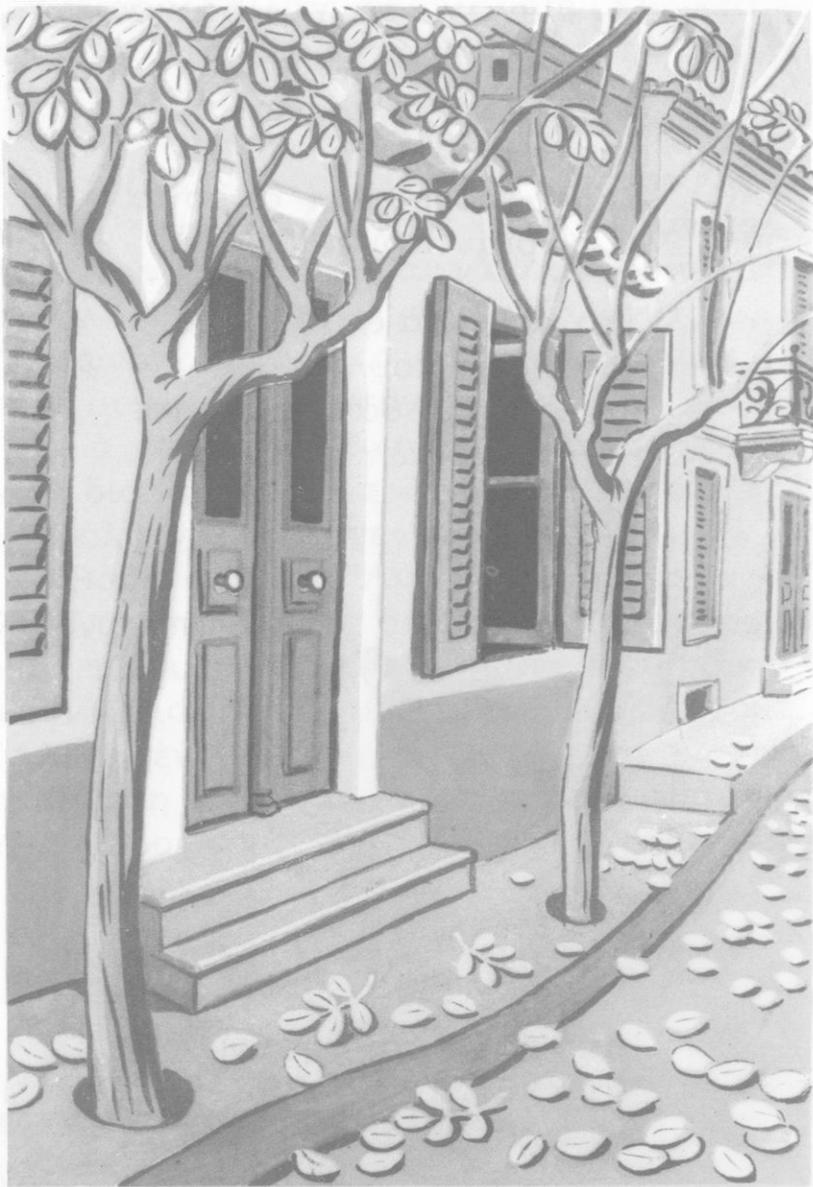
Στὸ καλό, νὰ ξαναρθῆτε,
πρόσχαρα πουλιά,
καὶ ἄγγιχτη θὰ ξαναβρῆτε
τὴν παλιά φωλιά.

Μέλισσα

Αἴνιγμα

Ἐπὸ πάνω σὰν τηγάνι.
Ἐπὸ πίσω σὰν ψαλίδι.
Ἐπὸ κάτω σὰν βαμβάκι.
Τί εἶναι;

σκηνα. "Εχομε ἀπ' ὄλα. "Ο,τι θέλει ἡ ψυχὴ σας.

Ὁ Τάσος ἐτράβηξε σὲ μιὰ φουντωτὴ μηλιά. "Ἐτρωγε καὶ δὲν ἐχόρταινε. Εὐωδίαζαν ἐκεῖνοι οἱ καρποὶ. Τί γλύκα! Τί νοστιμάδα!

Ὁ Θύμιος ἐπροτίμησε μιὰ δαμασκηλιά. Εἶχε κι ἓνα καλαθάκι καὶ ἐμάζευε. "Ἐνα στὸ καλάθι, ἄλλο στὸ στόμα.

Ὁ θεῖος ἐχαιρόταν μὲ τὴν ὄρεξι, ποὺ εἶχαν τὰ παιδιὰ.

"Ὅταν κατέβηκαν ἀπὸ τὰ δένδρα, τοὺς ἔδωσε ἀπὸ ἓνα καλάθι κι ἀπὸ ἓνα μαχαίρι καὶ τὰ ἐπῆγε στὸ ἀμπέλι. Οἱ κληματόβεργες ἔλυγούσαν. Σαββατιανά, ροδίτες, μοσχᾶτα, ὄλα γλυκύτατα. Οἱ ρῶγες χονδρὲς σὰν κορόμηλα.

— Εὐλογημένος καρπός, εἶπεν ὁ θεῖος. Τρία πράγματα εὐλόγησεν ὁ Θεός: τὸν σῖτον, τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον.

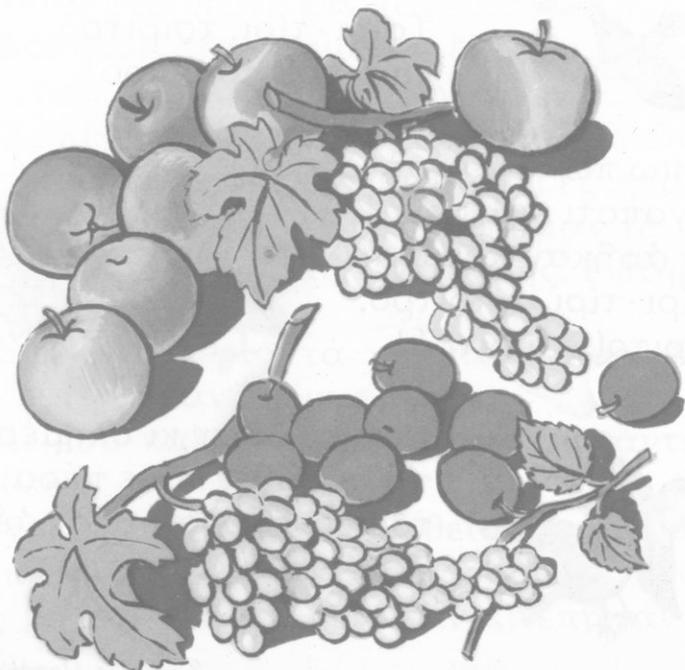
Τὴν ὥρα ποὺ ἔλεγαν αὐτά, λίγο πιὸ πέρα, μιὰ γριούλα; ἡ κυρὰ - Ξενιά, ἐκουβέντιαζε. Τὰ εἶχε βάλει μὲ τὰ σπουργίτια. Ἐκουβέντιαζε μαζί των, σὰν νὰ εἶχε μπροστά της ἀνθρώπους.

— Καλέ, δὲν πᾶτε στὶς συκές; Τί ἔρχεσθε καὶ τρῶτε τὰ δικά μου τὰ σῦκα, ποὺ ἡλιάζω;

Ἡ καημένη εἶχεν ἀπλωμένα μερικά σῦ-
κα στὶς καλαμωτὲς καὶ τὰ σπυργίτια τῆς
τὰ ἔτρωγαν.

— Τὸ μερίδιό των παίρνουν, κυρὰ - Ξενιά
μου, τῆς ἐφώνασε γελῶντας ὁ θεῖος. Τὰ
ἡμεροδούλια των. Μᾶς καθαρίζουν τὰ δέν-
δρα ἀπὸ τὰ ζουζούνια καὶ τὶς κάμπιες. Γιὰ
πληρωμὴ δὲν πρέπει νὰ τὰ ἀφήνωμε νὰ
τρώγουν;

Τὴν ὥραν ἐκείνη τὰ παιδιὰ ἄρχισαν νὰ
τραγουδοῦν ἓνα τραγούδι γιὰ τὰ σπυρ-
γίτια.

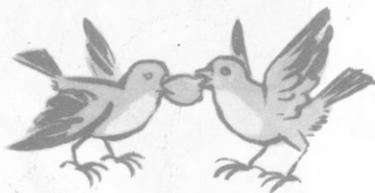
35. Τὸ τσιριτρό.

Σὲ μιὰ ρώγα ἀπὸ σταφύλι
ἔπεσαν ὀκτὼ σπουργίτες
καὶ τρωγόπιναν οἱ φίλοι.
Τσίρι - τίρι, τσιριτρό,
τσιριτρί, τσιριτρό!

Ἐκτυπούσανε τὶς μύτες
καὶ κουνοῦσαν τὶς οὐρὲς
κι εἶχαν γέλια καὶ χαρὲς.
Τσίρι - τίρι, τσιριτρό,
τσιριτρί, τσιριτρό!

Πώπω πώπω σὲ μιὰ ρώγα
φαγοπότι καὶ φωνή!
τὴν ἀφῆκαν ἀδειανή.
Τσίρι - τίρι, τσιριτρό,
τσιριτρί, τσιριτρό!

Καὶ μεθύσαν κι ὅλημέρα
πᾶνε δῶθε, πᾶνε πέρα,
τραγουδῶντας στὸν ἀέρα.
Τσίρι - τίρι, τσιριτρό,
τσιριτρί, τσιριτρό!

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

36. Στὸ ἀμπέλι

“Υστερα προχώρησαν στ’ ἀμπέλι. Τὰ παιδιά μὲ τὰ καλάθια καὶ μὲ τὰ μαχαίρια ἄρχισαν νὰ κόβουν.

— Ροδίτες πιὸ πολλούς, παιδιά, νὰ κόβετε. Αὐτοὶ εἶναι πιὸ ὄριμοι, εἶπεν ὁ θεῖος. Οἱ φράουλες καὶ οἱ σιδερίτες ἀκόμα βαστοῦν· δὲν ὠρίμασαν καλά.

“Ὅπως ἔκοβαν, φρούτ! ἐπετοῦσαν ἀπὸ τὶς ρίζες τσίχλες καὶ σπουργίτια. Κάπου-κάπου ἐξετρύπωνε καὶ κανέννας κότσουφας.

— Βόσκουν, τὰ καημένα, ἔλεγεν ὁ θεῖος. “Ἄς εἶναι καρπὸς καὶ ἄς τρώγουν κι αὐτά.

Σὲ λίγο τὸ μάζεμα τῶν σταφυλιῶν ἐτελείωσε. Οἱ κόφες ἐγέμισαν καὶ ἐζυγίσθησαν. Ὁ Τάσος καὶ ὁ Θύμιος ἔκαμαν τὸ λογαριασμό. Ὁ Κοσμᾶς, ὁ μανάβης, ἐπλήρωσε καὶ ἐφόρτωσε.

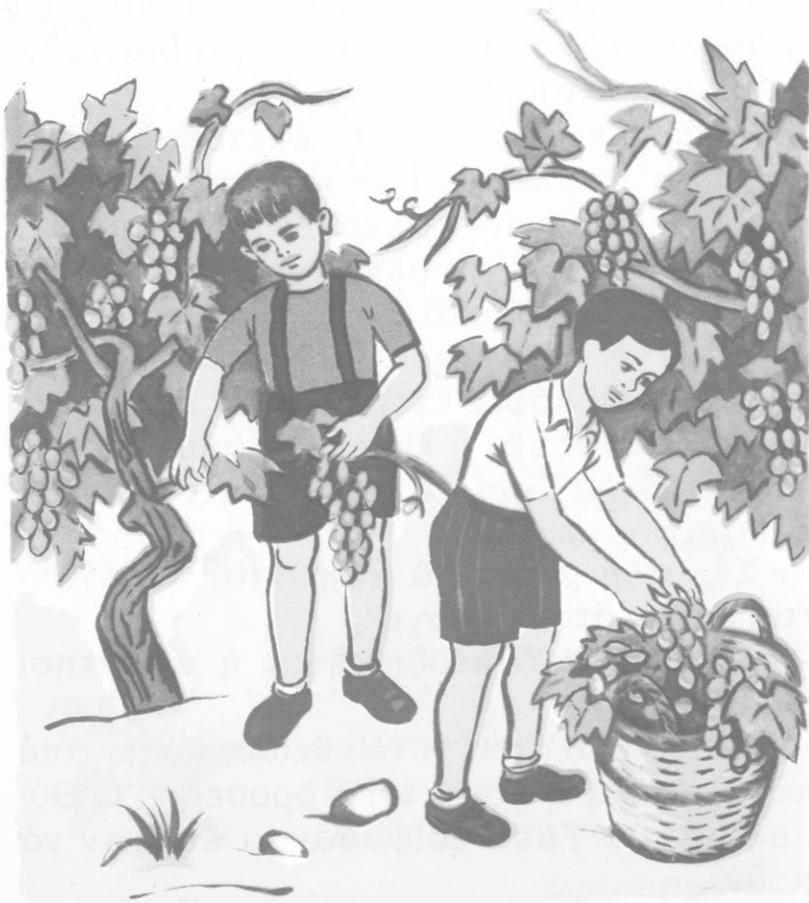
— Σὲ καλὴ μεριὰ τὰ χρήματα, κύρ-Χρῖστο, εἶπεν, ὅταν ἔφευγε.

— Κι ἐσὺ καλὰ κέρδη, ἦταν ἡ ἀπάντησι τοῦ θείου.

Κοντὰ στὸ ἀμπέλι τοῦ θείου, κάτω ἀπὸ ἓνα πλατάνι, ἔβγαινε νερὸ δροσερό. Ὁ Θύμιος μὲ τὸν Τάσο ἐδίψασαν κι ἐπῆγαν νὰ πιοῦν.

—Παιδιά, προσοχή. Έκεί πηγαίνουν πολλές μέλισσες. Να μη τις πειράξετε. Θα σ'α ριχθοῦν, εἶπεν ὁ θεῖος.

Αὐτὸ τοὺς τὸ εἶπε, γιατί ὁ Θύμιος συχνὰ τις ἐπειράζε. "Ὅταν ἔβλεπε μέλισσες, ἐννοοῦσε σώνει καὶ καλά νὰ τις κυνηγᾷ.

37. Τὸ φθινόπωρο.

Χειμώνιασε καὶ φεύγουν τὰ πουλιά,
γοργὰ ὁ πελαργὸς τὰ πελαγώνει,
κι ἡ φλύαρη χελιδονοφωλιά
χορτάριασε παντέρημη καὶ μόνη.

Τοῦ σπίνου χάθηκε ἡ γλυκεῖα λαλιά,
φοβήθηκε ὁ μελισσοουργὸς τὸ χιόνι,
κι ἡ σουσουράδα κάτω στὴν ἀκρογιαλιά
δὲν τρέχει, δὲν πηδᾷ, δὲν καμαρώνει.

Στῆς λυγαριᾶς τ' ὀλόξερο κλαδί,
τοῦ φθινοπώρου φτωχικὸ παιδί,
ὁ καλογιάννος πρόσχαρος προβάλλει.

Μὲ λόγια ταπεινὰ καὶ σιγανά,
μικρὸς προφήτης φτερωτός, μηνᾶ
τὴν "Ανοιξι, ποῦ θὰ γυρίση πάλι.

Γεώργιος Δροσίνης

38. Ἡ βροχούλα.

Τίκ! τák! στὸ πλακόστρωτο. Τίκ! τák! ἐπάνω στὰ κεραμίδια. Εἶναι ἡ βροχούλα, ποὺ πέφτει σιγανή, τραγουδιστή. Πολλὲς σταλαγματιῆς κτυποῦν τὸ παράθυρο, ποὺ εἶναι ἡ Φωτούλα.

—Ἦλθαμε, Φωτούλα, νὰ σὲ χαιρετίσωμε. Πᾶνε πιά οἱ ζέστες τοῦ καλοκαιριοῦ. Ἔφθασε τὸ φθινόπωρο. Θὰ φυσᾷ ἀέρας. Ὁ οὐρανὸς θὰ συννεφιάζῃ, θὰ βρέχῃ συχνά. Τὰ φύλλα τῶν δένδρων θὰ κιτρινίσουν καὶ θὰ πέσουν στὴ γῆ. Ὅπως θὰ πηγαίνῃς στὸ σχολεῖο, θὰ βρέχεται τὸ φορεματάκι σου.

Αὐτὰ λέγει ἡ βροχὴ στὴ Φωτούλα, ποὺ εἶναι δυσαρεστημένη, ποὺ βρέχει. Πῶς θὰ ἤθελε νὰ εἶναι πάντοτε καλοκαίρι! Νὰ μὴ συννεφιάζῃ! Νὰ μὴ βρέχῃ ποτέ!

Ὁ μπάρμπα-Σπύρος ὅμως, ὁ γείτονάς τους, σκέπτεται ἄλλοιῶτικα. Βλέπει τὴ βροχούλα καὶ τρίβει τὰ χέρια του ἀπὸ χαρά. Καὶ ὅσο πιὸ πολὺ ἡ βροχὴ δυναμώνει, ἄλλο τόσο αὐτὸς χαίρεται.

—Στέφανε! λέγει στὸ γυιό του. Στὴν ὥρα της ἦλθε, παιδί μου, ἡ βροχὴ. Ἦλθε γιὰ νὰ δουλέψωμε τὰ χωράφια μας καὶ νὰ τὰ σπείρωμε. Δοξασμένος ἄς εἶναι ὁ ἅγιος

Θεός! Όλα τὰ δίνει μὲ τὴ σειρά τους. Ἐ-
μείς μονάχα εἴμεθα ἀνυπόμονοι. Νὰ ἔχης
ἔτοιμα τὰ σύνεργα. Αὐριο θ' ἀρχίσωμε
χωράφι.

39. Ψιχαλίζει.

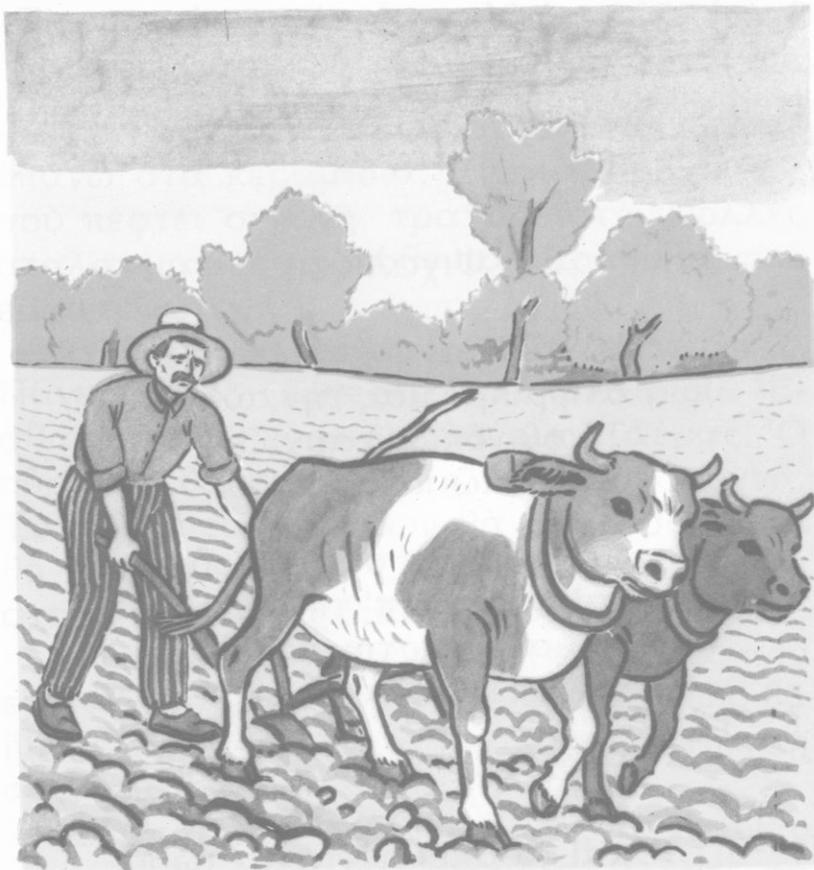
Ψιχαλίζει! ψιχαλίζει
στὴ μικρὴ μας τὴν αὐλή...
Τὸ φθινόπωρο ἀρχίζει,
τ' ἀγαπῶ πολύ, πολύ.

Τό 'χω μέσα στὴν καρδιά μου
καὶ πετάω ἀπ' τὴ χαρά,
νὰ μαζεύω στὴν ποδιά μου
φύλλα κίτρινα, ξερά.

Θέ μου, ὅταν πιάνη μπόρα,
τὰ παιδάκια τὰ πτωχὰ
καὶ τὰ σπουργιτάκια τώρα
μὴν τ' ἀφήνης μοναχά.

Κι ἔτσι, ὅταν ψιχαλίζη
στὴ μικρὴ μας τὴν αὐλή,
τὸ φθινόπωρο, ποὺ ἀρχίζει,
θὰ μ' ἀρέση πιὸ πολύ.

Ἰωσήφ Κυπριανὸς

40. Τὸ ὄργωμα.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα οἱ γεωργοὶ ἐπῆγαν
στὰ χωράφια τους. Ἐπῆγαν γιὰ νὰ ὀργώ-
σουν. Τραγουδοῦν χαρούμενοι. Ὁ μπάρ-
μπα-Σπύρος μὲ τὸ Στέφανο ἐπῆγαν ἀπὸ
τοὺς πρῶτους.

Τὰ δυό τους βόδια ξεκούραστα σύρουν τὸ ἄλέτρι. Τὸ ὑνὶ σχίζει τὴ γῆ βαθιά. Τὸ χῶμα ἀνασηκώνεται. Τὸ χωράφι παίρνει ἄλλη ὄψι τώρα, πὺ ὀργώνεται.

— Ὠώ! Μεληῆ. Ὠώ! Κανέλλη, ἀκούεται ὁ Στέφανος.

Στὸ μπάρμπα-Σπύρο ἀρέσει αὐτὴ ἡ φωνή. Τοῦ φαίνεται σὰν τραγούδι. Νέος ὄργωνε ὁ ἴδιος. Τώρα, πὺ ἐγέρασε, ὀργώνει ὁ Στέφανος. Ὁ Στέφανος εἶναι παιδὶ ὑπάκουο, ἀγαπάει τὴ δουλειά. Τὰ βόδια τὰ προσέχει. Βουκέντρα δὲν μεταχειρίζεται. Δὲν θέλει νὰ κάμη τὰ ζῶά του νὰ ποιοῦν. Τὰ χωράφια τὰ ἔχει καλοπεριποιημένα.

— Ἄν ἔκανε, πατέρα, λίγες ἡμέρες γλυκειές, ὅπως σήμερα, θὰ ἐτελειώναμε τὰ ὀργώματα. Ὑστερα θ' ἀρχίζαμε τὴ σπορά, λέγει ὁ Στέφανος.

Καὶ χαίρεται, πὺ βλέπει τὶς αὐλακιές νὰ πληθαίνουν.

— Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ὅλα θὰ γίνουν, παιδί μου.

Ἄνάμεσα στὰ βάτα ἐκείνη τὴν ὥρα ἕνα παιδὶ ψάχνει γιὰ μανιτάρια. Εἶναι ὁ Γιαννάκης. Παιδὶ ὀρφανό. Κάπου-κάπου, φωνάζει σὰν τὸ Στέφανο.

—'Ωώ! Μελή. 'Ωώ! Κανέλλη.

‘Ο γέρο-Σπύρος έφώναξε τὸ Γιαννάκη κοντά του.

—”Ασχημα κάνεις, παιδί μου, νὰ γυρίζης στις έρημιές για μανιτάρια. Πρέπει νὰ μάθης γράμματα. “Όσο για τὰ μανιτάρια, τὰ βρίσκεις, ὅποτε θέλεις.

“Όταν έσήμανεν ὁ έσπερινός, τὸ ὄργωμα έσταμάτησε. ‘Ο μπάρμπα-Σπύρος καὶ ὁ Στέφανος έκαμαν τὸ σταυρό τους. “Υστερα έκίνησαν για τὸ χωριό. ‘Ο γέρος έπῆρε μαζί του καὶ τὸ Γιαννάκη. Σ’ ὄλο τὸ δρόμο τὸν έσυμβούλευε σὰν παιδί του.

‘Ο Γιαννάκης ἀκούει τὰ λόγια εκείνα προσεκτικά. ‘Απὸ κανένα δὲν ἔχει ἀκούσει τέτοια λόγια. Για μιὰ στιγμή βουρκώνουν τὰ μάτια του.

—Δὲν ἔχω βιβλίο, λέγει στὸ μπάρμπα-Σπύρο. Πῶς θὰ πηγαίνω στὸ σχολεῖο;

—Αὐτὸ νὰ μὴ σὲ στενοχωρῆ. Βιβλίο, σάκκα καὶ ὄ,τι χρειάζεταιαι θὰ σοῦ τὰ ἀγοράσω, ἀπαντᾷ ὁ καλὸς γέροντας.

—Τότε θὰ πηγαίνω. Καὶ ἄλλη φορὰ δὲν θὰ ξαναφύγω ἀπὸ τὸ σχολεῖο.

Καὶ ὁ Γιαννάκης έτήρησε τὸ λόγο του. Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ μπάρμπα-Σπύρου έτελείωσε τὸ Δημοτικό.

41. Τὸ ἀλέτρι.

Ζευγαρωμένα, ταιριαστά
τὰ βόδια στὸ ζυγό,
μέσ' στὰ βαθιὰ τὰ μάτια τους
τὴ συλλογὴ τους κρύβουν.
Καὶ στὸ χωράφι τ' ἄσκαφτο
σέρνουν μὲ βῆμα ἄργό,
σέρνουν τὸ ἀλέτρι πίσω τους
καὶ κάπου-κάπου σκύβουν.

Τὸ ὕνι χαράζει ἀκούραστα
τ' αὐλάκι τὸ βαθύ,
ξεσκάβοντας, τινάζοντας
τὴν πέτρα, τὸ κοτρώνι.
Κι ὁ ζευγολάτης ἄφωνος
τ' ἀλέτρι ἀκολουθεῖ
καὶ μὲ βουκέντρα σουβλερῆ
τὰ βόδια του κεντρώνει.

Εὐλογημένο τρεῖς φορές
τ' ἀλέτρι τὸ βαρύ!
Εὐλογημένα τρεῖς φορές
τὰ βόδια, ὁ ζευγολάτης!
Κι εὐλογημένη τρεῖς φορές
ἡ γῆ, πού, καρπερῆ,
μὲ δίχως βαρυγγώμησι.
μᾶς δίνει τὰ καλά της!

Ἰωάννης Πολέμης

42. Έορτάζει ή Σημαία μας.

Τò σχολείο σήμερα έγέμισε σημαιοῦλες. Ἡ αὐλή, ή εἴσοδος, οἱ αἴθουσες, ὅλα εἶναι σημαιοστολισμένα. Παντοῦ βλέπεις σημαίες τῆς ξηρᾶς καὶ σημαίες τῆς θάλασσας. Εἶναι ή έορτή τῆς Σημαίας.

Ὁ δάσκαλος ἔχει τὰ παιδιά παρατεταγμένα στοῦ προαύλιο τοῦ σχολείου. Ὁ σημαιοφόρος κρατεῖ τῆ σημαία καὶ ἐκεῖνα ἀκίνητα τὴν χαιρετοῦν. Αὐτὴ κυματίζει. Ἐπάνω τῆς λάμπει ὁ ἅγιος σταυρός. Ἐνας μαθητής, μὲ ὠραία φωνή, λέγει τὸ ποίημα τῆς Σημαίας.

Πάντα κι ὅπου σ' ἀντικρύζω,
μὲ λαχτάρα σταματῶ
καὶ περήφανα δακρύζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ.
Σὰν ἀγία σὲ λατρεύω,
σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ!

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνή:
— Νά 'σαι πάντα δοξασμένη,
ὦ Σημαία γαλανή.

Ἰωάννης Πολέμης

“Ὦστερα μιλεῖ γιὰ τὴ Σημαία ὁ δάσκαλος. Μιλεῖ γιὰ τὸ γαλάζιο καὶ τὸ ἄσπρο τῆς χρῶμα. Λέγει πὼς κυματίζει στὰ κάρβια μας δοξασμένα ἀπὸ θάλασσα σὲ θάλασσα.

— “Ὅταν τὴ βλέπετε, παιδιὰ μου, εἶναι σὰν νὰ βλέπετε τὴν Ἑλλάδα μας. “Ὅπου τὴν ἀντικρύζετε, νὰ τὴ χαιρετᾶτε μὲ εὐλάβεια. “Ὅταν μεγαλώσετε καὶ γίνετε στρατιῶτες, καὶ τὴ ζωὴ σας νὰ θυσιάζετε γι' αὐτή.

Μὲ αὐτὰ τὰ ὠραῖα λόγια ἐτελείωσε τὴν ὁμιλία του ὁ δάσκαλος τὴν ἡμέρα, πού ἦταν ἡ ἑορτὴ τῆς Σημαίας μας.

43. 'Ο σιδηρουργός.

Τὸ σιδηρουργεῖο τοῦ Μιχάλη εἶναι κοντὰ στὴ μικρὴ πλατειᾶ. Ἐκεῖ κοντὰ εἶναι καὶ ὁ Γρηγόρης, ὁ ξυλουργός, καὶ ὁ μάρμα- Σταμάτης, ὁ μπαλωματὴς.

Τί σιδερικά ἦταν ἐκεῖνα, πού εἶχε στοῦ μαγαζί του ὁ Μιχάλης! Ὑνιά, δικέλια, κλειδαριές, πέταλα, καρφιά, ἔβλεπες ὅ,τι ἤθελες.

Μὲ τὸ σφυρὶ στοῦ χέρι ἐκτυποῦσεν ἕνα πυρωμένο σίδηρο ἐπάνω στοῦ ἀμόνι. Τὸν ἐβοηθοῦσε καὶ ἕνα παιδί. Καὶ οἱ δύο τους ἦταν κατάμαυροι ἀπὸ τὰ κάρβουνα.

— Σοῦ ἔφερα, κύρ-Μιχάλη, τὸ ὑνὶ μας, τοῦ εἶπεν ὁ Χρόνης. Ἐστράβωσεν ἡ μύτη του, νὰ τὸ διορθώσης.

Ὁ Μιχάλης τὸ ἐπῆρε καὶ τὸ ἐκοίταξε.

— Ἄφησέ το, παιδί μου, καὶ θὰ τὸ διορθώσω. Σήμερα ὅμως καὶ αὔριο δὲν εὐκαιρῶ. Μεθαύριο θὰ εἶναι ἕτοιμο.

Ὁ Χρόνης ἐκοίταζε τὸ φουσερό. Τὴν ὥρα ἐκείνη ὁ βοηθὸς τοῦ Μιχάλη ἐτραβοῦσεν ἕνα σχοινὶ καὶ τὸ φουσερὸ ἐφυσοῦσε: φούκου! φούκου! Μὲ τὸ φύσημα ἡ φωτιά ἐδυναμώνε καὶ τὸ σίδηρο ἐκοκκίνιζε.

Ὁ Χρόνης ἐκοίταζε καὶ τὰ μπράτσα τοῦ σιδερά. Τί δυνατὰ πού ἦταν! Ἐπαρακολουθοῦσε, πῶς ἐκτυποῦσε τὸ πυρωμένο σίδηρο ἐπάνω στοῦ ἀμόνι καὶ πῶς ὕστερα ἀπὸ λίγο ἄρχιζε νὰ μαυρίζη. Τότε πάλι τὸ ξανάβαζε στὴ φωτιά.

Πόσο θὰ ἤθελε ὁ Χρόνης νὰ ἐτραβοῦσε

καὶ αὐτὸς τὸ σχοινὶ καὶ νὰ κάνη μὲ τὸ φουσερὸ φούκου! φούκου!

Ἄπ' ἐκεῖ ὁ Χρόνης ἐπῆγε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Γρηγόρη, τὸν ξυλουργό, γιὰ νὰ διορθώσῃ τὴν ἀποθήκη, μὰ ἐκεῖνος ἔλειπε.

Ὅταν ἐγύρισε σπίτι, μιλοῦσε ὄλο γιὰ τὸ σιδηρουργὸ καὶ γιὰ τὰ σιδερικά του.

— Ὁ Μιχάλης εἶναι πολὺ χρήσιμος γιὰ τὸ χωριό, παιδί μου, τοῦ εἶπεν ὁ πατέρας. Γιὰ σκέψου, ἂν ἔλειπε. Θὰ ἔπρεπε νὰ πᾶμε γιὰ τὸ παραμικρὸ στὴν πολιτεία. Καὶ εἶναι τεχνίτης πολὺ καλός. Ὅλα τὰ σιδερικά, πὺ χρειάζομεθα στὸ χωριό, αὐτὸς τὰ φτειάνει.

— Εἶδα δεμένα καὶ δυὸ ἄλογα, πατέρα, ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ μαγαζί. Τί ἤθελαν ἐκεῖ;

— Τοῦ τὰ πηγαίνουν καὶ τὰ πεταλῶνει, παιδί μου. Καὶ εἶναι ἄριστος καὶ στὸ πετάλωμα. Μόνος του φτειάχνει τὰ καρφιά, μόνος του τὰ πέταλα, μόνος του ὄλα.

— Εἶδα καὶ ἕναν τροχὸ πέτρινο.

— Τὸν ἔχει γιὰ τρόχισμα, παιδί μου. Τσεκούρια, μαχαίρια, κλαδευτήρια, ψαλίδια, ὄλα μπορεῖ νὰ τὰ τροχίση.

Ὅταν σὲ λίγο ὁ Χρόνης ἔμεινε μόνος, ἐπῆρε τὸ τετράδιο καὶ ἐζωγράφησε τὸ Μιχάλη. Ἐζωγράφησε καὶ τὸ φουσερὸ καὶ τὸ ἄμόνι του.

44. Ὁ σιδεράς.

Τὰ μπράτσα του, γιὰ ἰδέστε,
γυαλίζουν μελανά.
Τὴ νύκτα, τὴν ἡμέρα,
σκυφτός, σφυροκοπᾶ,
δίχως νὰ παίρνη ἀνάσσα,
στ' ἀμόνι του κτυπᾶ!

Τὰ οὐράνια δὲν τὰ ξέρει
ποτέ του γαλανά.

Τὴ φλόγα, τὸ σφυρί του,
θωρεῖ παντοτινά.

Τὴ νύκτα, τὴν ἡμέρα,
σκυφτός, σφυροκοπᾶ,
δίχως νὰ παίρνη ἀνάσσα,
στ' ἀμόνι του κτυπᾶ.

Ἔχει παιδιά, γυναῖκα,
γι' αὐτοὺς τόσον καιρὸ
σιδερικὰ σκαρώνει
κάθε λογιῆς σωρό.

Τὴ νύκτα, τὴν ἡμέρα,
σκυφτός, σφυροκοπᾶ,
δίχως νὰ παίρνη ἀνάσσα,
στ' ἀμόνι του κτυπᾶ.

Τέλλος Ἔργας

45. Ὁ Γρηγόρης ὁ Ξυλουργός.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα τὸ πρωὶ ὁ Χρόνης ἐπῆγε στὸ ξυλουργεῖο τοῦ Γρηγόρη. Εὐτυχῶς ἦταν ἐκεῖ. Ἐπριόνιζε μιὰ σανίδα. Ὁλο τὸ πάτωμα ἦταν γεμᾶτο πριονίδια καὶ ροκανίδια σκορπισμένα. Σ' ἓνα μεγάλο τραπέζι, τὸν μπάγκο, ἦταν τὰ ἐργαλεῖα. Ἄπ' αὐτὰ ὁ Χρόνης ἄλλα ἤξερε καὶ ἄλλα δὲν ἤξερε. Εἶδε τὸ πριόνι, τὴν πλάνη, τὸ σκεπάρνι, τὴν τανάλια, τὸ καθένα στὴ θέσι του.

Μερικὰ ἐργαλεῖα τοῦ ἐφάνηκαν περίεργα. Τὰ ἔβλεπε γιὰ πρώτη φορά. Δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ σὲ τί τὰ ἐχρησιμοποιοῦσεν ὁ ξυλουργός. Ὅταν ἐκεῖνος ἐτελείωσε τὸ πριόνισμα, ὁ Χρόνης τοῦ εἶπε τὴν παραγγελία, πὺ εἶχε ἀπὸ τὸν πατέρα του: νὰ ἔλθῃ γιὰ νὰ διορθώσῃ τὴν ἀποθήκη.

— Δὲν μπορῶ, παιδί μου, οὔτε αὔριο οὔτε μεθαύριο νὰ ἔλθω. Τὴν ἄλλη ἐβδομάδα θὰ εὐκαιρήσω.

— Ἐχουν λυγίσει τὰ ξύλα τῆς ἀποθήκης, κύρ - Γρηγόρη, καὶ κοντεύουν νὰ σπάσουν, μοῦ εἶπεν ὁ πατέρας. Ὅσο μπορεῖς, ἔλα γρηγορώτερα. Εἶναι ἀνάγκη.

—Καταλαβαίνω, παιδί μου, ἄλλὰ τί νὰ σᾶς κάμω. Ἐχω δουλειὰ ἄλλη, πιὸ βιαστική. Μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ τὴν ἀφήσω στὴ μέση. Φτειάνω μιὰ σκεπή. Εἶναι φθινόπωρο καὶ μπορεῖ νὰ βρέξει. Καὶ τότε δίχως σκεπή, τί θὰ γίνῃ τὸ σπίτι;

Καί, παίρνοντας ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ξύλα ἓνα χάρακα, λέγει τοῦ Χρόνη:

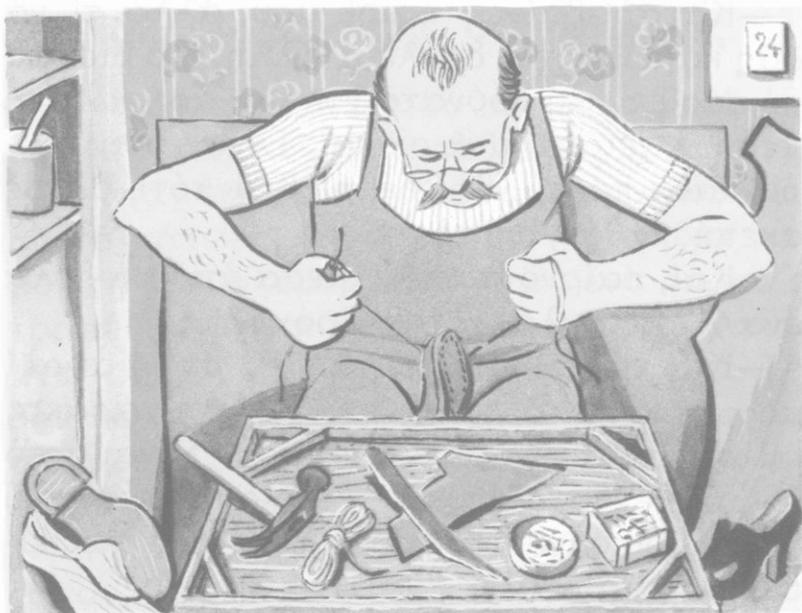
—Καὶ τώρα, μιὰ πού ἦλθες στὸ μαγαζί μου, στάσου νὰ σοῦ δώσω κι ἓνα χάρακα, νὰ ριγώνῃς τὰ τετράδιά σου. Εἶναι ἀπὸ ὀξυὰ. Δὲν στραβώνει. Τέτοιοι ἔχει καὶ ὁ γυιός μου ὁ Νικολός. Μοῦ φαίνεται πὼς εἶσθε συμμαθηταί.

—Εἴμεθα καὶ φίλοι καὶ πολλές φορές μελετοῦμε καὶ μαζί, ἐπρόσθεσεν ὁ Χρόνης.

—Νὰ μελετᾶτε, παιδί μου. Ἐμεῖς γιὰ σᾶς κοπιάζομε. Φροντίστε νὰ μάθετε γράμματα, γιὰ νὰ γίνετε καλοὶ ἄνθρωποι.

Τὴν ἄλλην ἐβδομάδα ὁ Γρηγόρης ἐπῆγε καὶ διώρθωσε τὴν ἀποθήκη. Ἄν τὴν ἀφῆναν μερικὲς ἡμέρες ἀκόμα, θὰ ἔπεφτε καὶ τὸ σπίτι τοῦ Χρόνη θὰ ἐπάθαινε μεγάλη ζημιὰ.

Πόσες τέτοιες ζημιὲς δὲν ἐπρολάβαιεν ὁ καλὸς ξυλουργὸς στὸ χωριὸ μὲ τὴν τέχνη του!

46. Ὁ μπάρμπα - Σταμάτης.

Ἄλλη μιὰ ἡμέρα ὁ Χρόνης ἔφερε τὰ παπούτσια του καὶ τὰ ἐμπάλωσε ὁ μπάρμπα - Σταμάτης.

Αὐτὸς εἶναι ἓνα συμπαθητικὸ γεροντάκι, πὺ τὸν ἀγαποῦσαν ὅλοι στὸ χωριό. Ἡ δουλειά του ἦταν νὰ διορθώνη παπούτσια. Γιὰ μαγαζάκι εἶχε τὸ ἄνοιγμα μιᾶς πόρτας. Αὐτὸ ἴσια - ἴσια μονάχα τὸν ἴδιο ἐχωροῦσε. Εἶχε καὶ ἓνα τραπεζάκι γεμάτο ἐργαλεῖα: Σφυριά, βελόνες, φαλτσέτες,

καρφιά, ὅ,τι ἐχρειαζόταν γιὰ τὴ δουλειά του.

Πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο εἶχε καλὸ ὑποδηματοποιεῖο. Ἔκανε ἀρκετὴ δουλειά. Μὰ ὅταν ἦλθαν οἱ ἐχθροί, δὲν τοῦ ἄφησαν τίποτε. Καὶ ὅμως τὸ γεροντάκι δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του.

— Ἄς εἶναι δοξασμένος ὁ Θεός, πού εὐρέθηκε καὶ τούτη ἐδῶ ἡ τρυπίτσα καὶ βγάζω τὸ ψωμάκι μου, ἔλεγε συχνά.

Ὅταν τὰ παιδιά ἐπερνοῦσαν γιὰ τὸ σχολεῖο, ἐστέκονταν καὶ τὸν παρακολουθοῦσαν. Σκυμμένος ἐπάνω στὸ τραπεζάκι του ἐκάρφωνε τακούνια, σόλες, ὅ,τι ἐτύχαινε. Ἄλλοτε ἔκανε ὠραία καινούργια παπούτσια. Τώρα ὅμως δὲν εἶχε μηχανή, γιὰ νὰ τὰ γαζώνη. Οὔτε καὶ καλαπόδια. Γι' αὐτὸ καὶ ἔκανε μονάχα διορθώματα.

Μιὰν ἡμέρα τὰ παιδιά συζητοῦσαν ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ μαγαζάκι του τί παιγνίδι νὰ παίξουν. Ὁ μπάρμπα - Σταμάτης ἐπετάχθηκε καὶ τοὺς εἶπε γελῶντας:

— Ἄν μὲ ἐρωτούσατε, θὰ σᾶς ἔλεγα νὰ παίξετε τὸ κυνηγητό. Αὐτὸ τὸ παιγνίδι συμφέρει σ' ἐμένα.

— Καὶ γιατί, μπάρμπα - Σταμάτη, σὲ συμφέρει; ἐρώτησεν ὁ Θᾶνος.

—Γιατί μὲ τὰ τρεχάματα χαλᾶτε πῶς πολὺ τὰ παπούτσιά σας. Θὰ τὰ φέρετε νὰ τὰ διορθώσω ἐγὼ κι ἔτσι θὰ ἔχω πάντα δουλειά.

Καὶ ὅμως, δὲν ἦταν ἄνθρωπος, ποὺ ἀγαποῦσε τὰ χρήματα ὁ μπάρμπα - Σταμάτης. Αὐτὸ τὸ εἶπε στὰ παιδιὰ γιὰ ἄστειο. Πόσες φορές δὲν ἔκανε διορθώματα σὲ πτωχοὺς, χωρὶς νὰ πάρῃ τίποτε!

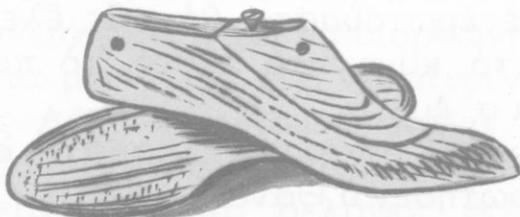
Ἔνα πρωὶ ἐπερνοῦσε ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ μαγαζάκι τοῦ ἑνα παιδάκι ὀρφανό, ὁ Βασιλάκης. Τὸ γεροντάκι τὸν ἐφώναξε:

—Ἔλα ἐδῶ, Βασιλάκη. Φέρε, παιδί μου, τὰ παπούτσιά σου νὰ σοῦ τὰ διορθώσω.

—Δὲν ἔχω χρήματα, μπάρμπα - Σταμάτη, εἶπε τὸ παιδί.

—Δὲν πειράζει. Ὅταν θὰ μεγαλώσης καὶ θὰ κερδήσης, τότε μοῦ τὰ δίνεις.

Νὰ γιατί τὸν ἀγαποῦσε ὅλο τὸ χωριὸ τὸν καλὸν αὐτὸν ἄνθρωπο.

47. Ὁ τρύγος.

Σὰν ἦλθεν ὁ καιρὸς τοῦ τρύγου, τὸ χωριὸ κατέβηκε στὸν κάμπο. Κατέβηκε νὰ τρυγήσῃ. Μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους κατέβηκαν καὶ ὁ Τάσος μὲ τὸ Θύμιο.

—“Ἦλθαμε, θεῖε, νὰ σὲ βοηθήσωμε, εἶπαν τὰ παιδιά.

—Ἐκάματε καλά, παιδιά μου. Ὁ τρύγος θέλει χέρια. Δὲν ἀκούτε ποὺ λέγουν: Θέρος, τρύγος, πόλεμος; Τὰ τρία αὐτὰ θέλουν ξεσηκωμό. Ὅλοι νὰ βοηθοῦν.

Στὸν κάμπο ἀκούονται γέλια, φωνές, τραγούδια. Σὲ ὅλα τὰ ἀμπέλια τρυγοῦν. Παιδιά, κορίτσια, ἄνδρες, γυναῖκες, ὅλοι εἶναι ριγμένοι στὴ δουλειά. Τὰ καλάθια πηγαينوέρχονται. Στὰ πατητήρια πατοῦν. Τὰ σταφύλια γίνονται μοῦστος. Αὐτὸς θὰ βράσῃ μέσα στὰ βαρέλια καὶ θὰ γίνῃ κρασί.

Στὸ γειτονικὸ ἀμπέλι μερικὰ παιδιά τρυγοῦν ἀπρόσεκτα. Ὁ πατέρας τὰ συμβουλεύει:

—Νὰ παίρνετε τὰ κλήματα μὲ τὴ σειρά. Νὰ κόβετε ὅλα τὰ σταφύλια. Νὰ καθαρίζετε τὶς ρῶγες τὶς σάπιες. Ἄλλοιῶς δὲν θὰ γίνῃ καλὸ τὸ κρασί μας, θὰ ξινίσῃ.

Ὁ Θύμιος καὶ ὁ Τάσος εἶναι προσεκτι-

κοί. Ψάχνουν καλά τὰ κλήματα. Δὲν ἀφήνουν σταφύλι ἀτρύγητο οὔτε σάπιες ρῶγες.

Τὴν ὥρα ποὺ ἐτρυγοῦσαν, ἦλθεν ἓνας ἄνθρωπος μὲ γένεια. Εἶχε καὶ τουφέκι στὸν ὦμο. Στὴ μέση του εἶχε κρεμασμένο ἓνα σχοινί. Ἐχαιρέτισε, ἐστάθηκε λίγο καὶ ἔφυγε.

—Εἶναι ὁ ἀγροφύλακας. Αὐτὸς φυλάει καὶ τ' ἀμπέλια. "Ἄν ἰδῆ κανένα κλέπτη, τὸν πιάνει καὶ τὸν πηγαίνει στὴν Ἀστυνομία, εἶπεν ὁ θεῖος.

—Τί ἄγρια ποὺ ἐκοίταζε! παρατήρησεν ὁ Τάσος!

—Καὶ ὅμως εἶναι καλὸς ἄνθρωπος. Τοῦ ἐμπιστευόμεθα τὴν περιουσία μας καὶ τὴ φυλάει. Δὲν μᾶς γίνονται ζημιές.

Τὸ βράδυ τ' ἀμπέλι τοῦ θεῖου σὰν νὰ εἶχεν ἐορτή. Ἐμαζεύθηκαν οἱ γείτονες καὶ ἐκουβέντιαζαν. "Ἐλεγαν γιὰ τὸν καρπὸ, γιὰ τὸ κρασί, γιὰ τὰ κτήματα. "Ἐλεγαν καὶ ἀστεῖα. "Ἐνας ἔπαιζε καὶ φλογέρα.

Ὁ Τάσος καὶ ὁ Θύμιος ἐκοιμήθηκαν στὴν καλύβα. Τί γλυκὸς ἦταν ἐκεῖνος ὁ ὕπνος!

—Χρόνια θὰ θυμοῦμαι, Θύμιο, αὐτὴ τὴ βραδιά τοῦ τρύγου, εἶπεν ὁ Τάσος.

—Κι ἐγὼ τὸ ἴδιο, εἶπεν ὁ ἀδελφός του.

48. 28^η Ὀκτωβρίου.

Σὲ κάθε σπίτι ἀνεμίζει σήμερα καὶ μιὰ σημαία. Μικροὶ καὶ μεγάλοι εἶναι ὄλο χαρά. Οἱ καμπάνες κτυποῦν. Ἐορτάζει ἡ πατρίδα μας.

Στὴν ἐκκλησία τοῦ μικροῦ χωριοῦ, εἶναι μαζεμένος ὅλος ὁ κόσμος. Θὰ ψάλλουν τὴ δοξολογία. Ἐκεῖ εἶναι καὶ τὸ σχολεῖο μὲ τὴ σημαία του. Τὴν κρατεῖ τὸ πιὸ ψηλὸ παιδί, ὁ Λιάκος. Αὐτὸς εἶναι ὁ σηματοφόρος. Τραγουδοῦν καὶ τραγούδια ἡρωικά.

Ἐπάνω στό Δεσποτικό εἶναι γραμμένο
ἕνα ΟΧΙ. Καί πιό κάτω μιὰ ἄλλη ἐπιγραφή:

28 Ὀκτωβρίου 1940

Ὁ παπᾶς φορεῖ τὰ ἱερά ἄμφια καί βάζει «εὐλογητός». Οἱ ψάλτες ψάλλουν. Τό ἐκκλησίασμα κάνει τὸ σταυρό του.

Ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα, ὁ δάσκαλος ἀνέβηκε στό Δεσποτικό νὰ βγάλῃ λόγο. Ἡ φωνή του εἶναι βροντερή. Τὰ μάτια του σάν νὰ πετοῦν φλόγες. Μιλεῖ γιὰ τὴν πατρίδα. Γιὰ τὸν πόλεμο, πού ἔγινε τὸ 1940. Σ' αὐτὸν εἶχε πολεμήσει καί ὁ ἴδιος.

Μιλεῖ γιὰ τοὺς ἐχθρούς μας, πού ἦλθαν νὰ μᾶς πολεμήσουν. Νὰ ὑποδουλώσουν τὴν πατρίδα μας. Νὰ ἀρπάξουν τὰ χωριά μας καί τίς πολιτεῖές μας, τίς θάλασσες καί τὰ νησιά μας. Σάν ἕνας ἄνθρωπος τότε ἐσηκωθήκαμεν ὅλοι οἱ Ἕλληνες. Στὸν πόλεμο αὐτὸν ὁ κόσμος ὅλος μᾶς ἐθαύμασε. Ἄς ἦταν οἱ ἐχθροὶ μας πολλοί. Ἐμεῖς τοὺς ἐνικήσαμε. Τοὺς ἐνικήσαμεν, ὅπου καί ἂν ἐπολεμήσαμε: Στὴ στεριά, στὸν ἀέρα, στὴ θάλασσα.

Μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους, πού ἦταν στὴν ἐκκλησία, ἦταν καί ἕνας τραυματίας. Ὁ καημένος εἶχε χάσει τὸ χέρι του γιὰ τὴν

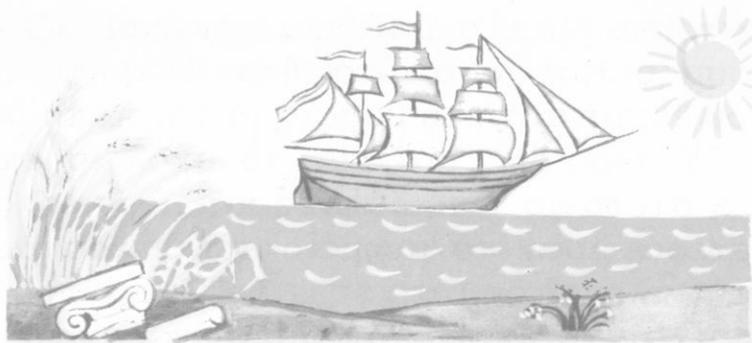
πατρίδα. Μὲ τί συμπάθεια τὸν ἐκοίταζεν ὁ κόσμος! Καὶ πόσο αὐτὸς ἦταν ὑπερήφανος, πὸ ἔκαμε αὐτὴ τὴ θυσία γιὰ τὴν πατρίδα!

“Ὑστερα ὅλοι μαζί μὲ τὸ σχολεῖο ἐπήραν στεφάνια ἀπὸ δάφνες καὶ μυρτιές καὶ ἐστεφάνωσαν τὸ μνημεῖο τῶν πεσόντων, στὴν πλατεῖα.

“Ὅταν ἐγύρισαν τὰ παιδιά στὸ σχολεῖο, εἶπαν ἐνθουσιασμένα στὸ δάσκαλο:

—Κι ἐμεῖς, κύριε, ὅταν θὰ γίνωμε στρατιῶτες, θὰ πολεμήσωμε καὶ θὰ μεγαλώσωμε τὴν πατρίδα μας, ὅπως ἔκαμαν κι οἱ γονεῖς μας.

— 49. Τί είναι ή Πατρίδα μας.

Τί είναι ή Πατρίδα μας; Μήν είν' οί κάμ-
ποι;

Μήν είναι τ' άσπαρτα ψηλά βουνά;
Μήν είν' ό ήλιος της, πού χρυσολάμπει;
Μήν είναι τ' άστρα της τά φωτεινά;

Μήν είναι κάθε της ρηχό άκρογιαλί
καί κάθε χώρα της μέ τά χωριά;
κάθε νησάκι της, πού άχνά προβάλλει,
κάθε της θάλασσα, κάθε στεριά;

“Όλα Πατρίδα μας! Κι αυτá κι έκείνα,
καί κάτι πού 'χομε μέσ' στην καρδιά,
πού λάμπει άθώρητο, σάν ήλιου άχτίνα
καί κράζει μέσα μας: Έμπρός, παιδιά!

Ίωάννης Πολέμης

50. ΣΤὸν ἔλαιῶνα.

Μιὰν ἡμέραν ἡ Ξανθούλα ἐπῆγε μὲ τὴν γιαγιά της στὸν ἔλαιῶνα. Ἐκεῖ ἦταν πολλὰ δένδρα φυτευμένα! Ὅπου καὶ ἂν ἐγύριζε τὰ μάτια της, ἔβλεπεν ἐλιές. Τὰ φύλλα των ἦταν στενόμακρα καὶ μυτερὰ στὴν ἄκρη. Στὸ ἐπάνω μέρος ἦταν καταπράσινα καὶ στὸ κάτω λαμπερὰ σὰν ἀσήμι. Μερικὰ δένδρα, ποὺ ἦταν φουντωτά, ἔσμιγαν τὰ κλωνάρια των μὲ τὰ ἄλλα.

— Κρυφομιλοῦν σὰν γειτόνισσες, γιαγιά, εἶπεν ἡ Ξανθούλα, ἅμα εἶδε τὰ δένδρα ἔτσι ἀνταμωμένα.

— Ἀλήθεια, παιδί μου. Τὰ δένδρα αὐτὰ

φαίνονται σαν να καταλαβαίνουν. Ἐγὼ ἀγαπῶ κάθε δένδρο. Ἄλλ' ἡ μεγάλη μου συμπάθεια εἶναι ἡ ἐλιά.

— Ὅλες εἶναι καταφορτωμένες ἀπὸ καρπό, παρετήρησεν ἡ Ξανθούλα.

— Ναί, παιδί μου. Ἐφέτος θὰ ἔχουμε λαδιά. Ὅπως φαίνεται, εἶναι πλούσια ἡ ἐσοδεία. Ὁ καλὸς Θεὸς δὲν μᾶς ἀφήνει ἀπὸ τίποτε. Τὸ καλοκαίρι ἐβγάλαμε καρπούζια καὶ πεπόνια καὶ τὰ ἐπώλησαμε. Ὑστερα ἐπώλησαμε σταφύλια, σῦκα, ἀχλάδια καὶ ροδάκινα. Τώρα θὰ μαζέψουμε καὶ τὶς ἐλιές καὶ θὰ βγάλωμε λάδι. Ἄς εἶναι δοξασμένο τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

— Γιατί, γιαγιά, μερικὲς ἐλιές ἔχουν κουφάλες;

— Γιατὶ εἶναι γέρικες, Ξανθούλα μου. Ποιὸς ξέρει πόσων χρονῶν θὰ εἶναι! Τὸν ἐλαιῶνα αὐτὸν ἤμουν κοριτσάκι καὶ τὸν θυμοῦμαι ἔτσι. Καὶ ὁ πατέρας μου, καθὼς μοῦ ἔλεγε, ἔτσι τὸν ἤξερε. Λογάριασε λοιπὸν πόσο παλιὸς εἶναι. Ἡ ἐλιά εἶναι δένδρο, ποὺ ζῆ πολλὰ χρόνια, μακρόζωο.

— Πότε θὰ ὠριμάσουν, γιαγιά, οἱ ἐλιές νὰ τὶς μαζέψωμε;

— Μὲ κανένα μῆνα, Ξανθούλα, θὰ εἶναι ἔτοιμες.

51. "Όταν ἄρχισε τὸ μάζεμα.

Μετὰ ἓνα μῆνα ἐγέμισεν ὁ ἐλαιῶνας ἀπὸ κόσμο. "Όλοι ἦλθαν νὰ μαζέψουν τὸ βιό τους. Τὰ παιδάκια μὲ κοφίνια στὸν ὦμο καὶ μὲ σακκοῦλες κατέβαιναν τραγουδῶντας νὰ βοηθήσουν. Ἡ Ξανθούλα ἦλθε μὲ τὸν ἀδελφό της, τὸ Ρήγα. Ἡ γιαγιά μὲ τὸν πατέρα εἶχαν κατεβῆ πιὸ ἐνωρίς. Μαζί τους ἦταν καὶ δυὸ ἐργάτριες.

ἌΟ πατέρας εἶχε μαζί του καὶ μιὰ σκάλα ψηλή. Μερικὰ δένδρα ἦταν δύσκολα στὸ ἀνέβασμα, γιὰ τοῦτο ἔφερε τὴ σκάλα. ἌΟ Ρήγας ἐσκαρφάλωνε καὶ ἐγέμιζε τὸ σακκουλάκι ἀπὸ τὰ πιὸ ψηλὰ κλωνάρια. ἌΟ γιαγιά ἐμάζεψε ὅσες ἐλιές ἦσαν στὰ χαμηλὰ κλωνάρια καὶ τὶς ἔφθανε. ἌΟ Ξανθούλα ἐμάζεψε αὐτές, ποὺ ἦταν στὴ γῆ πεσμένες. Καὶ ἐνῶ ἐμάζεψε, ἔλεγε:

— Τόσος καρπός, ἀδύνατο νὰ μαζευθῆ.

— Τὸ μάτι δειλό, μὰ τὸ χέρι τολμηρό, τῆς ἀποκρίθηκε ἡ γιαγιά. Καταλαβαίνεις τί θὰ 'πῆ αὐτό, Ξανθούλα;

ἌΟ Ξανθούλα δὲν τὸ εἶχε καταλάβει καὶ ἡ γιαγιά τῆς τὸ ἐξήγησε.

— Τὸ μάτι μας βλέπει, κορίτσι μου, πολλές φορές μιὰ ἐργασία καὶ τὴ θεωρεῖ πολὺ

δύσκολη. Φοβᾶται λοιπὸν καὶ δειλιάζει, πὼς ἡ ἐργασία δὲν θὰ τελειώσῃ ποτέ. Ὅταν ὅμως καταπιασθῇ τὸ χέρι, πὺ εἶναι τολμηρό, ἡ ἐργασία λίγο-λίγο τελειώνει.

Ἡ Ξανθοῦλα ἐκατάλαβε τότε καὶ εἶπε :

— Αὐτὸ παθαίνω ἐγώ, γιαγιά, μὲ τὰ γραψίματα. Πολλὲς φορές μοῦ φαίνονται βουνό. Λέγω, πὼς δὲν θὰ τὰ τελειώσω ποτέ. Ὅταν ὅμως ἀρχίσω νὰ γράφω, σιγὰ-σιγὰ τὰ τελειώνω δίχως νὰ τὸ καταλάβω. Μοῦ ἄρεσε, γιαγιά, αὐτὸ πὺ μοῦ εἶπες.

Καὶ ἡ Ξανθοῦλα τὸ ἐπανέλαβε :

— Τὸ μάτι δειλό, μὰ τὸ χέρι τολμηρο.

52. Ἡ ἑλιά.

“Οπου κι ἂν λάχω κατοικία,
δὲν μοῦ ἀπολείπουν οἱ καρποί,
ὡς τὰ βαθιά μου γηρατεία
δὲν βρίσκω στή δουλειὰ ντροπή.
Μ’ ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη,
κι εἶμαι γεμάτη προκοπή.
Εἶμαι ἡ ἑλιά ἡ τιμημένη.

Ἐδῶ στὸν ἴσκιο μου ἀπὸ κάτου
ἦλθ’ ὁ Χριστὸς ν’ ἀναπαυθῆ
κι ἀκούσθηκε ἡ γλυκεῖα λαλιά Του
λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῆ.
Τὸ δάκρυ Του, δροσιὰ ἀγιασμένη,
ἔχει στή ρίζα μου χυθῆ.
Εἶμαι ἡ ἑλιά ἡ τιμημένη.

Κωστῆς Παλαμῆς

53. Ὁ καστανᾶς.

Χρόνια κατεβαίνει ἀπὸ τὴν πατρίδα
του στὴν πολιτεία. Μόλις φθάσῃ τὸ φθινό-
πωρο, νά τον μὲ τὴ φουφουῦ ἀπ' ἔξω ἀπ' τὸ
σχολεῖο. Τὰ παιδιὰ τὸν πλησιάζουν καὶ
τὸν χαιρετοῦν:

— Καλῶς ἦλθες, κύρ - Χαραλάμπη!

— Εὐχαριστῶ, παιδιά! καλὸ χειμῶνα νὰ περάσωμε.

Στὴν ὀρεινὴ του πατρίδα ἄφησεν ὀλόκληρη οἰκογένεια. Γυναῖκα, ἀγόρια, κορίτσια. Πρέπει νὰ ἐργασθῆ γιὰ νὰ τοὺς ζήσει. Τί νὰ κάμη ὁ καημένος, ἀφοῦ ἔχει τόσο μεγάλη οἰκογένεια καὶ τὸ χωριό τους εἶναι πτωχό;

— Ζεστά, γερὰ κάστανα! Φωνάζει καὶ πωλεῖ στὰ παιδάκια.

— Γερὰ νὰ μοῦ δώσης, κύρ - Χαραλάμπη. Νὰ μὴν εἶναι χαλασμένα, τοῦ λέγει ἓνας μικρούλης. Καὶ τοῦ δίνει τὰ χρήματα.

— Ἐγὼ πάντα γερὰ πωλῶ. Εἶναι διαλεγμένα αὐτά, ποὺ σοῦ δίνω, ἀπαντᾷ ὁ μπάριμπα - Χαραλάμπης.

Ὁ Πᾶνος ἀγαπᾷ πολὺ τὰ κάστανα, μὰ σήμερα δὲν ἔχει χρήματα. Δὲν τοῦ ἔδωκε ἡ μητέρα. Στέκεται λίγο πιὸ πέρα ἀπὸ τὴ φουφοῦ καὶ τὰ βλέπει ροδοκοκκινισμένα. Καὶ ἄλλα παιδιά στέκονται καὶ βλέπουν ἀπὸ μακριά. Ἐκεῖνα ποὺ ἔχουν χρήματα, ἔρχονται ξέθαρρα καὶ ἀγοράζουν. Ὁ Θανασάκης, ὅταν ἀγοράζη, πάντα δίνει καὶ στὸ φίλο του τὸν Παναγῆ. Καὶ ὁ Παναγῆς πάλι, ὅταν ἀγοράζη, δίνει στὸ Θανασάκη.

Μιὰν ἡμέραν ἓνα παιδί, ὁ Μενέλαος, ἦλθε κι ἐστάθηκε κοντὰ στὸ μπάρμπα-Χαραλάμπη. Ἐκοίταζε τὰ κάστανα, μὰ δὲν ἔλεγε τίποτε. Στὸ χέρι του ὅμως εἶχε χρήματα.

—Θέλεις, Μενέλαε, κάστανα; ἐρώτησεν ὁ καστανᾶς.

—"Ὁχι, κύρ-Χαραλάμπη. Δὲν ἔχω χρήματα.

—Μὰ νά! αὐτὰ ποὺ κρατεῖς δὲν εἶναι χρήματα;

—Αὐτὰ τὰ ἔχω γιὰ τετράδιο, κύρ-Χαραλάμπη. Δὲν τὰ ἔχω γιὰ κάστανα. Αὔριο, ποὺ θὰ μοῦ δώση ἄλλα ὁ πατέρας μου, τότε θὰ ἀγοράσω.

—Μπράβο, παιδί μου, καλὰ σκέπτεσαι. Μερικὰ παιδιὰ ὅμως δὲν σκέπτονται ὅπως ἐσύ. "Ὅταν ἔχουν χρήματα καὶ βλέπουν κουλούρια, καραμέλλες, κάστανα, ἀμέσως ἀγοράζουν. "Ἄς εἶχαν τὰ χρήματα γιὰ ν' ἀγοράσουν μολύβι, πέννα, τετράδιο. Ἐσὺ θὰ γίνης καλὸ παιδί. Μπορεῖς καὶ κρατιέσαι. Δὲν εἶσαι λιχούδης. "Ἐχω κι ἐγὼ στὸ χωριό μου ἓνα ἀγόρι σὰν κι ἐσένα, τὸν Μάνθο. Πηγαίνει στὸ σχολεῖο καὶ πάντα τὸν συμβουλεύω νὰ μὴν εἶναι λιχούδης. Ἡ λιχουδιὰ εἶναι κακὸ πρᾶγμα, παιδί μου.

54. Τρία γατάκια

Νιάου, νιάου, νιάου, νιάου ἔκανε μιὰ ἡμέρα ἡ Ψιψίνα κι ἔτρεχε ἐπάνω κάτω ἀνήσυχη.

—Γιατί τρέχει ἔτσι ἡ γάτα μας, μητέρα; μήπως θέλει νὰ πιάση ποντίκι; ἐρώτησεν ὁ Λάμπης.

—Κάτι ἄλλο θὰ θέλῃ, παιδί μου. Ἴσως θέλῃ νὰ διαλέξῃ μέρος νὰ γεννήσῃ. Δὲν εἶναι παράξενο ὡς αὔριο νὰ ἔχωμε γατάκια.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀποθήκης ἀκούσθηκαν νιαουρίσματα. Ὁ Λάμπης ἔτρεξε περίεργος νὰ ἰδῇ. Ἐπάνω σὲ μερικὰ κουρελάκια, σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς ἀποθήκης, ἦταν τρία μικρούλικά γατάκια. Αὐτὰ ἐνιαούριζαν.

—Καλέ, αὐτὰ εἶναι σὰν ποντικάκια! Μήπως τὰ ἐγέννησε καμμιά ποντικίνα; εἶπε μέσα του ὁ Λάμπης.

Καὶ ἔσκυψε καὶ τὰ εἶδε καλύτερα. Τὰ κακόμοιρα ἐφαίνονταν, πὼς ἐκρύωναν κι ἔτρεμαν. Εἶχαν στὸ σωματάκι τους κάτι τριχίτσες μικρὲς καὶ ἀραιές. Τὰ μάτια τους ἦταν κλεισμένα. Καὶ ὄλο ἐκουνοῦσαν τὸ κεφάλι τους. Ὁ Λάμπης ἔτρεξε καὶ εἶπε στὴ μητέρα του:

— Ἡ γάτα μας, μητέρα, ἐγέννησε τρία γατάκια. Μὰ τί κρίμα! Καὶ τὰ τρία εἶναι τυφλά! Ἔπειτα εἶναι καὶ ἄσχημα. Καὶ οὔτε στὰ πόδια τους μποροῦν νὰ σταθοῦν. Κι ἐγὼ ἐνόμιζα, πὼς θὰ ἔπαιζα μαζί τους ὠραῖα παιγνίδια. Δὲν εἶναι ὅπως τὰ ἐπερίμενα.

— Παιδί μου, εἶσαι πολὺ ἀνυπόμονο. Τὰ γατάκια, ὅταν γεννιοῦνται, ἔτσι εἶναι. Ὅταν ὅμως περάσῃ λίγος καιρὸς, ὁμορφαίνουν καὶ παίζουν ὠραῖα παιγνίδια. Τότε θ' ἀλλάξῃς γνώμη, ὅταν τὰ ἰδῆς, εἶπεν ἡ μητέρα.

Καὶ ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, ἐσηκώθη καὶ ἐτοίμασε λίγο γάλα μὲ τριμμένο ψωμί γιὰ τὴ γάτα τους.

— Πρέπει τώρα νὰ τὴν περιποιούμεθα καλύτερα, Λάμπη. Ἐχει νὰ θρέψῃ, παιδί μου, καὶ μικρά. Εἶναι τώρα μητέρα.

55. Τὰ ζῶα

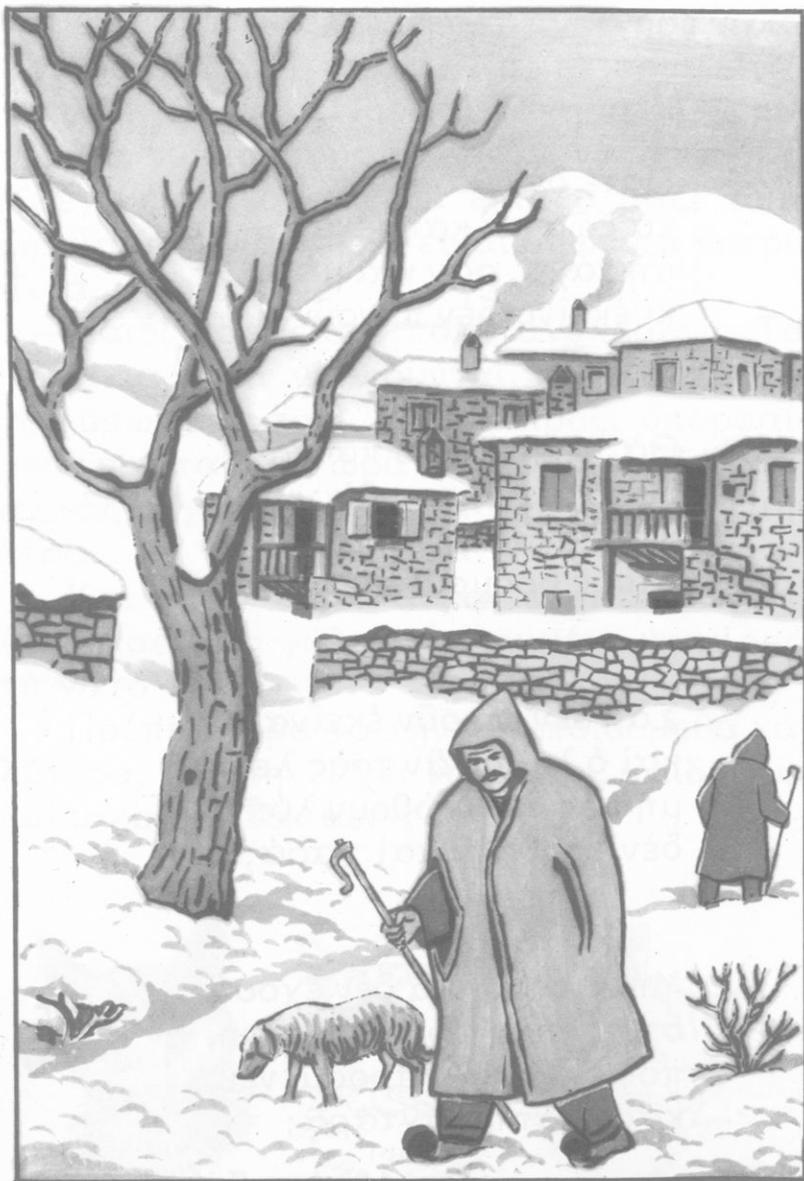
Ποτὲ δὲν θὰ πειράξω
τὰ ζῶα τὰ καημένα,
μὴ τάχα, σὰν καὶ μένα
κι ἐκεῖνα δὲν πονοῦν;

Θὰ τὰ χαϊδεύω πάντα,
προστάτης των θὰ γίνω,
ποτὲ δὲν θὰ τ' ἀφήνω
στοὺς δρόμους νὰ πεινοῦν.

Σὰν δὲν μιλοῦν ἐκεῖνα,
καὶ ὁ λόγος ἂν τοὺς λείπη,
μήπως δὲν νιώθουν λύπη,
δὲν νιώθουν καὶ χαρὰ;

Μήπως καρδιὰ δὲν ἔχουν,
στά στήθη των κρυμμένη,
ποὺ τὴν χαρὰ προσμένει
καὶ ἀγάπη λαχταρᾶ;

Ἰωάννης Πολέμης

Χ Ε Ι Μ Ω Ν Α Σ

Ὁ χειμῶνας ἄν δέν πιάσῃ
καὶ χιονιᾶς ἄν δέν πλακώσῃ,
οὔτε στάρι οὔτε λάδι
οὔτε ἀνθούς ἢ γῆ θὰ δώσῃ.

Ἑλένη Καριτᾶ

56. Ἐτοιμασίες γιὰ τὸν χειμῶνα.

Προτοῦ βγῆ τὸ φθινόπωρο στὸ χωριό, ἀρχίζουν τὶς ἐτοιμασίες γιὰ τὸν χειμῶνα. Στὸ σπίτι τοῦ Λαζαρή ὁ παππούς ἔχει τὸ πρόσταγμα.

Πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀποθηκεύουν τὸ σιτάρι. — Τὸ ψωμί εἶναι τὸ θεμέλιο, λέγει ὁ παππούς.

Ἔστερα κουβαλοῦν ἀπ' τὸ βουνὸ τὰ ξύλα. Ἐπειτα βάζουν τὸ λάδι, τὸ τυρί, τὸ βούτυρο καὶ ἄλλα φαγώσιμα. Ἡ γιαγιά πάλι ἔχει ζυμώσει ἀπὸ τὸ καλοκαίρι τὸν τραχανᾶ καὶ τὶς χυλοπίττες. Στὴν ἀποθήκη ἔχει τοῦ κόσμου τὰ σακκουλάκια κρεμασμένα: Τὰ καρύδια, τ' ἀμύγδαλα, τὸ σουσάμι. Τὰ κρεμᾶ, γιατί φοβᾶται τοὺς ποντικούς. Ὡς καὶ τὸν ἄνηθο μαζεύει ἢ γιαγιά. Ἀκόμη φροντίζει καὶ γιὰ τὴν ρίγανη, τὴν μέντα, τὴν κανέλλα καὶ τ' ἄλλα τὰ

μυρωδικά. Για τὸ συνάχι καὶ τὶς μικροα-
διαθεσίες ἔχει τὸ τσάι τοῦ βουνοῦ, τὸ χα-
μόμηλο, τὴν μολόχα καὶ τὸ τίλιο.

Τὰ χέρια τῆς γιαγιᾶς δὲν σταματοῦν
ἀπ' τὰ πλεξίματα. Πλέκει κάλτσες χον-
δρές γιὰ τὸν παππού, γιὰ τοὺς γιουὺς καὶ
γιὰ τὰ ἐγγόνια. Ἡ γιαγιά εἶναι γυναῖκα
χρυσοχέρα. Οἱ νύμφες τῆς πάλι ὑφαίνουν
κιλίμια, βελέντζες, ὅλα τὰ μάλλινα στρω-
σίδια τοῦ σπιτιοῦ. Ἔτσι, ὅταν ἔρχεται ὁ
χειμῶνας, τίποτε δὲν λείπει ἀπὸ τὸ σπίτι
τοῦ Λαζαρη. Εἶναι ἓνα σπίτι εὐτυχισμένο.

57. Μία άκατάστατη οίκογένεια.

Εἶναι Δεκέμβριος καὶ τώρα σκέπτεται γιὰ ξύλα ὁ Κοσμᾶς. Τώρα ποῦ ἔσφιξε τὸ κρῦο. Τώρα τραβᾷ μὲ τὸ ζῶο κατὰ τὸ βουνό. Χιονίζει καὶ αὐτὸς ἀνεβαίνει. Τὸ μονοπάτι σὲ μεριές - μεριές εἶναι ἀπέραστο.

“Ὅλες του τίς δουλειές ἔτσι συνηθίζει καὶ τίς κάνει. “Ὅταν θέλῃ νὰ ὀργώσῃ, τότε σκέπτεται νὰ διορθώσῃ τὸ ὕνι. “Ὅταν θέλῃ νὰ σκάψῃ, τότε τρέχει γιὰ τὸν κασμᾶ καὶ τὸ τσαπί.

Μὰ καὶ ἡ Σταθούλα, ἡ γυναῖκά του, τέτοια εἶναι. “Ὅταν πεινάσουν, τότε σκέπτεται νὰ μαγειρέψῃ. “Ὅταν τῆς ζητοῦν ψωμί, τότε ἐτοιμάζεται νὰ ζυμώσῃ.

Ἐπὶ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα ἐπῆραν καὶ τὰ παιδιὰ τους συνήθειες. “Ὅταν κτυπᾷ ἡ καμπάνα γιὰ τὸ σχολεῖο, τότε ὁ Μάνθος καὶ ἡ Ἄγαθὴ παίρνουν νὰ γράψουν. Τότε ψάχνουν γιὰ τετράδιο καὶ γιὰ μολύβι. Καὶ πολλὰ φορὲς οὔτε ξέρουν ποῦ τὰ ἔχουν. “Ὅταν σηκώνωνται στὸ μάθημα, τότε ρίχνουν ματιὰς στὸ βιβλίο.

Μαθαίνονται ὁμῶς ἔτσι τὰ γράμματα; Γι' αὐτὸ ἔγιναν παιδιὰ χωρὶς ἐξυπνάδα, παιδιὰ κοιμισμένα. Τοὺς μιλεῖς καὶ δὲν ξέ-

ρουν νὰ σοῦ ἀπαντήσουν. Τέτοια παιδιὰ πῶς μποροῦν ποτὲ νὰ προοδεύσουν;

Ὁ Ἀνέστης, ὁ γείτονας, κοιτάζει τὸν Μάνθο καὶ τὴν Ἀγαθὴ καὶ θυμᾶται ἓνα ἄλλο παιδί, τὸν Μιχαλάκη. Αὐτὸν τὸν εἶχε ἰδεῖ μιὰ μέρα στὸ παντοπωλεῖο καὶ τοῦ εἶχε κάμει ἐντύπωση.

58. Ὁ Μιχαλάκης καὶ τὸ τετράδιο

Ὁ Μιχαλάκης ἐπῆγε μιὰ ἡμέρα στὸ παντοπωλεῖο νὰ ἀγοράσῃ μὲ δυὸ αὐγὰ ἓνα τετράδιο.

— Καλημέρα, κύριε Θᾶνο, ἐχαιρέτισε τὸν παντοπώλη ὁ μικρός. Σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ δώσης ἓνα τετράδιο.

— Τὰ τετράδια, παιδί μου, ἔχουν τρία αὐγά. Νὰ μοῦ φέρῃς ἀκόμα ἓνα.

— Ὁ ἄλλος παντοπώλης τὰ πωλεῖ δυὸ αὐγά. Ἄν δὲν μοῦ δώσης ἐσύ, θ' ἀγοράσω ἀπὸ ἐκεῖνον, εἶπεν ὁ Μιχαλάκης.

Ὁ κύριος Θᾶνος, ἅμα εἶδε, πῶς ὁ μικρὸς θὰ τοῦ ἔφευγε, ἐπῆρε τ' αὐγὰ καὶ ἄρχισε νὰ τὰ κοιτάζῃ προσεκτικά.

— Μήπως εἶναι κλούβια ἢ ραγισμένα καὶ μοῦ τὰ ἔφερες; εἶπε στὸ Μιχαλάκη.

— Ὁχι. Εἶναι γερὰ καὶ φρέσκα. Τὰ ἐγέν-

νησαν οί κοττοῦλές μας, εἶπεν ὁ μικρός.

Ἄφοῦ ὁ παντοπώλης ἐβεβαιώθηκε, πῶς εἶναι γερά, τὰ ἔβαλε στό ράφι κι ἔδωκε στό Μιχαλάκη τὸ τετράδιο. Ὁ μικρός τὸ ἐπῆρε καὶ ἄρχισε νὰ τὸ κοιτάζη.

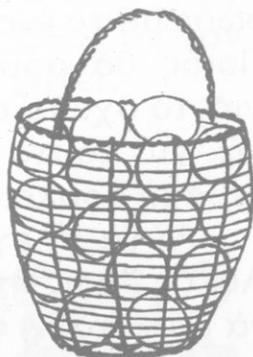
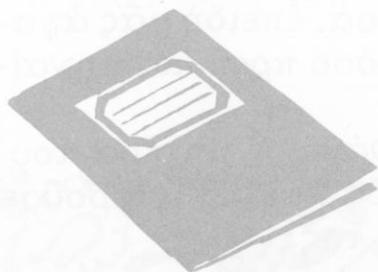
—Τί τὸ κοιτᾶς; καινούργιο εἶναι, τοῦ εἶπεν ὁ παντοπώλης.

—Καὶ τὰ αὐγά, ποῦ σοῦ ἔδωκα ἐγώ, ἦταν φρέσκα, μὰ ἐσύ τὰ ἐκοίταζες. Τὸ ἴδιο τώρα θὰ κάμω κι ἐγώ μὲ τὸ τετράδιο.

Καὶ ἄφοῦ τὸ παρετήρησε προσεκτικὰ καὶ εἶδε, πῶς εἶναι καλό, τὸ ἐπῆρε καὶ ἔφυγε.

Ὅταν ὁ Μιχαλάκης ἔφυγε, ὁ Ἀνέστης, ποῦ ἔτυχεν ἐκεῖ, εἶπε σὲ μερικοὺς πελάτες, ποῦ ἦταν καὶ αὐτοὶ στό παντοπωλεῖο.

—Τέτοια παιδάκια ἔξυπνα, πῶς νὰ μὴν τὰ χαίρεσαι; Εἶναι ποτέ δυνατὸν ὁ Μιχαλάκης νὰ μὴν προοδεύσῃ στὴ ζωὴ του;

59. Ὁ πατέρας τοῦ Φάνη.

Κάθε πρωί, πού ξυπνᾷ, ὁ Φάνης δὲν βλέπει τὸν πατέρα στὸ σπίτι τους. Ἔχει σηκωθῆ ἀπὸ ἔνωρις κι ἔχει φύγει γιὰ τὴ δουλειά του. Καὶ ὅταν ἀκόμα εἶναι χειμῶνας καὶ ὁ καιρὸς κακός, καὶ τότε πάλι ὁ πατέρας φεύγει ἀπὸ τὸ σπίτι. Πηγαίνει νὰ ἐργασθῆ.

Ὅταν ὁ Φάνης ἦταν πιὸ μικρός, δὲν ἐνιώθε, γιατί ἔφευγε ὁ πατέρας, κι ἔλεγε στὴ μητέρα του:

— Ὁ πατέρας, καλή μου μητερούλα, δὲν μᾶς ἀγαπᾷ. Δὲν κάθεται καθόλου νὰ μᾶς ἰδῆ. Φεύγει πολὺ πρωὶ καὶ δὲν τὸν βλέπομε διόλου.

— Δὲν ἔχεις δίκιο, παιδί μου, νὰ λέγης αὐτά. Ἄν ὁ πατέρας δὲν ξυπνήσῃ ἔνωρις καὶ δὲν ἐργασθῆ, τότε ποιός θὰ μᾶς θρέψῃ; Ποιός θὰ βγάλῃ χρήματα γιὰ νὰ πληρώσωμε τὸ ἐνοίκιο καὶ τὰ ἄλλα μας ἔξοδα; Ποιός θὰ σοῦ πάρῃ βιβλία καὶ τετράδια γιὰ τὸ σχολεῖο; Ἰσα-ἴσα, ἐπειδὴ μᾶς ἀγαπᾷ, γιὰ τοῦτο φεύγει τόσο πρωὶ καὶ πηγαίνει στὴ δουλειά του.

Αὐτὰ ἔλεγε στὸ Φάνη ἢ μητέρα του. Αὐτὸς ὅμως ἦταν μικρός καὶ δὲν μπόρουσε νὰ καταλάβῃ τὰ λόγια της.

Τώρα όμως ο Φάνης έμεγάλωσε και καταλαβαίνει, για ποιό λόγο φεύγει ένωρίς ο πατέρας. Τώρα καταλαβαίνει, γιατί γυρίζει κατάκοπος και νύκτα στο σπίτι. Και τώρα, που νιώθει αυτά, ξέρετε τί παρακαλεί τον Θεό ο Φάνης στην προσευχή του; Νά τον βοηθήση να μεγαλώση άκόμα πιό πολύ και να τελειώση τó σχολείο. Και τότε θα είπη στον πατέρα του:

—Καλέ μου πατερούλη! Φθάνει πια που τόσο έδούλεψες. Τώρα έμεγάλωσα έγω, τó παιδί σου, ο Φάνης, και μπορώ να σε βοηθώ. Άπό τώρα και πέρα θα σηκώνωμαι έγω πιό πρωί και θα πηγαίνω στη δουλειά. Έγω θα φροντίζω για όλους μας. Έγω θα κάνω για τó σπίτι μας ό,τι έκανες έσύ για μās ως τώρα. Έσύ πια να καθήσης να ξεκουρασθής.

Αυτά θα είπη στον πατέρα του, όταν μεγαλώση ο Φάνης. Ό καλός Θεός άς τον βοηθήση να έπιτύχη αυτό, που ζητεί.

60. "Ερχεται ο πατέρας.

Πήρε και βραδυάζει,
έκλεισεν ή άγορά,
ή μητέρα'σιάζει
τό τραπέζι με χαρά!

Κάποιον σαν κι έμένα
περιμένει χαρωπά,
κάποιος γνωρισμένα
στήν έξώθυρα κτυπά.

"Ακουσέ τον κάτου,
μητερούλα μου καλή,
νά τό πάτημά του!
τρίζει 'πάνω στό σκαλί.

Μύρισ' ό άγέρας,
έφεξε τό σπιτικό!
"Ερχεται ό πατέρας
μέ χαμόγελο γλυκό.

Γεώργιος Βιζυητός

61. Ἡ μητέρα.

Κάθε ἡμέρα ἡ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας καὶ τοῦ Χρόνη σηκώνεται πρῶι. Πιὸ πρῶι ἀπ' ὄλους μέσα στὸ σπίτι. Καθῶς μπαينو-βγαίνει στὰ δωμάτια, περπατεῖ σιγὰ-σιγὰ, γιὰ νὰ μὴ ξυπνήσῃ τὰ παιδιὰ τῆς. Ἔχει νὰ σκουπίσῃ, νὰ συγυρίσῃ, ν' ἀνάψῃ φωτιά. Νὰ ψῆσῃ τὸν καφέ γιὰ τὸν πατέρα, πού θὰ φύγῃ γιὰ τὴ δουλειά. Νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ ζε-στὸ γιὰ τὰ παιδιὰ τῆς, πού πηγαίνουν στὸ σχολεῖο.

Καὶ ὅταν εἶναι ἡ ὥρα γιὰ νὰ ξυπνή-σουν, ἔρχεται σιγὰ-σιγὰ, γιὰ νὰ μὴ τὰ τρο-μάξῃ, καὶ τὰ φωνάζει μὲ χαϊδευτικὴ φωνή:
— Ἔ! ὑπναράδές μου! Ξυπνᾶτε! Φθάνει πιὰ τόσο πού ἐκοιμηθήκατε.

Ἐκεῖνα ἀκοῦν τὴν φωνή, ἀνοίγουν τὰ μάτια τους, μὰ πάλι τὰ ξανακλείνουν. Τοὺς ἀρέσει ὁ ὕπνος.

Ἡ μητέρα ὅμως, ἂν δὲν ξυπνήσουν, δὲν φεύγει.

—Τὰ ρουχαλάκια τους εἶναι στὴ θέσι τους ἕτοιμα καὶ καθαρὰ. Τὰ παπούτσια τους γυαλισμένα. Ὅλα εἶναι ἕτοιμα.

Ὅταν τὰ παιδιὰ της νιφθοῦν, ἕτοιμασθοῦν καὶ κάμουν τὴν προσευχή τους, οἱ κοῦπες μὲ τὸ ζεστὸ ρόφημα τὰ περιμένουν στὸ τραπέζι. Βουτοῦν τὸ ψωμί τους στὸ ρόφημα καὶ τρώγουν μὲ μεγάλη ὄρεξι.

—Σιγά! μὴ βιάζεσθε! τοὺς λέγει ἡ μητέρα. Μὴν τρῶτε λαίμαργα. Μασᾶτε καλά. Προσέξτε νὰ μὴ λερώσετε τὰ ροῦχά σας.

Καὶ ὅταν ἡ Ἐλενίτσα καὶ ὁ Χρόνης χορτάσουν, σηκώνονται καὶ εἶναι ἕτοιμοι γιὰ τὸ σχολεῖο. Αὐτὸ γίνεται κάθε ἡμέρα μὲ τὴν μητέρα. Γίνεται ἐβδομάδες, γίνεται μῆνες, γίνεται χρόνια.

Καὶ σὰν τὴν μητέρα τῆς Ἐλενίτσας καὶ τοῦ Χρόνη κάνουν ὅλες οἱ μητέρες τῶν παιδιῶν. Ἡ μητέρα πάντα μᾶς ξυπνᾷ, μᾶς ἕτοιμάζει γιὰ τὸ σχολεῖο. Αὐτὴ μᾶς φροντίζει καὶ μᾶς παραστέκει στὴν ἀρρώστια μας. Σ' ὅλα ἡ μητέρα καὶ παντοῦ ἡ μητέρα.

62. Ἡ μητέρα

Πῶς νὰ πειράξω τὴ μητέρα,
νὰ κάμω ἄγῳ νὰ λυπηθῆ,
ποὺ ὅλη νύκτα κι ὅλη ἡμέρα
γιὰ τὸ καλὸ μου προσπαθεῖ;

Αὐτὴ στὰ στήθη τὰ γλυκὰ της
μὲ εἶχε βρέφος ἀπαλό·
μ' ἐκάθιζε στὰ γόνατά της
καὶ μ' ἔμαθε καὶ νὰ μιλῶ.

Αὐτὴ μὲ τρέφει καὶ μὲ ντύνει,
αὐτὴ γιὰ μὲ πρωὶ ξυπνᾷ
καὶ δίπλα στὴ μικρὴ μου κλίνη,
σὰν ἄρρωστήσω, ξαγρυπνᾷ.

Ἄ! πῶς λοιπὸν τέτοια μητέρα
νὰ κάνω ἐγὼ νὰ λυπηθῆ,
ποὺ ὅλη νύκτα κι ὅλη ἡμέρα,
γιὰ τὸ καλὸ μου προσπαθεῖ;

Γεώργιος Βιζυηνὸς

63. Ὁ χειμῶνας

Εἶναι Δεκέμβριος. Ὁ πατέρας λέγει
στό Μίμη, τὸ γυιό του:

—Τὰ σπουργίτια στρώνονται στή γῆ·
χιόνι, παιδί μου, καταλαβαίνουν.

—Καὶ πῶς γνωρίζουν, πατέρα, πῶς θὰ
ἔχωμε χιόνι;

—Πολλές φορές τὰ πουλιά καὶ τὰ ζῶα
καταλαβαίνουν τὸν καιρὸ καλύτερα ἀπὸ
μᾶς.

Τὴν ὥρα πού ὁ πατέρας ἔλεγε αὐτά,
ἄρχισε νὰ φυσᾷ δυνατά. Ἕνα μεγάλο πλα-
τάνι, πού ἦταν στήν ἀντικρινή πλατεία,
ἐλύγισε τοὺς κλώνους του ἀπὸ τὸ φύσημα.
Τὰ δένδρα τοῦ περιβολιοῦ ἡσυχία δὲν εἶ-
χαν ἀπὸ τὸν βοριᾶ. Τὰ κλωνάρια τοὺς λές
καὶ θὰ ἔσπαζαν.

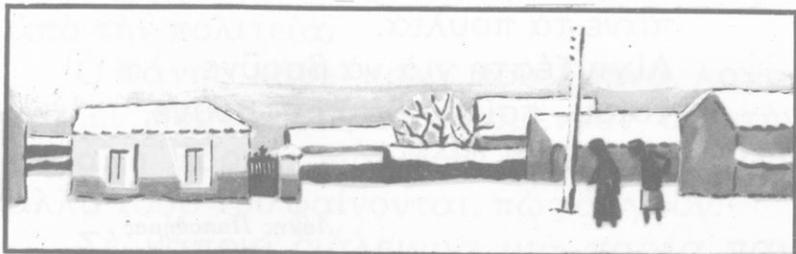
Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀρχίζει νὰ πέφτη χιόνι
πυκνό. Ἀμέτρητες μικρὲς πεταλουδίτσες
χορεύουν τρελά. Εἶναι οἱ νιφάδες τοῦ χιο-
νιοῦ. Ἡ γάτα δὲν ξεκολλᾷ ἀπὸ τὸ τζάκι.
Θέλει ὄλο νὰ ζεσταίνεται. Οἱ τρίχες της
εἶναι σὲ μεριές-μεριές καψαλισμένες. Ὁ
μικρότερος ἀδελφὸς τοῦ Μίμη, ὁ Λάμπης,
χαίρεται πού χιονίζει. Σὰν τὸ στρώση, θὰ
παίξει χιονοπόλεμο μὲ ἄλλα παιδιά.

—Χιόνι, πατέρα, χιόνι! φωνάζει χαρούμενος ὁ Λάμπης. Ἡ μητέρα τὸν παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν φέρνει στὸ παράθυρο.

—Κοίταξε, Λάμπη, τοῦ λέει, πῶς πέφτει πυκνό. Αὔριον ὅλα θὰ εἶναι κάτασπρα. Οἱ τριανταφυλλίτσες μας, πού εἶναι στὸ περιβόλι, θὰ ἀσπρίσουν. Ἡ ἑλιά μας κι αὐτὴ θὰ γίνη κάτασπρη. Καὶ ἅμα τὸ παγώση, θὰ κρέμονται ἀπὸ τὰ κεραμίδια τὰ κρύσταλλα σὰν σπαθιά.

Ὁ Μίμης παίρνει τὸ τετράδιό του κι ἔρχεται νὰ γράψῃ κοντὰ στὸ παράθυρο. Μὰ τὰ χέρια του παγώνουν καὶ τὰ ζεσταίνει μὲ τὴν ἀνάσα του.

—Ἐλᾶτε ἐδῶ στὸ τζάκι, τοὺς λέγει ἡ γιαγιά. Ἐθυμήθηκα ἕνα παραμῦθι νὰ σᾶς πῶ γιὰ τὸ χιόνι. Καὶ τοὺς λέγει γιὰ ἕνα καλὸ παιδάκι, πού τὸ ἐκουκούλωσε στὸ δάσος τὸ χιόνι καὶ τὸ ἐγλύτρωσε ὁ ἄγγελος. Ἐπῆγε καὶ τὸ ἐσκέπασε μὲ τὰ πτερά του. Καὶ δὲν τ' ἄφησε νὰ ξεπαγιάσῃ.

64. Ὁ χειμῶνας.

Ὁ χειμῶνας ἦλθε πάλι
κι ὄλοι γύρω στὸ μαγκάλι
ἔχουν μαζευτῆ.
Ρίχτε κάστανα στὴ θράκα,
παραμύθια ἢ γιαγιάκα
θάρθη νὰ μᾶς 'πῆ.

Ἔξω πέφτει τὸ χαλάζι
καὶ τὴ θύρα μας τραντάζει
τώρα ὁ Βοριᾶς.
Μέσ' τὴν κρύα ἀνατριχίλα
σκορπισθήκανε τὰ φύλλα
τῆς κληματαριᾶς.

Μέσ' τὴν ἄγρια τούτη μπόρα
τρομαγμένα ὄλα τώρα
πᾶνε τὰ πουλιά.
Λίγη ζέστη γιὰ νὰ βροῦνε
τσίου - τσίου, θὰ κρυφθοῦνε,
μέσα στὴ φωλιά.

Λάκης Παπαδήμας

65. Ὁ ξενιτεμένος πατέρας.

Ὁ πατέρας τοῦ Φάνη εἶναι στὰ ξένα. Ἐργάζεται στὴν πολιτεία. Ὄταν ἐπλησίαζαν τὰ Χριστούγεννα, ἔγραψε στὴ γυναίκα του.

Ἀγαπητή μου Ἀσημίνα.

Μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ εἶμαι καλὰ καὶ εὐχομαι τὸ ἴδιο καὶ γιὰ σᾶς. Ἐτοιμάζομαι νὰ ἔλθω στὸ χωριὸ γιὰ νὰ ἐορτάσω με τὴν Γέννησι τοῦ Χριστοῦ ὅλοι μαζί. Ἐπεθύμησα πολὺ νὰ σᾶς ἰδῶ. Πόσο θὰ χαρῶ, ἂν μάθω, πῶς τὸ παιδί μας, ὁ Φάνης, προοδεύει στὰ μαθήματα!

Λίγες ἡμέρες μᾶς χωρίζουν ἀκόμα ἀπ' τὴ μεγάλη ἐορτή. Χαιρέτισέ μου τὸ παιδί.

Μὲ ἀγάπη

Νίκος Αὐγέρης

Πόσο ἐχάρηκαν, ὅταν ἐπῆραν τὸ γράμμα! Μαζί μὲ τὸ Χριστό, πού θὰ γεννηθῆ στὴ φάτνη, θὰ καλοδεχθοῦν καὶ τὸν πατέρα ἀπὸ τὴν πολιτεία.

Ὁ Φάνης κάθε πρωί, πού ξυπνᾶ, λογαριάζει πόσες ἡμέρες ἀπομένουν ὡς τὴν μεγάλη ἐορτή. Μὰ ὅσο τὶς λογαριάζει, ἄλλο τόσο τοῦ φαίνονται, πῶς ἄργοῦν.

Σὲ κάποιο διάλειμμα μιὰ παρέα παι-

διῶν, θέλοντας νὰ πειράξῃ τὸ Φάνη, ἄρχισε νὰ λέγῃ:

—Ξέρετε, παιδιά; Τὰ Χριστούγεννα ἐφέτος θὰ τὰ ἐορτάσωμε τὸ καλοκαίρι. Ἔτσι διέταξαν.

Ὁ Φάνης, ἄθῳ παιδί, δὲν ἐκατάλαβε τὸ πείραγμα. Καὶ ὅταν ἐπῆγε στὸ σπίτι, εἶπε λυπημένος στὴ μητέρα του.

—Ξέρεις τί ἔμαθα, μητέρα; Ἐφέτος θὰ ἐορτάσωμε τὰ Χριστούγεννα τὸ καλοκαίρι. Τὸ ἔλεγαν τὰ μεγάλα παιδιά στὸ σχολεῖο.

Ἡ μητέρα ἐγέλασε μὲ τὴν καρδιά της.

—Ἀθῷ μου παιδί! Τὰ μεγάλα παιδιά σοῦ ἄστειεύθηκαν! Τὰ Χριστούγεννα πάντα ἔρχονται τὴν ἴδια ἡμερομηνία. Ἔρχονται στὶς 25 Δεκεμβρίου. Δὲν ἀλλάζουν.

Τὴν παραμονὴ τῆς μεγάλης ἐορτῆς ἡ χαρὰ τοῦ Φάνη δὲν περιγράφεται. Ὁ πατέρας ἦλθε καὶ τὸ σπίτι ἐγέμισεν ἀπὸ χαρὰ. Ὁ Φάνης ἔδειξε τὸν ἔλεγχο μὲ τοὺς βαθμοὺς καὶ ὁ πατέρας εὐχαριστήθηκε καὶ ἔδωκε στὸ Φάνη μιὰ ὠραία σάκκα, μιὰ κασσετίνα καὶ παιγνίδια διάφορα. Ὁ Φάνης πάλι, γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, τοῦ διηγήθηκε τὴν ἱστορία τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ εἶπεν ὠραῖα ποιήματα, πὺ ἔμαθε στὸ σχολεῖο.

66. Τὰ Χριστούγεννα τοῦ γέρο-Μάνθου.

Εἶναι παραμονή τῶν Χριστουγέννων. Ὁ γέρο-Μάνθος κατέβηκε ἀπὸ τὰ κτήματά του στὸ χωριό. Θέλει νὰ ἐορτάσῃ τὴ μεγάλη ἐορτὴ μὲ τὰ παιδιά του, νὰ πάῃ καὶ στὴν ἐκκλησία νὰ μεταλάβῃ. Στὸ χωριό ἔχει μεγάλους γιουὺς καὶ δώδεκα ἐγγόνια. Ὅλα πηγαίνουν στὸ σχολεῖο καὶ κάθονται μαζί στὸ ἴδιο σπίτι.

Τὴ νύκτα, ποὺ ἐκτύπησεν ἡ καμπάνα, ὅλοι ἐξεκίνησαν γιὰ τὴν ἐκκλησία. Ὁ παππὸς φορεῖ τὴν καινούργια φορεσιά του καὶ περπατεῖ ὀλόρθος σὰν κυπαρίσσι. Ζηλεύεις νὰ τὸν βλέπῃς πῶς περπατεῖ.

Στὴν ἐκκλησία ἄναψε μιὰ μεγάλη λαμπάδα. Προσκύνησε καὶ ἀσπάστηκε τὴν ἀγία εἰκόνα μὲ τὴν Γέννησι τοῦ Χριστοῦ. Τὰ παιδιά ἐπῆγαν κοντὰ στὸν ψάλτη νὰ βοηθήσουν.

« Ἡ γέννησίς Σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... ».

Τί γλυκὰ ποὺ ἀκούονται οἱ ψαλμωδίες! Τί ωραίες ποὺ εἶναι οἱ ἅγιες εὐχές, που διαβάζει ὁ παπᾶ - Νικόλας! Ὅλα ὁ παππὸς τὰ παρακολουθεῖ μὲ προσοχή.

Ὅταν ἡ θεία λειτουργία ἐτελείωσε, ὁ

γέρο-Μάνθος έπλησίασε και έκοινώνησε. "Έπειτα ο παπα-Νικόλας έκοινώνησε και τὰ παιδιὰ και τούς άλλους και τούς έδωκε αντίδωρο.

Γεμάτοι από τή χάρι του Θεού γυρίζουν τώρα όλοι στο σπίτι. Αρχίζει πια να χαράζει. Οί πετεινοί φωνάζουν πώς έξημέρωσε. Κικιρίκου! κικιρίκου!

Ο παππούς κάθεται στη γωνιά. "Όλοι σκύβουν και του φιλούν τὸ χέρι. Πρώτα οί νύμφες, ύστερα οί γυιοί, ύστερα τὰ έγγόνια.

— Χρόνια πολλά, παπού! Να μάς ζήσης! Να έορτάσωμε και του χρόνου καλά Χριστούγεννα!

Ο παππούς συγκινημένος τούς δίνει τήν εϋχή του.

67. Τὸ σπήλαιον καὶ ἡ φάτνη.

Τὰ παιδιὰ στὸ διπλανὸ δωμάτιο ἔσχε-
διάσαν τὸ Σπήλαιο καὶ τὴ Φάτνη. Μέσα ἐ-
τοποθέτησαν μιὰ μεγάλη καὶ ὠραία εἰκό-
να μὲ τὴν Γέννησι τοῦ Χριστοῦ. "Ὅλα ἔλα-

βαν μέρος στή Χριστουγεννιάτικη αὐτὴ ἑορτὴ, γιὰ νὰ εὐχαριστήσουν τὸν παππού. Τὸ Σπήλαιο ἐφωτιζόταν μὲ ἀναμμένα κεράκια. Ἔχυναν τέτοιο φῶς, πὺ ἐνόμιζε κανένας, πὺς εὐρίσκεται σὲ σπήλαιο ἀληθινό.

Ὁ παππούς κοιτάζει καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ τὴν συγκίνησί του. Σηκώνει τὸ χέρι καὶ κάνει τὸν σταυρό του.

Τὰ παιδιὰ ψάλλουν: « Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν Ὑπερούσιον τίκει... ». Τὰ τροπάρια αὐτὰ τὰ εἶχαν μάθει στὸ σχολεῖο. Καὶ τὴν ἑορτὴ ἐκεῖ τὴν εἶχαν ἰδεῖ καὶ τώρα τὴν ἔκαμαν στὸ σπίτι. Γι' αὐτὸ καὶ τὴν ἐσχεδίασαν καλά. Ἀπ' ὅλες τὶς φωνὲς γλυκύτερη εἶναι τοῦ Λάμπρου. Αὐτὸς ἦταν τὸ πιὸ μικρὸ ἐγγόνι τοῦ παππού.

Ἄμα ἐτελείωσεν ἡ ἑορτὴ, ὁ παππούς ἐπῆρε τὰ ἐγγόνια κοντὰ του καὶ τὰ ἐχάιδεψε. Μὲ δυσκολία εὐρίσκε λόγια γιὰ νὰ τὰ εὐχαριστήσῃ.

Τέτοια ὠραία Χριστουγεννιάτικη ἑορτὴ ὁ παππούς δὲν εἶχε ξαναγιορτάσει.

68. Χριστούγεννα.

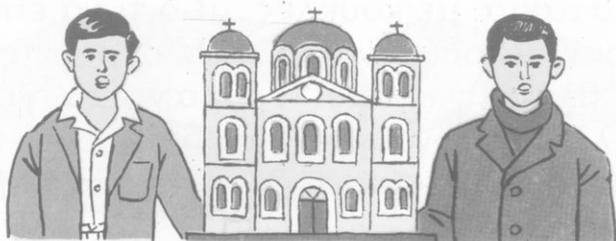
Στή γωνιά μας κόκκινο
τ' άναμμένο τζάκι.
Τουφες χιόνια πέφτουνε
στο παραθυράκι.

"Ολο άπόψε ξάγρυπνο
μένει τὸ χωριὸ
καὶ κτυπᾷ Χριστούγεννα
τὸ καμπαναριό.

"Ελα, Έσύ, πού' Αρχάγγελοι
Σ' άνυμνοῦν άπόψε,
πάρε άπό τήν πίττα μας,
πού εὔωδιᾷ, καὶ κόψε.

"Ελα, κι ή γωνίτσα μας
καρτερεῖ νά 'ρθῆς.
Σου 'στρωσα, Χριστούλη μου,
γιὰ νά ζεσταθῆς.

Στέλιος Σπεράντσας

69. Ἡ παραμονή τῆς Πρωτοχρονιάς.

Εἶναι παραμονή τῆς Πρωτοχρονιάς. Τὰ παιδιά εἶναι ὄλο χαρά. Φθάνει ὁ Ἅγιος Βασίλης, ὁ γελαστός παππούς μὲ τὸ σκουφὶ καὶ με τὴν παράξενη φορεσιά. Ἔρχεται καταφορτωμένος. Ὀλόκληρο σακκὶ ἔχει στὴ ράχι του. Καὶ τί δὲν ἔχει μέσα στὸ σακκί! Σφυρίχτρες, στρατιωτάκια, κοῦκλες μεγάλες, κοῦκλες μικρές, ποδηλατάκια. Γιὰ κάθε παιδί ἔχει καὶ ἓνα δῶρο. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ παιδιά τὸν περιμένουν καὶ τὸν τραγουδοῦν:

Ἄρχιμηνιὰ κι ἀρχιχρονιὰ
κι ἀρχὴ καλὸς μας χρόνος,
Ἄγιο-Βασίλης ἔρχεται
ἀπὸ τὴν Καισαρεία.
Βαστᾶ εἰκόνα καὶ χαρτί,
χαρτὶ καὶ καλαμάρι.....

Ὅλοι οἱ δρόμοι εἶναι γεμᾶτοι κόσμο. Παιδιά μὲ τρουμπέτες, μὲ μπαλόνια, μὲ ποδηλατάκια, μὲ κοῦκλες, μὲ ὅ,τι νὰ εἰπῆς, γυρίζουν χαρούμενα. Ὅπου στρέψεις τὰ μάτια, βλέπεις κόσμο. Τὰ μαγαζιά γεμᾶτα. Ἄλλοι μπαίνουν, ἄλλοι βγαίνουν. Δὲν προφθάνουν νὰ πωλοῦν οἱ καταστηματαρχες.

— Χρόνια πολλά, Λεωνίδα! Εὐτυχισμένος ὁ καινούργιος χρόνος!

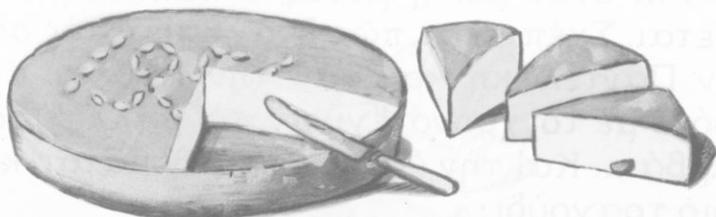
— Καλή χρονιά, Νικολάκη!

Οἱ χαιρετισμοὶ καὶ οἱ εὐχὲς δίνουν καὶ παίρνουν. “Ὅλοι εἶναι χαρούμενοι, πὺ εἶναι ἡ μεγάλη αὐτὴ ἑορτὴ.

Στὸ σπίτι ἡ μητέρα ἔχει ἐτοιμάσει τὴν βασιλόπιττα. “Ὅταν ὅλοι μαζεθοῦν στὸ τραπέζι, ὁ παππούς θὰ τὴν κόψει σὲ κομμάτια. Θὰ κἀμη πρῶτα τὸ σταυρὸ του, θὰ εἰπῆ χρόνια πολλά καὶ θὰ τὴν μοιράσῃ.

“Ἐνα κομμάτι γιὰ τὸν Χριστό, ἕνα γιὰ τὸν Ἅγιο - Βασίλη, τρίτο γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, ἕνα γιὰ τὸν πατέρα, ἕνα γιὰ τὴν μητέρα. Ὡς καὶ γιὰ τὸν ξενιτεμένο ἀδελφὸ θὰ κόψῃ κομμάτι ὁ παππούς.

Μὰ ποιὸς θὰ εἶναι ὁ τυχερὸς νὰ βρῆ τὸ φλωρί, πὺ εἶναι στὴ βασιλόπιττα; Ἡ Κούλα καὶ ὁ Παντελάκης ὅλο γι' αὐτὸ συζητοῦν.

70. Ὁ καινούργιος χρόνος.

1 Ἰανουαρίου γράφει τὸ ἡμερολόγιο. Ὁ χρόνος ἀλλάζει. Ὁ παλιὸς φεύγει. Ἔρχεται ὁ καινούργιος. Ὁ παλιὸς δὲν γυρίζει πιά. Ὅπως δὲν ξαναγυρίζει τὸ νερό, ποὺ τρέχει ἀπὸ τὴ βρύση. Ὁ παππούς γίνεται πρὸς μὲν ἕνα χρόνο. Ὁ πατέρας, ἡ μητέρα, ὁ Παντελάκης, ἡ Κούλα, ὅλοι μεγαλώνομε ἕνα χρόνο ἀκόμη.

Μπάμ! Μπούμ! ἀκούεται νὰ βροντᾶ τὸ κανόνι. Χαιρετᾶ τὸν παλιὸ χρόνο, ποὺ φεύγει, καὶ τὸν καινούργιο ποὺ ἔρχεται.

— Χρόνια πολλά, παππού! εὐχόνται τὰ παιδάκια τὸν παππού τους καὶ τοῦ φιλοῦν τὸ χέρι.

— Χρόνια πολλά, παιδάκια μου! Καλὸς κι εὐτυχισμένος ὁ καινούργιος χρόνος, τοὺς εὐχεται κι ἐκεῖνος καὶ τὰ χαϊδεύει τρυφερά.

Μὰ ὅταν μείνη μόνος ὁ παππούς, σκέπτεται. Σκέπτεται, πῶς ἦταν καὶ αὐτὸς σὰν τὸν Παντελάκη καὶ σὰν τὴν Κούλα. Καὶ χρόνο μὲ τὸ χρόνο ἔγιναν τὰ μαλλιά του βαμβάκι. Καὶ τὴν ὥρα ἐκείνη θυμᾶται κάποιον τραγοῦδι:

71. Πρωτοχρονιά.

‘Ο “Αι - Βασίλης έρχεται
μὲ γέλια καὶ μὲ δῶρα.
Καινούργιος χρόνος ἔφθασε
μ’ ἐλπίδες καὶ χαρά.

‘Ο ἄλλος χρόνος ’γέρασε
καὶ φεύγει μακριά μας.
Σὰν ὄνειρο ἔπέρασε
μὲ τὴν Πρωτοχρονιά.

‘Ο “Αι - Βασίλης έρχεται,
καινούργιος χρόνος ἔφθασε.

‘Ο ἄλλος χρόνος ’γέρασε,
σὰν ὄνειρο ἔπέρασε.

“Ολοι μαζί πάλι, παιδιά,
ἦλθ’ ἡ χρυσῆ, καλὴ χρονιά.
Γιορτάστε τὴν Πρωτοχρονιά
μὲ μιὰ καρδιά καὶ μὲ χαρά.

Ἄθανάσιος Κόκκινος

72. Ἡ κυρά-Καλή καὶ οἱ μῆνες.

Ἡ γλῶσσα κόκκαλα δὲν ἔχει καὶ κόκκαλα τσακίζει. Καλὰ μᾶς συμβουλεύει ἢ παροιμία αὐτή. Μᾶς λέγει, νὰ εἴμεθα πάντα προσεκτικοί.

Ἦταν μιὰ φορὰ κι ἕναν καιρὸ σ' ἓνα μικρούτσικο χωριὸ δυὸ γριούλες. Τὴν μιὰ τὴν ἔλεγαν Καλή, γιατί ἔλεγε πάντοτε λόγια καλά, καὶ τὴν ἄλλη Κακή, γιατί πάντα ἔκακολογοῦσε.

Μιά ἡμέρα ἡ Καλή ἐπῆγε στὸ βουνὸ γιὰ νὰ μαζέψῃ ξύλα. Τὴν ὥρα ποὺ τὰ ἐμάζεψε, νὰ σου καὶ παρουσιάζονται μπροστά της δώδεκα ὄμορφα παλληκάρια. Ἦταν οἱ δώδεκα μῆνες τοῦ χρόνου.

— Γειά σου, γιαγιά, τῆς λένε οἱ δώδεκα μῆνες.

— Γειὰ καὶ χαρὰ νὰ ἔχετε, παιδιὰ μου, τοὺς λέει ἡ καλὴ γριούλα.

— Δὲν μᾶς λές, γιαγιά, τί γνώμη ἔχεις γιὰ τοὺς δώδεκα μῆνες τοῦ χρόνου; Εἶναι καλοὶ ἢ κακοί; Καὶ ποιὸν ἀγαπᾶς ἐσὺ ἀπὸ ὄλους περισσότερο;

Τὸ πρόσωπο τῆς κυρά-Καλῆς ἔλαμψεν ἀπὸ χαρὰ καὶ τοὺς λέει μὲ καλωσύνη:

— Καλά μου παιδιὰ, τί λόγια εἶναι αὐτὰ

πού μ' ἐρωτᾶτε; Μπορεῖ νὰ εἶναι μῆνας ἄσχημος; Ἀφοῦ ὅλους τοὺς ἔκαμε ὁ καλὸς Θεός, πῶς ἤμπορεῖ νὰ εἶναι ἄσχημοι; Ὁλοι καλοὶ καὶ τιμημένοι εἶναι. Ὁ καθένας ἔχει καὶ τὶς χάρες του. Ἐγὼ ὅλους τοὺς ἀγαπῶ ἀπὸ ἴσια.

Οἱ μῆνες εὐχαριστήθηκαν πολὺ ἀπὸ τὰ λόγια τῆς κυρᾶ - Καλῆς καὶ τῆς λένε:

— Πάρε, γιαγιά, ξύλα γιὰ τὴ φωτιά κι αὐτὸ τὸ σακκουλάκι. Ὄταν πᾶς στὸ σπίτι σου ἐκεῖ, νὰ τ' ἀνοίξης.

Τὰ ἔχασε ἡ γριούλα, ὅταν ἐπῆγε στὸ σπίτι τῆς καὶ ἀνοίξε τὸ σακκουλάκι: Ἦταν γεμᾶτο ἀπὸ φλωριά. Ἐλαμποκόπησε τὸ καμαράκι τῆς, σὰν τὰ ἄδειασε κάτω!

Ἀγόρασε ὕστερα ἓνα καινούργιο σπιτάκι, ἐντύθηκε καλὰ καὶ ἐζοῦσε πλούσια κι εὐτυχισμένα βοηθῶντας τοὺς πτωχοὺς. Τὸ χωριὸ ὅλο ἐχαιρόταν, πού τὴν ἔβλεπε εὐτυχισμένη.

Τὴν εἶδε καὶ ἡ γριά, ἡ κυρᾶ - Κακὴ, κι ἐπῆγε μιὰ ἡμέρα στὸ σπίτι τῆς.

— Πῶς ἄλλαξες ἔτσι, κυρᾶ - Καλή; Ποῦ εὐρῆκες τὰ λεπτὰ καὶ ἀγόρασες αὐτὸ τὸ σπίτι;

— Αὐτὸ κι αὐτό, τῆς ἀπαντᾷ ἡ καλὴ γριούλα. Καὶ τῆς διηγεῖται ὅλη τὴν ἀλήθεια.

73. Ἡ κυρά - Κακή καὶ οἱ μῆνες.

Σὰν ἄκουσε αὐτὰ ἡ κυρά - Κακή, ἐτράβηξε καὶ αὐτὴ μιὰ ἡμέρα στὸ βουνό. Ἐπῆγε τάχα γιὰ νὰ φέρῃ ξύλα.

— Γειὰ καὶ χαρὰ σου, γιαγιά, τῆς λένε τὰ παλληκάρια.

— Γειά σας! τοὺς ἀποκρίνεται μὲ φωνὴ ἄγρια.

— Τί γνώμη ἔχεις, γιαγιά, γιὰ τοὺς δώδεκα μῆνες τοῦ χρόνου; Καλοὶ εἶναι ἢ κακοὶ; Καὶ ποιόν ἐσὺ ἀγαπᾷς περισσότερο;

— Ὅλοι οἱ μῆνες εἶναι κακοὶ καὶ ἀνάποδοι, παιδιά μου. Πάρε τὸν ἕνα καὶ κτύπα τὸν ἄλλον! Κανένα τους δὲν ἀγαπῶ. Κανένας δὲν ἔχει καμμιά χάρι.

— Πολὺ καλὰ, γιαγιά, τῆς λένε οἱ μῆνες. Πάρε αὐτὰ τὰ ξύλα γιὰ τὴ φωτιά κι αὐτὸ ἐδῶ τὸ σακκουλάκι. Ὅταν θὰ πᾶς στὸ σπίτι σου, τότε νὰ τὸ ἀνοίξης.

Ἡ κυρά - Κακή παίρνει τὰ ξύλα καὶ τὸ σακκουλάκι καὶ φεύγει δίχως νὰ χαιρετίσῃ τὰ παλληκάρια. Φεύγει νὰ φθάσῃ στὸ σπίτι της μιὰ ὥρα ἐνωρίτερα.

Ὅταν καμμιά φορὰ ἔφθασεν, ἀνοίγει χαρούμενη τὸ σακκουλάκι, μὰ τί νὰ ἰδῇ!

Ἦταν γεμᾶτο πέτρες καὶ τίς εἶχε κου-

βαλήσει στὸ σπίτι της, νομίζοντας πὼς ἦταν χρυσᾶ φλωριά, ὅπως τὰ φλωριά τῆς κυρὰ - Καλῆς, τῆς γριούλας.

(*Ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Γεωργ. Σακκᾶ*)

74. Γιὰ τὴ φωτιά.

— Κρυώνεις, γιαγιά;

— Ναί, παιδάκι μου, ἀνατριχιάζω. Εἶναι σὰν νὰ μοῦ χύνουν στὸ κορμὶ παγωμένο νερό. Πᾶμε νὰ ζεσταθοῦμε στὸ τζάκι.

Ἐκεῖ ἦταν ἀναμμένη φωτιά ἀπὸ ξύλα βαλανιδιάς καὶ ἡ Ἐλενίτσα μὲ τὴ γιαγιά ἐκάθησαν νὰ ζεσταθοῦν. Ἐξω ἐφυσούσε δυνατὸ ξεροβόρι. Τῆς Ἐλενίτσας τῆς ἄρεσε, πὺ ἔβλεπε τὰ ξύλα νὰ καίνε καὶ τὶς φλόγες νὰ χορεύουν τρελά. Καὶ καθὼς ἐκοίταζεν, ἐρώτησε τὴ γιαγιά:

— Ἀλήθεια, γιαγιά. Πές μου κανένα παραμῦθι γιὰ τὴ φωτιά; Ποιὸς μᾶς τὴν ἔστειλε στη γῆ;

Ἡ γιαγιά ἐσκέφθηκε λίγη ὥρα κι ἔπειτα ἄρχισε νὰ διηγῆται:

— Τὰ πολὺ παλιὰ χρόνια, παιδί μου, οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶχαν φωτιά καὶ ὑπέφεραν

πολύ. Μιά ημέρα, τήν ώρα πού ἕνας μαρμαρᾶς ἐπελεκοῦσε μιᾶ πέτρα μ' ἕνα τσεκούρι πέτρινο, εἶδε νά ξεπετιέται μιᾶ σπίθα. Τήν εἶχε στείλει ὁ καλός Θεός. Μ' αὐτήν ἀναψε ὁ μαρμαρᾶς φωτιά. Μή 'ρωτᾶτε τί χαρὰ ἐδοκίμασε τὸ βράδυ ἢ πτωχή του ἢ γυναῖκα καὶ τὰ μικρούλικά παιδάκια του, ὅταν ἐπῆγεν ὁ πατέρας στὸ σπίτι καὶ ἀναψε κι ἐκεῖ φωτιά. Ἀπὸ τότε ἄρχισαν νά ζεσταίνωνται, νά ψήνουν τὸ κρέας, νά βράζουν τὸ γάλα, νά φωτίζουν τὴν καλύβα των.

Στὴν ἀρχὴ ἄναβαν τὴ φωτιὰ στὴ μέση τῆς καλύβας καὶ τοὺς ἔπνιγεν ὁ καπνός. Σιγὰ - σιγὰ ὅμως ἄνοιξαν μιὰ τρύπα στὴ σκεπὴ καὶ ἔσταμάτησε τὸ κακό.

— Καὶ πῶς τὴ διατηροῦσαν τὴ φωτιὰ ἄσβεστη, γιαγιά; ἐρώτησεν ἡ Ἐλενίτσα.

— Ἐφρόντιζαν, παιδί μου, πρὶν κοιμηθοῦν, νὰ σκεπάζουν τὴν ἀνθρακιά, ποὺ μένει ἀπ' τὰ καμμένα ξύλα, μὲ τὴ στάκτη καὶ ἔτσι ἡ φωτιὰ ἐβαστοῦσεν ὡς τὸ ἄλλο τὸ πρωί.

— Δὲν εἶχαν τότε σπέρτα, γιαγιά, γιὰ ν' ἀνάβουν τὴ φωτιὰ;

— Τὰ σπέρτα, παιδί μου, εὐρέθησαν, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἄρχισε νὰ προοδεύη, νὰ γίνεται πολιτισμένος.

Ἡ φωτιὰ ἐβοήθησε τὸν ἄνθρωπο νὰ δουλεῦη τὰ σίδηρα καὶ νὰ φτειάνη δικάλια, σκεπάρνια, τσαπιά καὶ ἄπειρα ἄλλα ἐργαλεῖα. Ὁ σιδηρόδρομος καὶ τὰ βαπόρια, δίχως φωτιὰ, θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ ταξιδέψουν. Τὰ τόσα ἐργοστάσια, ποὺ ἐργάζονται σήμερα, ἐργάζονται ὅλα μὲ τὴ φωτιὰ.

Δίχως τὴ φωτιὰ, Ἐλενίτσα μου, θὰ εἴμεθα ἀκόμη ἄγριοι καὶ θὰ ἐζούσαμε ὅπως τὰ θηρία χωμένοι στὰ δάση καὶ στὶς σπηλιές.

(Ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν Σ. Σπεράντσα καὶ Α. Μεταλλινού)

75. Κόκκορας, άλεποῦ καὶ σκύλος.

Κανένα άλλο σκυλί μέσα στο χωριό δὲν ἦταν τόσο ἔξυπνο καὶ τόσο πιστό ὅσο ὁ Φουντοῦκος. Ἡ κυρά - Παυλίνα πολὺ τὸ ἀγαποῦσε αὐτὸ τὸ σκυλί.

— Τὸ νοῦ σου, Φουντοῦκο, στὶς κοττοῦλές μου, τοῦ ἔλεγε κάθε βράδυ ἡ κυρά - Παυλίνα, ὅταν οἱ κοττοῦλές της ἀνέβαιναν γιὰ νὰ κουρνιασοῦν ἐπάνω στὴ γέρικη βαλανιδιά.

Τὸ δένδρο αὐτὸ ἦταν κοντὰ στὴν σὺλὴ καὶ οἱ κοττοῦλες φρούτ! ἀνέβαιναν καὶ ἐπερνοῦσαν ἐκεῖ τὰ βράδια. Στὸ ψηλότερο μέρος ἀνέβαινε ὁ κόκκορας μὲ τὰ φανταχτερὰ πτερὰ καὶ κάτω στὴν κουφάλα τῆς βαλανιδιάς ἐτρύπωνε ὁ Φουντοῦκος. Γιὰ νὰ μὴ κρυώνῃ ὁ Φουντοῦκος της, ἡ κυρά - Παυλίνα ἔφτειασε στὴν κουφάλα τοῦ δένδρου καὶ μιὰ πορτούλα.

Πιὸ πέρα ὅμως ἀπὸ τὸ σπίτι, ἐτριγύριζε μιὰ ἄλεποῦ. Ἄκουσε ἓνα πρωινὸ τὸ λάλημα τοῦ πετεινοῦ καὶ ἡ παμπόνηρη ἔτρεξε στὴ ρίζα τῆς βαλανιδιάς.

— "Ω! καλημέρα σου, φίλε μου κόκκορα! Πῶς εἶσαι στὴν υἰγεία σου; Τί κάνεις; Σοῦ φέρνω μιὰ πολὺ - πολὺ εὐχάριστη εἶδησι.

Τὰ ζῶα ὅλα ἐμόνοιασαν. Δέν θὰ μαλώνωμε πιά μεταξύ μας. Προχθές εἶχαμε καὶ διασκέδασι. Ἐκάναμε καὶ χορό. Ὁ λύκος ἐχόρευεν ἀγαπημένα μὲ τὰ πρόβατα. Οἱ γάτες ἐγλεντοῦσαν μὲ τὰ σκυλιά. Τὰ ποντίκια ἐχοροπηδοῦσαν καὶ οἱ γάτες δέν τὰ ἐπείραζαν. Οἱ ἀλεποῦδες μὲ τοὺς κοκκόρους ξεκαρδισθήκαμε στὰ γέλια. Ἐσὺ φαίνεται πὼς δέν ἐπῆρες εἶδησι καὶ ἔλειπες. Κατέβα τώρα νὰ γλεντήσωμε καὶ νὰ χαροῦμε.

Ὁ κόκκορας ἐκαμώθηκε, πὼς ἐχάρηκε γιὰ τὴν εἶδησι, μὰ δέν τὸ ἐκουνοῦσε ἀπὸ τὸ δένδρο. Ἦταν κόκκορας μυαλωμένος καὶ γνωστικός. Δέν ἦταν σὰν τὸν κόκκορα τῆς παροιμίας, ποὺ δέν εἶχε γνῶσι.

—ὦ! μὰ κατέβα λοιπόν! Κατέβα γιὰ ν' ἀρχίσωμε τὸ γλέντι!

—Χμ! ἔκαμε ὁ κόκκορας. Γιὰ νὰ κατεβῶ, πρέπει νὰ ξυπνήσῃ ὁ θυρωρὸς νὰ ἀνοίξῃ. Δέν βλέπεις, πὼς ἡ θύρα τοῦ σπιτιοῦ μας εἶναι κλειστή; Κτύπα, σὲ παρακαλῶ, μὲ τὸ μουσούδι σου γιὰ νὰ μοῦ ἀνοίξῃ.

Χωρὶς, καλὰ-καλὰ, νὰ προφθάσῃ ἡ παμπόνηρη νὰ κάμῃ ὅ,τι τῆς εἶπεν ὁ κόκκορας, νὰ σου καὶ ἐπετάχτηκε ὁ Φουντοῦκος. Ἡ ἀλεποῦ ὅπου φύγη-φύγη. Καταντροπια-

σμένη, πού τήν έκοροΐδεψε ό κόκκορας,
έπῆρε δρόμο και άκόμη τρέχει.

Κι ό κόκκορας έπάνω στή βαλανιδια ά-
κόμη γελάει.

(Έκ τοῦ βιβλίου τῶν Σ. Σπεράντσα και Α. Μεταλλινού)

76. Οί 'Αποκριές.

Ή τελευταία Κυριακή τῆς 'Αποκριᾶς
πλησιάζει. 'Ο Στέφανος μέ τούς φίλους του
άπεφάσισαν νά γίνουν πιερότοι, στρατη-

γοί, ναύαρχοι μὲ χρυσᾶ γαλόνια. Πῶς ὁμῶς νὰ γίνουν, ἀφοῦ στὸ χωριό τους δὲν ὑπάρχει οὔτε προσωπίδα νὰ ἀγοράσουν; Ὁ Στέφανος, ἀγόρι ἔξυπνο, εἶπε στοὺς ἄλλους:

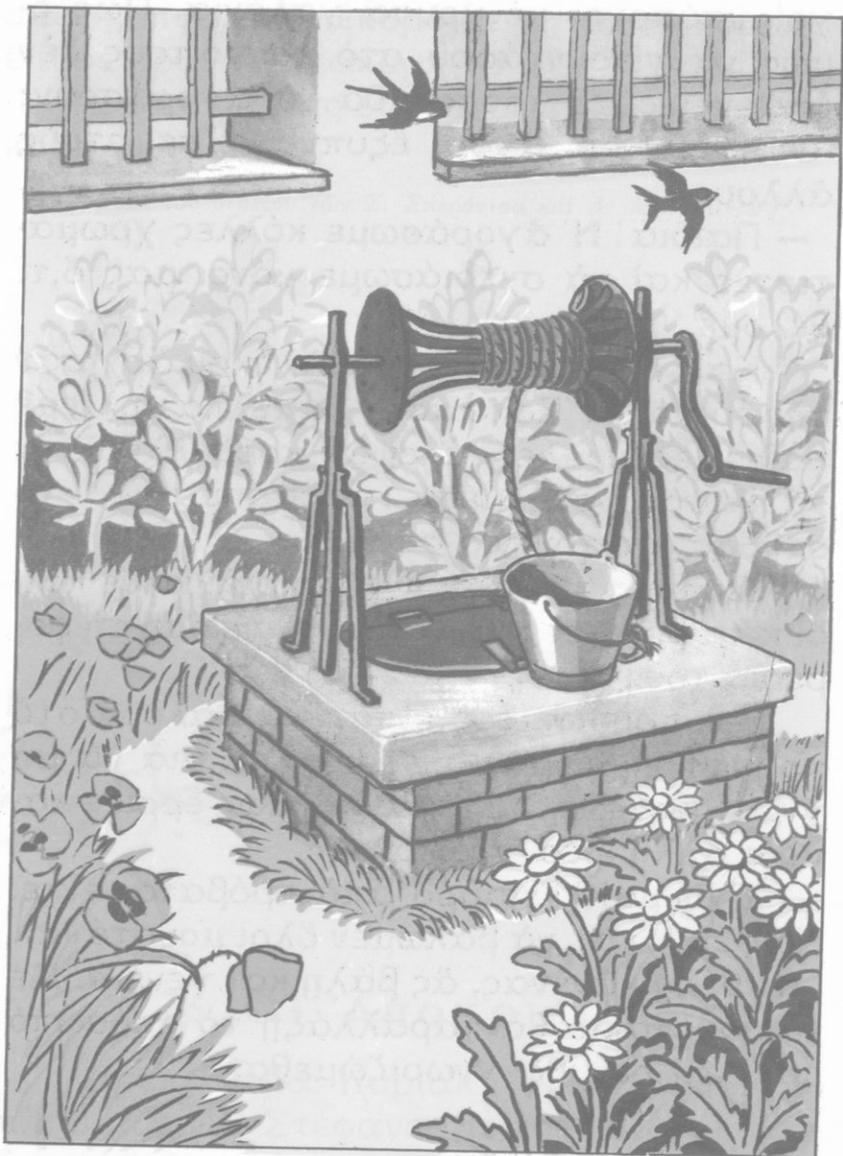
— Παιδιά! Ν' ἀγοράσωμε κόλλες χρωματιστές καὶ νὰ σχεδιάσωμε μόνοι μας ὅ,τι θέλομε.

Καὶ νά! στὸ σπίτι τοῦ Ἀλέκου ἄρχισαν τὴν ἐργασία. Ἐφτειασαν καπέλλα ψηλὰ μὲ γαλάζιες κόλλες, ἔκοψαν κορδέλλες γιὰ νὰ ζώσουν στὴ μέση, παράσημα γιὰ τὸ στῆθος, χαρτονένια σπαθιά.

Ἔσπου νὰ φθάσῃ ἡ Ἀποκριά, κάθε παιδὶ κάτι βρῖσκει γιὰ νὰ συμπληρώσῃ τὴ φορεσιά του.

Γιὰ προσωπίδες εἶπαν νὰ βάλουν στὸ πρόσωπο χρωματιστές κόλλες, γιὰ νὰ μὴ γνωρίζωνται. Ὁ Στέφανος ὅμως ἔρριξε κάποια ἄλλη ἰδέα, πιὸ καλή.

— Ἐχω μαλλὶ μαῦρο ἀπὸ πρόβατα, εἶπε. Νὰ φέρω καὶ νὰ βάλωμεν ἔλοι μουστάκια. Ἄν θέλῃ κανένας, ἄς βάλῃ καὶ γένεια. Μὲ τὰ μουστάκια θὰ παραλλάξῃ τὸ πρόσωπό μας καὶ δὲν θὰ γνωρίζώμεθα.

Α Ν Ο Ι Ξ Ι Σ

Γλυκὸ τοῦ Μάρτη μήνυμα,
θ' ἀνθήση ἢ πασχαλιά,
θὰ λειώσουν τ' ἄσπρα χιόνια,
θὰ ῥθοῦν τὰ χελιδόνια...

Στ. Μπολέτοης

77. Τὰ χελιδόνια ἤλθαν.

Ὁ Τάκης καὶ ἡ Νίνα ἐλυπόνταν, ποὺ ἔβλεπαν τὶς χελιδονοφωλιές ἀδειανές κι ἐρωτοῦσαν τὸν πατέρα τους :

— Πότε, πατέρα, θὰ ἔλθουν τὰ χελιδόνια;
Γιατί ἀργοῦν;

— "Ὅπου καὶ νὰ εἶναι, παιδιὰ μου, ἔρχονται. "Αμα φθάση ὁ Μάρτης, θὰ γεμίσουν πάλι οἱ φωλίτσες τους.

— Τί θὰ μᾶς φέρουν, πατέρα;

— Πολλὰ καλὰ θὰ μᾶς φέρουν. Τριαντάφυλλα, βιολέττες, κρίνα, γαρύφαλα. Θὰ εὐωδιάσῃ ὁ τόπος μὲ ὄλων τῶν λογιῶν τὶς μυρωδιές. Ἡ γῆ θὰ στολισθῆ μὲ χαλιὰ πολύχρωμα καὶ καταπράσινα. Τὰ πουλιὰ αὐτὰ μᾶς φέρουν τὴν ἀνοιξι καὶ τὰ λουλούδια.

— Μᾶς φέρουν καὶ τὸ χαρούμενο τραγουδάκι τους, πατέρα, εἶπεν ἡ Νίνα.

— Βέβαια, παιδί μου. Καί τὸ τραγούδι τους εἶναι μιὰ συντροφιά γιὰ τὸ σπίτι μας. Ἄπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ τραγουδοῦν ἀδιάκοπα. Μᾶς εὐχαριστοῦν, πού τοὺς προσφέρομε στέγη.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ Τάκης καὶ ἡ Νίνα ἐφώναξαν τὸ Χρῖστο, τὸν ὑπηρέτη τους. Οἱ τρεῖς μαζί κάτι ἐκρυφομίλησαν ἐκεῖ κοντὰ στὴν κληματαριά.

Τί εἶπαν; Κανέννας δὲν ἄκουσε. Ἄλλ' ἀμέσως ὁ Χρῖστος ἐπῆρε μιὰ ψηλὴ σκάλα καὶ τὴν ἔβαλε κοντὰ στὸν τοῖχο τοῦ σπιτιοῦ. Ἐπάνω, ἐκεῖ στὴ στέγη, ἦταν τρεῖς φωλιές χελιδονιῶν. Ἦταν ἡ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη.

Ὁ Χρῖστος προσεκτικὰ-προσεκτικὰ ἔβαλε τὸ χέρι καὶ τὶς ἐκαθάρισε. Ὅ,τι ἀπὸ τὴν πολυκαιρία εἶχε μαζευθῆ ἐκεῖ μέσα, τὸ ἐπέταξε. Στὶς δυὸ εἶχεν εὐρεὶ ξυλαράκια λεπτὰ, ἄχυρα, πετρὰ καὶ ξεραμμένες κόρες ἀπὸ ψωμί.

Ὁ ὑπηρέτης ἐκατάλαβε τί εἶχε γίνεῖ. Τὸν χειμῶνα, μὲ τὸ τσουχτερὸ κρύο, εἶχαν μείνει σ' αὐτὲς σπουργίτες. Τὰ τετραπέρατα πουλάκια ἐπερνοῦσαν ἐκεῖ τὶς ψυχρὲς νύκτες. Δὲν ἔμειναν νὰ ξεπαγιάσουν στὴ δική τους κακοφτειαγμένη φωλιά.

Ἔπειτα, σὰν ἦλθεν ὁ Μάρτης, μιὰ ἡμέρα ἀκούσθηκαν χαρούμενες φωνές χελιδονιῶν. Ὁ Τάκης καὶ ἡ Νίνα ἐπετάχθηκαν γεμᾶτοι ἀπὸ χαρά. Μὲ πόση ἀγάπη ἔβλεπαν τ' ἀγαπημένα τους πουλάκια! Μὰ κι ἐκεῖνα ἐφαίνοντο χαρούμενα.

Τσιριτσιτσιλπ... τσιριτσιτσιλπ... ἐκελαδοῦσαν, σὰν εἶδαν τὸν Τάκη καὶ τὴ Νίνα.

Τί δὲν ἔλεγαν μ' ἐκεῖνα τὰ κελαδήματα!

78. Μιλοῦν γιὰ τὰ χελιδόνια.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα στὸ σχολεῖο ὄλα τὰ παιδιὰ εἶχαν ὁμιλία γιὰ τὰ χελιδόνια. Ἐχάρηκαν, πού τὰ εἶδαν νὰ ξαναγουρίζουν στὶς φωλιές τους.

— Σὲ μᾶς ἦλθαν δυὸ ζευγάρια, ἔλεγεν ἡ Καίτη. Ἐπετοῦσαν παντοῦ. Ἔβλεπαν ἀπ' ὄλες τὶς μεριές τὸ σπίτι. Πέρυσι εἴχαμε μονάχα μιὰ φωλιά. Ἐφέτος τί λέτε; μπορεῖ νὰ κτίσουν καὶ δεύτερη;

Ὁ Κώστας, πού ἤξερε καλύτερα, εἶπε.

— Αὐτὸ θὰ γίνῃ, Καίτη. Τὸ ἓνα ζευγάρι, πού ἦταν στὸ σπίτι σας πέρυσι, ἔμεινε εὐχαριστημένο. Ἐφέτος ἐσύστησε καὶ στὸ ἄλλο ζευγάρι νὰ κτίσῃ κι ἐκεῖνο φωλιά.

Θέλουν νὰ εἶναι μαζί συντροφιά. "Αν τοὺς ἔχαλοῦσες τῆ φωλιά, νομίζεις πῶς θὰ ἔρχονταν κι ἐφέτος;

— Κανένα δὲν θὰ ἔπατοῦσε, εἶπαν μερικά παιδιά.

Τὴν ὥρα, ποὺ ἡ Καίτη μὲ τὸν Κώστα ἔλεγαν αὐτά, λίγο πιὸ πέρα ἓνα παιδί, ὁ Νικολός, ἐκοκκίνισε. Σ' αὐτοῦ τὸ σπίτι δὲν ἐπάτησε χελιδόνι. Δὲν ἀκούσθηκε χελιδονιοῦ λαλιά. Καὶ εἶχεν ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ ἓνα περιβόλι γεμᾶτο ἀπὸ λαχανικά. Θὰ ἤμποροῦσαν ἐκεῖ τὰ χελιδόνια τόσες κάμπιες καὶ τόσα ζουζούνια νὰ καθαρίσουν.

Τὴν ὥρα, ποὺ ὁ Νικολός ἦταν κατακόκκινος, τὸν ἐρώτησεν ἡ Δεσποινιώ:

— Στὸ σπίτι σας ἦλθαν, Νικολό, χελιδόνια;

Τί νὰ εἰπῆ ὅμως αὐτός; Ἐξερόβηξε λίγες φορές καὶ ἀποκρίθηκε:

— "Ὅχι, δὲν ἦλθαν ἀκόμα. Φαίνεται πῶς τὸν Ἀπρίλη θὰ ἔλθουν. Καθυστέρησαν στὸ ταξίδι τους.

Ὁ Κώστας καὶ τὰ ἄλλα παιδιά τὸν ἐκοίταξαν περίεργα καὶ τοῦ εἶπαν:

— Τί λές, καημένε Νικολό; Ἔρχονται ποτὲ τὸν Ἀπρίλη χελιδόνια; Τὰ πουλιά

αὐτὰ φεύγουν μαζί και ξαναγυρίζουν μαζί.
"Αν δὲν ἦλθαν τώρα τὸ Μάρτη στὸ σπίτι
σας, δὲν θὰ ἔλθουν.

Ὁ Φάνης, πὸ ἦταν γείτονας τοῦ Νικο-
λοῦ, τὰ εἶπε πιὸ καθαρά:

— Μὰ και πέρυσι, Νικολό, νομίζω, πὼς σέ
σᾶς δὲν ἦλθαν. Τὴν προπέρσινη χρονιά,
θυμοῦμαι, τὰ ἐκυνήγησες. Ἐχάλασες τὴ
φωλιά τους και τὰ κακόμοιρα δὲν ξαναπά-
τησαν. Εἶχες μάλιστα κι ἓνα λάστιχο και
τὰ ἐσημάδευες. Πὼς περιμένεις τώρα νὰ
ἔλθουν;

Ὁ Νικολὸς ἔσκυψε τὸ κεφάλι του και
δὲν εἶπε τίποτε. Τὰ λόγια, πὸ τοῦ εἶπεν ὁ
Φάνης, τοῦ εἶχαν γίνει τὴν ὥρα ἐκείνη ἓνα
πολὺ καλὸ μάθημα.

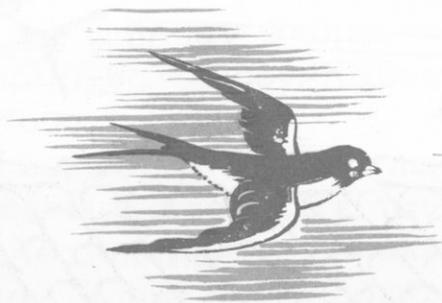

79. Ἡ χελιδόνα.

Ἦλθε, ἦλθε ἡ χελιδόνα,
ἦλθε πάλι ἡ μελιδόνα,
ἔκαθησε καὶ λάλησε
καὶ γλυκὰ κελάδησε :

—Θάλασσα ἐπέρασα,
τὴν στεριά τὴν ξέχασα.
Κύματα καὶ ἄν ἔσχισα,
ἔσπειρα, οἰκονόμησα.
Ἔφυγα καὶ ἀφῆκα σῦκα,
καὶ Σταυρὸ καὶ θημωνίτσα
καὶ ἦλθα τώρα καὶ ηῦρα φύτρα
καὶ ηῦρα χόρτα, σπάρτα, βλῆτρα,
βλῆτρα, βλῆτρα, φύτρα, φύτρα.

Δημοτικὸ

80. Ἡ 25^η Μαρτίου.

Ἀπὸ ἡμέρες ἐτοιμάζεται τὸ σχολεῖο γιὰ τὴν Ἐθνικὴ Ἑορτὴ. Πολλὰ παιδιὰ ἐργάζονται καὶ κατασκευάζουν σημαῖες. Ἄλλα ψαλιδίζουν τὸ χαρτόνι καὶ φτειαίνουν γράμματα γιὰ τὶς ἐπιγραφές. Ἄλλα πλέκουν στεφάνια.

Ἡ Τασία θὰ φτειάσῃ τὸ φωτοστέφανο γιὰ τὴν Παναγία. Αὐτὸν θὰ τὸν φορέσῃ ἡ Θυμιούλα. Αὐτὴ θὰ παραστήσῃ τὴν Παναγία. Εἶναι τὸ πιὸ φρόνιμο καὶ ταπεινὸ κορίτσι. Ὅλο τὸ σχολεῖο τὴν ἀγαπᾷ.

— Παιδιά! ἡ ἑορτὴ μας πρέπει νὰ ἐπιτύχη, λέγει ὁ δάσκαλος. Θὰ προσκαλέσωμε καὶ κόσμο. Νὰ προσέξωμε νὰ μὴν παραλείψωμε τίποτε. Νὰ μὴ ντροπιασθοῦμε.

Προτοῦ ὅμως μοιράσῃ τὶς δουλειές, ἐξήγησε:

— Στὶς 25 Μαρτίου ἑορτάζομε διπλὴ ἑορτὴ. Ἡ μιὰ εἶναι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου. Εἶναι ποὺ κατέβηκεν ὁ ἄγγελος στὴν Παρθένο Μαρία καὶ τῆς εἶπε:

*Χαῖρε, κεχαριτωμένη Μαρία,
ὁ Κύριος μετὰ Σοῦ...*

Αὐτὴ εἶναι ἡ θρησκευτικὴ Ἑορτὴ. Ἡ ἄλλη εἶναι ἡ Ἐθνικὴ Ἑορτὴ. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ τὸ 1821, οἱ πατέρες μας ἔλαβαν τὰ ὅπλα γιὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν.

Μὲ τί προθυμία ὅλα τὰ παιδιά ἔπασαν στὴ δουλειά! Καὶ πόσο γρήγορα ἐτελείωσαν! Μέσα σὲ λίγες ἡμέρες ὅλα ἦταν ἔτοιμα. Ἐτοιμες καὶ οἱ μεγάλες ἐπιγραφές:

25 ΜΑΡΤΙΟΥ

Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΠΕΘΑΙΝΕΙ Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΧΑΙΡΕ ΚΕΧΑΡΙΤΩΜΕΝΗ ΜΑΡΙΑ

Τ' άγόρια έστόλισαν τήν αίθουσα μέ τις εικόνες τών ήρώων του 21. Είχαν και έπιγραφές μέ γράμματα, πού έγραφαν:

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑ·Ι·ΣΚΑΚΗΣ

Τήν άλλη ήμέρα, πού ήταν του Εύαγγελισμού, όλο τό σχολείο έπήγε στην έκκλησία. Ή σημαία έμπρός κυματίζει. Τά παιδιά περπατούν τραγουδώντας:

*Όλη δόξα, όλη χάρι,
άγια 'μέρα ξημερώνει...*

Τά τραγούδια άκούονται σέ όλο τό χωριό. Έτελείωναν τό ένα, άρχιζαν τό άλλο:

Ζωσθήτε τ' άρματα, παιδιά...

Τά μάτια του κόσμου είναι καρφωμένα έπάνω στή σημαία και στα παιδιά, πού τραγουδούν.

Νά! τώρα έφθασαν στην έκκλησία.
Στήν δοξολογία, πού έγινε, ένας ιερο-

κήρυκας ἔβγαλε λόγο. Εἶπε γιὰ τὴν Ἑλληνική Ἐπανάστασι, γιὰ τοὺς ἥρωες, τὰ εἶπεν ὅλα. Τί ὠραία πού ἐμίλησε! Τὰ παιδιὰ ἔτραγούδησαν τὸν Ἐθνικὸ Ὕμνο:

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι...

Στὸ τέλος τῆς δοξολογίας, ὅλοι ἐπῆγαν στὸ σχολεῖο. Ἦλθαν νὰ παρακολουθήσουν τὴν σχολικὴ ἑορτὴ. Ἡ αἴθουσα, ὅπως ἦταν στολισμένη μὲ τοὺς ἥρωες, τοὺς ἐμάγεψεν ὅλους.

Ἡ ἐπιτυχία, πού εἶχαν τὰ παιδιὰ στὰ ποιήματα καὶ τὰ τραγούδια, δὲν λέγεται. Ὅλοι ἐχειροκροτοῦσαν μὲ τὴν καρδιά των.

— Τέτοια ἑορτὴ ἄς μὴν ἐτελείωνε ποτέ, εἶπαν οἱ περισσότεροι, τὴν ὥρα πού ἔφευγαν. Εὖγε στὸ δάσκαλο καὶ στὰ παιδιὰ μας, πού μᾶς ἐχάρισαν μιὰ τέτοια ἑορτὴ.

81. Ἡ ἐξοχή.

Μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλι
κι ἀπὸ τὴν ταραχή,
ἔδῶ ἐλᾶτε ὄλοι,
ἔδῶ στὴν ἐξοχή!

Ἐδῶ εἶν' εὐτυχία,
ἔδῶ εἶναι χαρά!
μέσ' στὰ νερὰ τὰ κρύα,
στὰ χόρτα τὰ χλωρά!

Ἐδῶ εἶναι λουλούδια,
γαλάζιος οὐρανός,
πουλάκια καὶ τραγοῦδια
κι ἴσκιος παντοτινός!

Ἐδῶ ἐλᾶτε ὄλοι,
πλούσιοι καὶ πτωχοί,
δὲν βρίσκεται στὴν πόλι
μὲ πλούτη ἐξοχή.

Ἄγγελος Βλάχος

82. Ἡ Μεγάλη Ἑβδομάδα.

— Πότε κιόλας ἐπέρασεν ἡ Σαρακοστή; Πότε ἔφθασεν ἡ Μεγάλη Ἑβδομάδα; Καθόλου δὲν ἐκατάλαβα, εἶπεν ἡ μητέρα στὴ Δαφνούλα καὶ στὸν Κωστάκη, τὰ παιδιὰ της.

Ἡ Δαφνούλα τὴν ἐρώτησε :

— Γιατί, μητέρα, αὐτὴ τὴν ἑβδομάδα τὴν λέγομε Μεγάλη;

— Γιατί, παιδί μου, τὶς ἡμέρες αὐτὲς ἔπαθε πολλὰ ὁ Χριστὸς ἀπὸ κακοὺς ἀνθρώπους καὶ στὸ τέλος τὸν ἐσταύρωσαν.

Τὴν ὥρα ἐκείνη κάτω στὸ δρόμο τὰ παιδιὰ ἐχαλοῦσαν τὸν κόσμον ἀπὸ φωνές. Ἦταν ὁ Φώτης, ὁ Ἀλέκος καὶ ἄλλα γειτονόπουλα αὐτά, πού ἐφώναζαν. Τί γέλια! Τί ξεφωνητά! Τί κακό!

Εἰς τὴν μητέρα ἐφάνηκε πολὺ ἄπρεπο αὐτό. Τέτοια ἡμέρα λυπητερὴ νὰ φωνάζουν τὰ παιδιὰ τόσο! Κατέβηκε γι' αὐτὸ κάτω καὶ τοὺς εἶπε μερικὲς κουβέντες πολὺ φρόνιμες :

— Ἄν εἶχατε, παιδιὰ μου, στὸ σπίτι σας κάποιον δικό σας νὰ ὑποφέρη, θὰ ἐκάνατε ὅ,τι κάνετε τώρα; Θὰ ἐγελοῦσατε, θὰ ἐτρέχατε, θὰ ἐγεμίζατε τὸν κόσμον ἀπὸ ξεφωνητά;

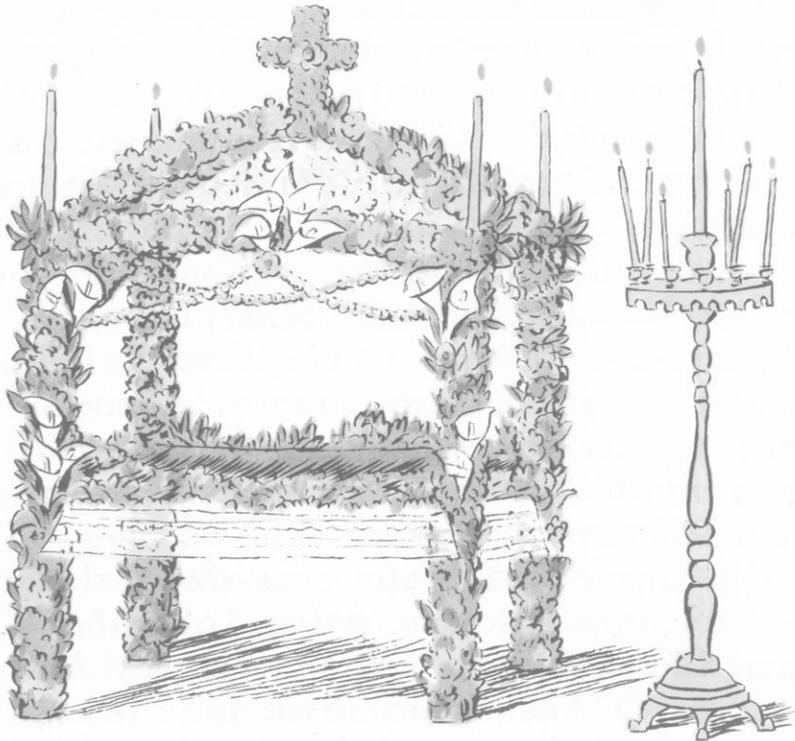
Τὰ παιδιά δὲν ἤξεραν, γιατί τοὺς ἔλεγε αὐτὰ, καὶ ἐκοίταζαν σιωπηλά. Μονάχα ὁ Τάκης τῆς εἶπε:

— Μὰ ἐμεῖς δὲν ἔχομε κανένα δικό μας νὰ ὑποφέρει. Γιατί νὰ μὴ γελοῦμε καὶ νὰ μὴ φωνάζωμε;

— Καὶ ὅμως, παιδιά μου! Ἔχομε κάποιον πολὺ δικό μας, ποὺ ὑποφέρει! Ἔχομε τὸ Χριστό μας. Ὁλη αὐτὴ τὴν Μεγάλῃ Ἑβδομάδα ὑποφέρει, βασανίζεται, σταυρώνεται. Ἐμεῖς, σὰν Χριστιανοί, δὲν εἶναι σωστό νὰ μὴν νιώθωμε τὸν πόνο του. Αὐτὸς γιὰ μᾶς ἐσταυρώθηκε.

Ἡ μητέρα δὲν τοὺς εἶπε ἄλλο τίποτε καὶ ἀνέβηκε πάλι στὸ σπίτι. Τὰ παιδιά ὅμως ἐκατάλαβαν τὸ σφάλμα τους καὶ ἐσιώπησαν. Ὁ Ἀλέκος μάλιστα, ποὺ ἦταν ἀπ' ὄλους μεγαλύτερος, ἐλυπήθηκεν ἀκόμη πιὸ πολὺ.

— Ἀλήθεια, παιδιά! Ἐπρεπε νὰ τὸ συλλογισθοῦμε καὶ μόνοι μας αὐτό. Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ κτυποῦν οἱ καμπάνες, νὰ ἔχωμεν ἀγρυπνίες, νὰ εἶναι Μεγάλῃ Ἑβδομάδα κι ἐμεῖς νὰ ξεφωνίζωμε. Ὅλες αὐτὲς τὶς ἄγιες ἡμέρες πρέπει νὰ εἴμεθα προσεκτικοί. Νὰ πηγαίνωμε στὴν ἐκκλησία καὶ νὰ παρακολουθοῦμε μὲ εὐλάβεια τὶς ἱερὲς τελετές.

83. Ὁ Ἐπιτάφιος.

Σὲ λίγες ἡμέρες ἦλθεν ἡ Μεγάλη Παρασκευή. Οἱ καμπάνες ἐκτυποῦσαν πένθιμα.

Ἡ Δαφνούλα καὶ ὁ Κωστάκης ἐρώτησαν τὴν μητέρα τους γιὰ τὴν ἡμέρα αὐτή. Ἐκείνη τοὺς εἶπε :

— Σήμερα, παιδιά μου, ἡ ἡμέρα εἶναι πολὺ λυπητερή. Σὰν σήμερα ἐσταυρώθηκεν ὁ Χριστός μας. Τὸ μεσημέρι θὰ πᾶμε στὴν ἐκκλησία νὰ προσκυνήσωμε τὸν Ἐσταυρωμένο καὶ τὸν Ἐπιτάφιο. Ἐλᾶτε τώρα μαζί μου κάτω στὸ περιβόλι.

Σὲ λίγο, καθισμένη μὲ τὰ παιδιά της ἡ μητέρα στὴ ρίζα μιᾶς ἀμυγδαλιᾶς, τοὺς ἔλεγε πῶς ἐπρόδωσε τὸν Χριστὸ ὁ Ἰούδας. Ὕστερα τοὺς διηγήθηκε καὶ πῶς τὸν ἔπιασαν, τὸν ἐδίκασαν καὶ τὸν ἐσταύρωσαν.

Ὅταν ἔλεγεν αὐτὰ ἡ μητέρα, τὰ μάτια της ἦσαν δακρυσμένα. Ἡ καρδιά ἐκτυποῦσε πένθιμα. Τὰ παιδάκια ἄκουαν τὴν μητέρα καὶ ἦταν πολὺ λυπημένα.

Ἐνα δάκρυ ἀπὸ τὰ μάτια τῆς μητέρας ἔπεσε στὴ ρίζα τῆς ἀμυγδαλιᾶς. Ἦταν καυτερὸ ἐκεῖνο τὸ δάκρυ. Ἡ ἀμυγδαλιά τὸ ἔνιωσε. Ἐκούνησε τὰ φύλλα καὶ εἶπε: — Ἀχ! τί κρίμα, ποὺ εἶχα ἀνθίσει ἔνωρις καὶ δὲν ἔχω λουλούδια νὰ στολίσω τὸν Ἐπιτάφιο!

— Ἐχομε ἐμεῖς τριαντάφυλλα, ἐφώναξαν λυπημένες μερικὲς τριανταφυλλιές, ποὺ ἦταν ἐκεῖ.

— Κι ἐγὼ ἔχω μυρωδᾶτες πασχάλιές, εἶπε μιὰ πασχάλιά φορτωμένη λουλούδια.

— Κι ἔμεῖς ἔχομεν ὠραίους κρίνους καὶ πανσέδες, ἐφώναξαν ἄλλα λουλούδια. Τὰ ἔχομε γιὰ τὸν Ἐπιτάφιο.

— Πηγαίνετε, παιδιὰ μου, νὰ πλύνετε καθαρὰ τὰ χέρια σας στὸ νεράκι τῆς βρυσούλας καὶ μαζέψετε λουλούδια ἀπὸ τὸ περιβόλι. Μὲ προσοχὴ νὰ τὰ μαζέψετε. Θὰ τὰ πᾶμε στὸν Ἐπιτάφιο, εἶπεν ἡ μητέρα.

Σὲ λίγη ὥρα ἡ Δαφνούλα καὶ ὁ Κωστάκης μαζί μὲ ἄλλα παιδάκια ἐστόλιζαν στὴν ἐκκλησίᾳ μὲ λουλούδια τὸν Θεῖο Νεκρό.

Ἐκεῖ κοντὰ ἐστεκόταν καὶ ἡ μητέρα καὶ παρακολουθοῦσε τὴν ὠραία αὐτὴ παιδικὴ ἐργασία.

Ὁ Χριστός, ποὺ πάντοτε ἀγαπᾷ τὰ παιδάκια, πόση εὐχαρίστησι θὰ ἐδοκίμαζε τώρα, ποὺ τὰ ἔβλεπε νὰ τοῦ προσφέρουν λουλούδια!

84. Ἡ Ἀνάστασις.

Μὲ πόση λαχτάρα τὴν περιμένομεν ὅλοι αὐτὴ τὴν ἑορτὴ! Καὶ πιὸ πολὺ τὰ παιδάκια, ποὺ ἔχουν νὰ φορέσουν καὶ τὰ λαμπριάτικα. Γιὰ τὴ Μαρίνα ἢ μητέρα ἔρραψεν ἓνα φορεματάκι ὁλόασπρο. Γιὰ τὸν Ἀνέστη μιὰ μπλουζίτσα μὲ παντελονάκι

γαλάζιο. Ἐορτάζει κιόλας ὁ Ἀνέστης τὴν ἡμέρα αὐτή.

— Στὴν Ἀνάστασι θὰ τὰ φορέσετε, παιδιά μου. Τότε, ποὺ θὰ πᾶμε ὅλοι στὴν ἐκκλησία, εἶπεν ἡ μητέρα.

Μὰ νά καὶ ἡ Ἀνάστασις, ἦλθε. Ντάν! ντάν! ντάν! κτυποῦν χαρούμενες τὰ μεσάνυχτα οἱ καμπάνες.

— Ἐλᾶτε νὰ ἑορτάσωμε τὴν μεγάλη ἑορτή. Ἀναστήθηκε ὁ Χριστός μας, λέγουν οἱ καμπάνες.

Οἱ δρόμοι γεμίζουν κόσμο. Ὅλοι τραβοῦν πρὸς τὴν ἐκκλησία. Ὁ Ἀνέστης κρατεῖ τὴν ἀδελφοῦλα του ἀπὸ τὸ χέρι. Μαζί τους προχωρεῖ καὶ ὁ πατέρας μὲ τὴν μητέρα. Τὰ παιδάκια μιλοῦν γιὰ τὶς λαμπάδες των, ποὺ εἶναι λευκὲς καὶ στολισμένες μὲ χρυσόχαρτο. Τί ωραῖες ποὺ εἶναι!

Στὴν ἐκκλησία, ποὺ ἔφθασαν, ἐπροχώρησαν μὲ δυσκολία. Τί κόσμος! Ὁ παπᾶς, λαμπροφορεμένος, μπροστὰ στὴν ωραία Πύλη, ἔψαλλε μὲ τὴν λαμπάδα του ἀναμμένα:

Δεῦτε λάβετε φῶς.

Ὅλοι ἐπήγαιναν καὶ ἀναβαν. Ἐπῆγε καὶ ὁ Ἀνέστης μὲ τὴν Μαρίνα καὶ ἔφεραν στὸν πατέρα καὶ στὴν μητέρα ἅγιο φῶς.

— Χρόνια πολλά, παιδάκια μου! Καὶ τοῦ χρόνου νὰ μᾶς δώσετε πάλι φῶς, εἶπαν γελαστοὶ οἱ γονεῖς.

Σὲ λίγο ὁ κόσμος ἐβγήκε στὸ προαύλιο. Ἐκεῖ ἦταν στημένη ἐξέδρα. Σ' αὐτὴν οἱ παπᾶδες ἔψαλλαν τὴν ἀκολουθία τῆς Ἀναστάσεως. Τὸ προαύλιο μὲ μιᾶς ἐφώτισθη. Τὰ ἀστέρια ἐφώτιζαν ἐπάνω τὸν οὐρανὸ καὶ κάτω ἐδῶ τὴ γῆ τὴν ἐφώτιζαν οἱ λαμπάδες.

Μὲ τί γλυκεῖα φωνὴ ἐδιάβασεν ὁ παπᾶς σὲ λίγο τὸ Εὐαγγέλιο! Καὶ μὲ πόση χαρὰ ἔψαλλε τὸ Χριστὸς Ἀνέστη!

Μαζί του ἔψαλλε καὶ ὄλος ὁ κόσμος καὶ τὸ προαύλιο ἐγέμισεν ἀπὸ γλυκεῖες φωνές:

*Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν,
θανάτῳ θάνατον πατήσας,
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι
ζωὴν χαρισάμενος.*

Μετὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Ἀναστάσεως, ὁ Ἀνέστης καὶ ἡ Μαρίνα, μαζί μὲ τοὺς γονεῖς των, ἐπέστρεψαν στὸ σπίτι. Τὶς λαμπάδες τὶς ἐφύλαξαν ἄσβηστες καὶ ἡ μητέρα μὲ τὸ φῶς των ἄναψε τὸ κανδήλι στὰ εἰκονίσματα. Ἐπειτα ἐπῆγε στὸ

ἄλλο δωμάτιο καὶ ἐπῆρε τὸ πανέρι μὲ τὰ αὐγά.

— Χριστὸς ἀνέστη! εὐχήθηκε κι ἐπρόσφερε σὲ ὅλους ἀπὸ ἓνα.

— Ἀληθῶς ἀνέστη, ἀπαντοῦσαν οἱ ἄλλοι.

Στὸ τσούγκρισμα ὁ Ἀνέστης ἐφάνηκεν ἀπ' ὅλους. ὁ πιὸ τυχερός. "Ἐσπασεν ὄλων τὰ αὐγά. "Ὅλοι ἦσαν χαρούμενοι καὶ γελαστοί. "Ἐπειτα ἔφαγαν καὶ τὴν ζεστή των μαγειρίτσα. Καὶ ὅταν ἐξημέρωσε καλά, ἐβγῆκαν στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἔψησαν τὸ ἄρνι. Ἐκεῖ ἐστρώθηκε τραπέζι πλούσιο, πασχαλινὸ καὶ τὸ γλέντι, ποὺ ἔγινε, ἐβάσταξεν ὄρες. Στὸ γλέντι ἔλαβαν μέρος καὶ ἄλλοι γείτονες. "Ἐνα παιδάκι, ὁ Ἀνδρέας, ἀπ' τὴ χαρὰ του εἶπεν ἓνα ποίημα.

85. Ἡ Πασχαλιά.

Ἦλθε πάλι Πασχαλιά
μὲ ἀγάπη καὶ φιλιὰ,
μὲ αὐγά καὶ μὲ ἄρνι.
Χαίρετε, Χριστιανοί!

Τί φορέματα καλά,
τί γλυκύσματα πολλὰ,
τί τραγούδια, τί φωνή!
Χαίρετε, Χριστιανοί!

86. Μιά έκδρομή την Πρωτομαγιά.

— Ποῦ θὰ πᾶμε τὴν Πρωτομαγιά;

Ἐπίσης ἡμέρες ὅλο αὐτὸ ἐρωτοῦσαν τὰ παιδιά. Ἄλλα ἔλεγαν νὰ πᾶνε στὴν Λεύκα, ἄλλα στὴν ἄκρογιαλιὰ κι ἄλλα στὴν Πλαγιαστή, ὅπου ἦταν καὶ τὸ περιβόλι τοῦ Λεωνῆ.

Στὸ τέλος ἀπεφάσισαν νὰ πᾶνε στὴν Πλαγιαστή. Ἦταν ὠραῖο τὸ μέρος ἐκεῖνο. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ δάσκαλος εἶχε τὴ γνώμη νὰ πᾶνε πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ὁ ἥλιος ἀκόμα δὲν εἶ-

χε βγῆ καὶ τὰ παιδιὰ εἶχαν μαζευθῆ στο
σχολεῖο. Ἡ Σοφία, ἡ Νίνα, ὁ Κοσμᾶς, ὅλοι
μὲ τὰ σακκουλάκια στο χέρι.

—“Ὅποιος ἀργήσῃ, δὲν θὰ τὸν πάρωμε, εἶ-
χαν συμφωνήσει.

Μὰ ποιός θ' ἀργοῦσε; Τόσες ἡμέρες
ἐμελετοῦσαν μιὰ τέτοια ἐκδρομὴ καὶ τώρα
θὰ τὴν ἔχαναν; Ὁ Δῆμος, ἂν καὶ ἀγαποῦ-
σε τὸν ὕπνο, ὅμως στο ξεκίνημα παρουσιά-
σθηκε ἀπὸ τοὺς πρώτους. Ἡ μητέρα τὸν
εἶχεν ἐφοδιάσει μὲ ἀρκετὸ ψωμί, μὲ κεφτέ-
δες, μὲ βραστὰ αὐγά, μὲ κασέρι.

— Εἶναι πολλά, δὲν τὰ θέλω, ἔλεγεν ὁ
Δῆμος.

Μὰ ἡ μητέρα τὸν παρεκίνησεν ἀ τὰ πάρη.

— Στὴν ἐξοχή, παιδί μου, ἡ ὄρεξι ἀνοί-
γει. Ἐπειτὰ θὰ βρεθῆ καὶ κανένας μαθη-
τής, πού θὰ τύχη νὰ μὴν ἔχη καὶ τοῦ δίνεις.

Ἐξεκίνησαν τραγουδῶντας. Στὴν πρωι-
νὴ ἡσυχία, τὸ τραγούδι ἀκουόταν μακριά.
Ἐξύπνησεν ὅλο τὸ χωριό.

Πιὸ κάτω ἄρχισαν νὰ τραγουδοῦν καὶ
τὰ πουλάκια. Ὅσο ἐξεμάκρυναν, τόσο καὶ
ἡ ἐξοχὴ ἐγινόταν ὠραιότερη. Ἐφυσσοῦσε
δροσερὸ ἀεράκι γεμᾶτο ἀπὸ λογιῶν λο-
γιῶν μυρωδιές. Ὁλος ὁ τόπος ἦταν κατά-
φυτος ἀπὸ μυρωμένα λουλούδια καὶ ἀνθο-

στόλιστα δένδρα. Ἄρνάκια ἐβέλαζαν καὶ
κατσικάκια ἐβοσκοῦσαν στὶς πλαγιές. Τὰ
παιδάκια δὲν ἤξεραν τί νὰ πρωτοθαυμά-
σουν. Πιὸ κάτω ἐθυμήθηκαν τὸ τραγούδι
γιὰ τὸν Μάη καὶ ἄρχισαν νὰ τὸ τραγου-
δοῦν.

87. Ὁ Μάιος.

Ὁ Μάιος μᾶς ἔφθασε,
ἐμπρός, βῆμα ταχύ,
νὰ τὸν προῦπαντήσωμε,
παιδιά, στὴν ἐξοχή.

Δῶρα στὰ χέρια του πολλὰ
καὶ ὄμορφα κρατεῖ
καὶ τὰ μοιράζει γελαστός
σὲ ὅποιον τοῦ ζητεῖ.

Φέρνει τραγούδια καὶ χαρές,
λουλούδια καὶ δροσιά
καὶ μυρωδάτη φόρεσε
ώραία φορεσιά.

Πᾶμε κι ἐμεῖς νὰ πάρωμε,
μὴ χάνωμε καιρὸ,
μᾶς φθάνει ἓνα τριαντάφυλλο
κι ἓνα κλαρὶ χλωρό.

Ἄγγελος Βλάχος

88. Στὸ περιβόλι τοῦ Λεωνῆ.

Ἐπερπάτησαν ἀρκετὰ, ὥσπου νὰ φθάσουν στὸ περιβόλι. Ἦταν τὸ καλύτερο μέσα σὲ ὄλο ἐκεῖνο τὸ μέρος. Τὰ δενδράκια σὰν στρατιωτάκια στὴ σειρά. Ὅλα καλοφυτευμένα, ἴσια στὸ ἀνάστημα, ἐγέμιζαν τὶς βραγιές. Σὲ ἄλλο μέρος ἦσαν τὰ ἀνοιξιάτικα λουλούδια. Ὅ,τι χρῶμα καὶ ὅ,τι λουλούδι ἤθελες, τὸ ἔβλεπες ἐκεῖ.

Ἄλλοῦ πάλι ἦταν τὰ καρποφόρα, γεμᾶτα ἀπὸ λουλούδια, στολισμένα σὰν νυφοῦλες. Τὰ παιδιὰ τὸ ἤξεραν τὸ περιβόλι καὶ μόλις ἔφθασαν καὶ τὸ εἶδαν ἄρχισαν νὰ φωνάζουν χαρούμενα:

—Νὰ τὸ περιβόλι τοῦ Λεωνῆ! ἐφθάσαμε! ἐφθάσαμε! Ἄς πᾶμε μέσα νὰ τὸ ἰδοῦμε!

Ὁ δάσκαλος τοὺς ἐσύστησε νὰ μποῦν μὲ προσοχή. Νὰ μὴν κάμουν καμμιά ζημιὰ. Νὰ μὴν πατοῦν στὸ καλλιεργημένο μέρος καὶ χαλοῦν μὲ τὰ πόδια τὶς βραγιές. Μπορεῖ νὰ σπάσουν κανένα δενδράκι.

Ὁ Λεωνῆς τοὺς ἐγύρισε παντοῦ. Τοὺς ἔδειξε σπάνια λουλούδια καὶ τοὺς ἔδωκε τριαντάφυλλα καὶ γαρύφαλα.

Τὰ παιδιὰ, γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσουν, ἐτραγούδησαν τραγούδια ἀνοιξιάτικα.

“Επειτα ἐπῆγαν πιὸ ἔξω, κάτω ἀπὸ ἓνα πλατάνι, νὰ ξεκουρασθοῦν. “Όταν ἐσηκώθηκαν, ἐμάζεψαν λουλούδια τοῦ ἀγροῦ, ἔφτειασαν στεφάνια, ἤπιαν δροσερὸ νεράκι καὶ ἐχόρευσαν.

Τὸ μεσημέρι ἐκάθησαν νὰ φάγουν. Ἡ ἄνοιξις γιὰ τραπεζομάνδηλο τοὺς εἶχε στρωμένο ἓνα πράσινο χαλί, κεντημένο μὲ ὁμορφα ἀγριολούλουδα. Ἐπάνω σ’ αὐτὸ ἄδειασαν τὰ σακκουλάκια, πού ἦσαν γεμάτα μὲ διάφορα φαγητά: Αὐγά, τυρί, κεφτέδες, σουβλάκια, ντολμαδάκια. “Ό,τι ἤθελες, ἔβλεπες στὸ τραπέζι, πού ἔστρωσαν. Οἱ καλὲς μητεροῦλες εἶχαν φροντίσει νὰ τὰ ἐφοδιάσουν μὲ ὅ,τι καλύτερο ἤμποροῦσαν.

“Όταν ἔφαγαν, ἄρχισαν πάλι νὰ τραγουδοῦν. Τὴν ὥρα ἐκείνη ἦλθε καὶ ὁ Λεωνῆς καὶ τοὺς ἔκαμε συντροφιά.

Τὰ παιδιὰ ἔμειναν στὴν ἐξοχή, ὥσπου ἐκόντευεν ἔσπερινός. “Υστερα ἐξεκίνησαν γιὰ τὸ χωριὸ ἀνθοστολισμένα.

— Χαίρετε, κύριε Λεωνῆ, τοῦ εἶπαν τὴν ὥρα, πού ἔφευγαν. Καὶ τοῦ χρόνου νὰ ἔλθωμε νὰ ἐορτάσωμε τὴν Πρωτομαγιά στὸ περιβόλι σου.

89. Τὸ τριαντάφυλλο.

Τριαντάφυλλο κλειστό εἶδ' ἓνα παιδάκι.

Ἦταν τόσο γελαστό,
χαρωπὸ καὶ μυριστό,
τὸ τριανταφυλλάκι!

νέο τριαντάφυλλο, τριανταφυλλάκι!

”Αχ! λουλούδι προφαντό! εἶπε τὸ παιδάκι.

Θὰ σὲ κόψω, δὲν βαστῶ!

—”Αν μὲ κόψης, σοῦ κεντῶ
τὸ μικρὸ χεράκι!

εἶπε τὸ τριαντάφυλλο, τὸ τριανταφυλλάκι.

Ξεκαρδίζεται, γελᾷ τὸ τρελὸ παιδάκι,

τὸ τραβᾷ, τὸ ξεκολλᾷ...

Τί ἀγκάθια! τί πολλὰ
στὸ μικρὸ χεράκι!

”Αχ! κακὸ τριαντάφυλλο, ἄχ, τριανταφυλ-
λάκι!

Μετὰφρασις Ἀγγέλου Βλάχου

90. Τὰ παιδιὰ βλέπουν τὸ χωριό τους.

Μιὰ ἡμέρα ὁ δάσκαλος ἀνέβηκε μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου στὴν Παναγίτσα. Αὐτὴ ἦταν μιὰ τοποθεσία ψηλὴ. Ἀνέβηκαν γιὰ νὰ ἰδοῦν ἀπ' ἐκεῖ τὸ χωριό των.

Στὴν ἀρχὴ ἐχάρηκαν, σὰν τὸ εἶδαν ὁλόκληρο. Οἱ στέγες τῶν σπιτιῶν ἦσαν ἄλλες μαυριδερές καὶ ἄλλες κοκκινωπές. Τὰ περιβόλια μὲ τὰ τουφωτὰ δένδρα τους ἐφάνταζαν πολὺ ὠραῖα.

Ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο μονάχα τὸ κτήριο τῆς ἐκκλησίας ἐφαίνόταν. Οὔτε τὰ σπίτια ἐξεχώριζαν οὔτε οἱ δρόμοι οὔτε τὸ σχολεῖο. Αὐτὸ ἦταν κρυμμένο ἀνάμεσα στὰ σπίτια.

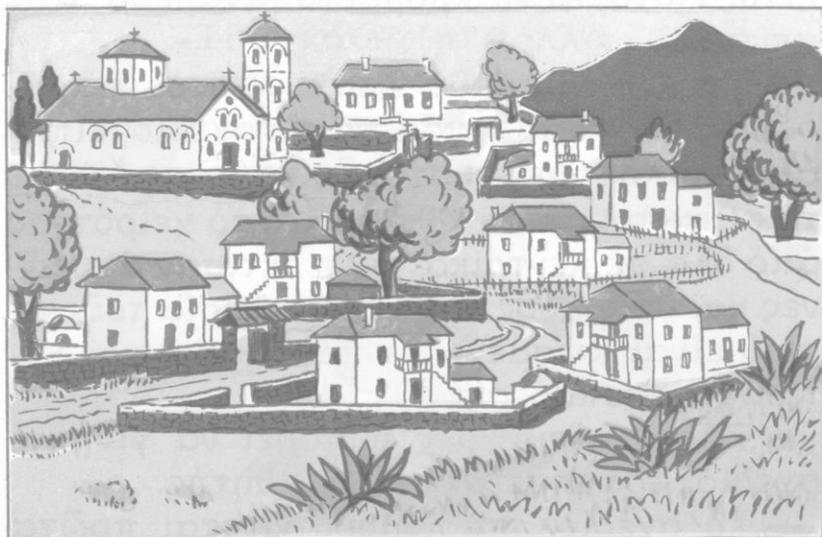
— Τὸ χωριό μας θὰ ἦταν σωστὸς παράδεισος, ἂν ἦταν κτισμένο μὲ σχέδιο, εἶπεν ὁ δάσκαλος. Μὰ δυστυχῶς καθέννας ἔκτισε τὸ σπίτι του, ὅπου ἤθελε. Καὶ τὸ χειρότερο ἀπὸ ὅλα σὲ κεντρικὰ μέρη ἔκτισαν ἀχυρῶνες καὶ στάβλους. Μόνο ἡ ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ εἶναι κτισμένη σὲ πολὺ καλὴ καὶ κατάλληλη τοποθεσία.

— Τώρα, κύριε, δὲν ἢμπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ σχέδιο; ἐρώτησε κάποιος μαθητής.

— Τὸ σχέδιο, παιδί μου, γίνεται πρῶτα

καὶ ὕστερα οἱ οἰκοδομές. Τώρα οἱ οἰκοδομές ἐκτίσθηκαν. Τί σχέδιο νὰ γίνη; Για τὰ σπίτια, πὺ τώρα θὰ κτισθοῦν, κάτι μπορεῖ νὰ γίνη. Ἄλλὰ γιὰ τὰ παλιά... ἔτσι θὰ εὐρίσκωνται, ὥσπου νὰ πέσουν. Καὶ τί κρίμα! Ὅλα σχεδὸν τὰ χωριά στὸν τόπο μας εἶναι χωρὶς σχέδιο φτιαγμένα. Ἀκόμα καὶ ἀρκετὲς πόλεις. Καὶ ἡ ἔλλειψι αὐτὴ πολὺ τὰ ἀσχημίζει.

Ἐκεῖ κοντὰ ἦταν κι ἓνα δάσος. Κι ὁ δάσκαλος μὲ τὰ παιδιὰ ἐπῆγαν νὰ τὸ ἰδοῦν.

91. Τὸ δάσος τῆς Παναγίτσας.

Τὸ δάσος αὐτὸ τὸ ἔλεγαν τῆς Παναγίτσας, ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι τῆς Παναγίας, ποὺ ἦταν ἐκεῖ κτισμένο. Ὁ δάσκαλος καὶ τὰ παιδιά ἐπῆγαν πρῶτα στὸ ἐκκλησάκι νὰ προσκυνήσουν. Ἔκαμαν τὸ σταυρὸ τους καὶ ἀσπάστηκαν τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας.

— Τὸ ἱερό μας ἐκκλησάκι εἶναι ἐδῶ στὴν ἔρημιὰ ὀλομόναχο, εἶπεν ὁ δάσκαλος. Τὸ συντροφεύουν τὰ πουλιὰ καὶ τὰ δένδρα. Τοὺς τοίχους του γῦρο - γῦρο τοὺς ἔχει ἀγκαλιασμένους τὸ αἰγόκλημα καὶ ὁ κισσός.

— Καὶ ὅμως τὰ κανδήλια του εἶναι πάντοτε ἀναμμένα. Ποιὸς νὰ τὰ ἀναψε, κύριε, ἐδῶ στὴν ἔρημιὰ; εἶπε κάποιο παιδί.

— Τὸ ἐκκλησάκι αὐτὸ τὸ συντηροῦν οἱ τσοπάνηδες, ποὺ ἔχουν ἄλλο πρὸς ἐπάνω τὶς καλύβες τους. Ἐδῶ κάπου - κάπου ἐκκλησιάζονται, βαπτίζουν τὰ παιδάκια τους καὶ μεταλαβαίνουν. Εὐρέθηκα ἐδῶ σὲ μιὰ βάρπτισι. Τὴν ἔκαμε κάποιος παπᾶς, ποὺ τὸν ἐκάλεσαν ἀπ' τὸ χωριό. Οἱ τσοπάνηδες ἀνάβουν καὶ τὰ κανδήλια.

Ἔστερα εἶδαν τὸ δάσος.

Σάν ἀδελφάκια ἦταν τὰ δένδρα του μαζί-μαζί. Χιλιάδες δένδρα, ἀλογάριαστα. Πεῦκα, ὄξυές, πλατάνια. Ἡ Ρηνούλα ἐκοίταζε πιὸ πολὺ τὶς ὄξυές.

— Μοῦ ἀρέσουν οἱ ὄξυές, ἔλεγε.

— Ἐμένα μοῦ ἀρέσουν τὰ πεῦκα, ἔλεγε ὁ Παντελῆς. Εἶναι φουντωτὰ σάν ὀμπρέλλες.

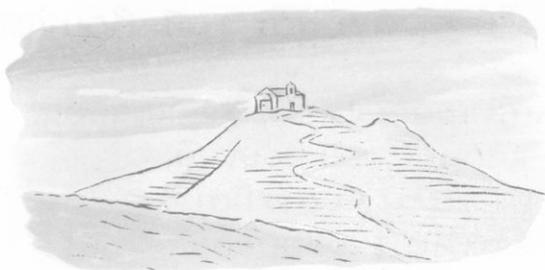
Ἄλλα παιδιὰ ἐκοίταζαν τὰ πουλιά, ποὺ ἐκελαδοῦσαν καὶ ἐτρύπωναν στὰ φύλλα.

— Τὸ δάσος αὐτό, παιδιὰ μου, εἶναι γιὰ τὸ χωριό μας θησαυρός. Ἄν δὲν ἦταν, δὲν θὰ εἶχαμε τόσα νερά. Οὔτε τὴ δροσιά, ποὺ ἔχει τώρα τὸ χωριό μας.

Ἦστερα ὁ δάσκαλος ἐμίλησε γιὰ τοὺς ξυλοκόπους καὶ τοὺς καρβουνιάρηδες.

Ἄμα ἐτελείωσε, ἔβαλε τὰ παιδιὰ καὶ ἐτραγούδησαν καὶ εἶπαν ποιήματα. Καθένα ἔλεγεν ὅποιο ποίημα ἐθυμόταν. Ἡ Θάλεια εἶπε γιὰ τὸ ἐκκλησάκι. Ἡ Ἰσμήνη τὸ τραγούδι τοῦ βουνοῦ.

92. Τὸ ἐκκλησάκι.

Εἰς τὸ βουνὸ ψηλὰ ἐκεῖ
εἶν' ἐκκλησιὰ ἔρημικὴ·
τὸ σήμαντρό της δὲν κτυπᾶ,
δὲν ἔχει ψάλτη οὐδὲ παπᾶ.

Ἐνα κανδήλι θαμπερὸ
καὶ ἕναν πέτρινο σταυρὸ
ἔχει στολίδι μοναχὸ
τὸ ἐκκλησάκι τὸ πτωχό.

Μὰ ὁ διαβάτης, σὰν περνᾶ,
στέκεται καὶ τὸ προσκυνᾶ
καὶ μὲ εὐλάβεια πολλή
τὸν ἄσπρο του σταυρὸ φιλεῖ.

Ἄγγελος Βλάχος

93. Τὸ τραγούδι τοῦ βουνοῦ.

Λαμπρός, πανώριος κόσμος,
ὁ κόσμος τοῦ βουνοῦ,
στὰ γαλανὰ ἀνεβαίνει
παλάτια τ' οὐρανοῦ.

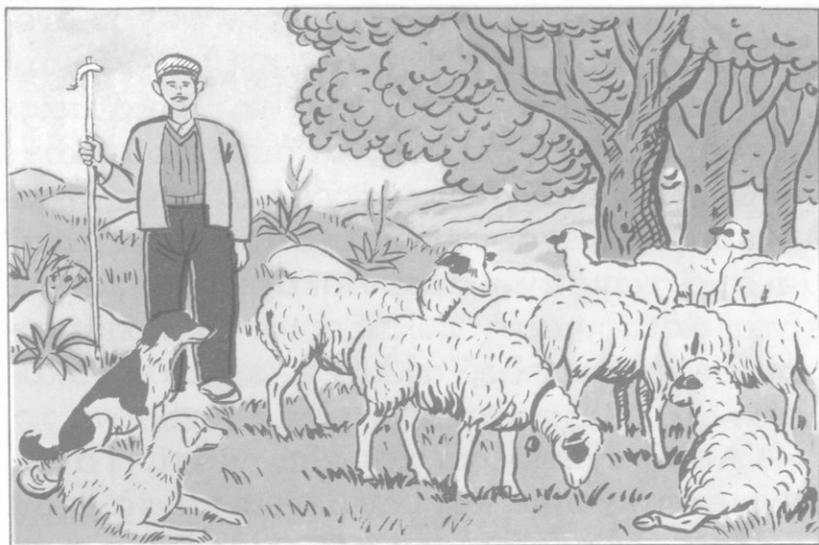
Ἐμπρός! Μὲ στέρεο πόδι
ἄς ἀνεβοῦμε ἐκεῖ,
πὺ μᾶς προσμένει ὠραία
ζωὴ μαγευτική.

Ἐκεῖ δροσιές, βρυσοῦλες
καὶ κρούσταλλα νερὰ
καὶ γελαστὲς βοσκοῦλες
σ' ἀπόσκια δροσερά.

Οἱ πέρδικες στὰ πλάγια
κι ὄπου δενδρὶ πηγές.
Γλυκολαλοῦν τ' ἀηδόνια
οὐράνιες μελωδιές.

Λαμπρός, πανώριος κόσμος,
ὁ κόσμος τοῦ βουνοῦ,
πὺ τὴν ψυχὴ ἀνεβάζει
στὰ ὕψη τ' οὐρανοῦ.

Στέλιος Σπεράντσας

94. Τὸ κοπάδι.

Κάποιαν ἡμέραν ἐπῆγαν πάλι τὰ παιδιὰ στὴν ἐξοχή καὶ εἶδαν ἓνα κοπάδι πρόβατα. Ἔτρωγαν τρυφερὸ χορτάρι. Τρίγκ, τρίγκ, ἀκούονταν τὰ κουδούνια τους.

Ὁ βοσκὸς ἐστεκόταν καὶ τὰ ἐφύλαγε. Κοντὰ του ἐστέκονταν καὶ δυὸ σκυλιὰ.

— Τί μεγάλοι σκύλοι! εἶπαν μερικὰ παιδιὰ!

— Τέτοιοι χρειάζονται γιὰ τὸ κοπάδι, εἶπεν ἓνα ἄλλο παιδί. Ἐδῶ στὸ δάσος βγαίνουν καὶ λύκοι. Ἄν εἶναι μικρὰ τὰ σκυλιὰ, δὲν τὰ φοβοῦνται.

Τὴν ὥρα ἐκείνη ἔλαβε τὸν λόγον ἓνα ξανθὸ παιδί, ὁ Τάσος.

— Τὸ κοπάδι αὐτό, εἶπε, εἶναι δικό μας. Αὐτός, πού τὸ φυλάει, εἶναι ὁ πατέρας μου. Τὰ σκυλιά, πού βλέπετε, εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερα, πού ἔχουν ἐδῶ οἱ τσοπάνηδες. Καὶ μοναχά των ἂν μείνουν στὸ κοπάδι, πάλι εἶναι ἄξια νὰ τὸ φυλάξουν. Ὁ πατέρας μου μὲ τίποτα δὲν ἀλλάζει αὐτὰ τὰ σκυλιά.

— Ἄφοῦ ἔχετε ἐδῶ κοπάδι, γιατί, Τάσο, μένεις στὸ χωριὸ καὶ δὲν μένεις κοντὰ στὸν πατέρα σου; ἐρώτησεν ἡ Φανούλα.

— Γιατί ἐδῶ δὲν ὑπάρχει σχολεῖο. Γι' αὐτὸ ὁ πατέρας μου ἀναγκάσθηκε νὰ μᾶς κατεβάσῃ μὲ τὴν ἀδελφή μου στὸ χωριό, γιὰ νὰ μάθωμε γράμματα. Μιὰ πού δὲν ξέρει ἐκεῖνος, θέλει νὰ μάθωμε ἐμεῖς.

— Τότε ἐσύ, Τάσο, θὰ ξέρης νὰ μᾶς εἰπῆς, ἂν εἶναι λύκοι ἐδῶ, ἐζήτησε νὰ μάθῃ ἓνας μαθητής.

— Εἶναι καὶ παρὰ εἶναι, εἶπεν ὁ Τάσος. Τὸ δάσος τῆς Παναγίτσας εἶναι πυκνὸ καὶ εἶναι εὐκόλο νὰ κρυφθοῦν λύκοι. Κάθε τόσο κάνουν ζημιές στὰ γίδια καὶ στὰ πρόβατα.

— Στὸ δικό σας κοπάδι κάνουν; ἐρώτησεν ὁ Σταῦρος.

— Στὸ δικό μας δὲν πλησιάζουν. Τὸν ἕνα μας τὸν σκύλο, τὸν Καψάλη, τὸν φοβοῦνται πολὺ. Ἔχει πολλὲς φορὲς παλέψει μὲ λύκους καὶ τοὺς ἐνίκησε. Τὰ στήθια του εἶναι γεμᾶτα ἀπὸ δαγκωματιῆς τῶν λύκων. Ἔπειτα, ὁ πατέρας μου ποτὲ δὲν ἀφήνει τὸ κοπάδι μοναχό. Πρὶν φωτίση, τὸ βγάζει μόνος του στὴ βοσκή. Ἄμα γέρνει ὁ ἥλιος, τὸ φέρνει πάλι στὴ στάνη. Ξέρει τὰ ἀρνάκια μας ἕνα-ἕνα. Τὰ ἀγαπᾷ σὰν παιδάκια του.

95. Οἱ λύκοι εἶναι πονηροί.

— Ὅταν τὰ σκυλιὰ εἶναι νέα καὶ δὲν ξέρουν ἀπὸ λύκους, συνεχίζει ὁ Τάσος· αὐτοὶ τὰ ξεγελοῦν. Στέλνουν ἕναν στὸ κοπάδι γιὰ νὰ ἀρπάξη τάχα ἕνα πρόβατο. Τὰ σκυλιὰ τὸν κυνηγοῦν. Αὐτὸς φεύγει ὅσο μπορεῖ πιὸ γρήγορα. Τὰ σκυλιὰ τὸν ἀκολουθοῦν καὶ ξεμακρύνουν ἀπὸ τὸ κοπάδι. Τότε οἱ ἄλλοι ἔρχονται ἀπὸ τὸ ἀντίθετο μέρος. Καὶ ὅπως τὸ κοπάδι εἶναι ἀφύλακτο, ἀρπάζουν πρόβατα καὶ φεύγουν.

— Τὸν Καψάλη δὲν τὸν ξεγελοῦν μ' αὐτὸν τὸν τρόπο;

— Τὸν Καψάλη νὰ ξεγελάσουν! Αὐτὸς εἶναι ἀπ' αὐτοὺς πιὸ πονηρός. Δὲν ξεμακρῖ-

νει ποτέ ἀπὸ τὸ κοπάδι. Οὔτε καὶ γαυγίζει τὴν νύκτα. Καὶ αὐτὸ τὸ κάνει γιὰ νὰ μὴν τὸν ξέρουν οἱ λύκοι σὲ ποιὸ μέρος φυλάει.” Ἐτσι νομίζουν, πῶς ἀπὸ παντοῦ μπορεῖ νὰ τοὺς ριχθῇ. Λίγο πιὸ κάτω εἶναι ἓνα λιβάδι. Δὲν εἶναι ἡμέρες πολλές, πού οἱ λύκοι ἔφαγαν ἐκεῖ ἓνα γάιδαρο. Ἐβοσκοῦσεν ὁ καημένος καὶ τὸν ἔφαγαν. Ἦταν μιᾶς γυναῖκας πτωχῆς καὶ τὸν ἔκλαιγε ἡ δύστυχη ἀπαρηγόρητα. Ἐκεῖ ἐφύλαγαν σκύλοι, μὰ οἱ λύκοι τοὺς ἐξεγέλασαν.

— Πόσο θέλομε, Τάσο, νὰ δοῦμε ἀπὸ κοντὰ τὸν Καψάλη! Εἶπαν πολλὰ παιδιά.

— Καλὰ εἶναι νὰ τὸν ἰδοῦμε, ἀλλὰ δὲν μποροῦμε νὰ ἀπομακρυνθοῦμε τόσο, εἶπεν ὁ δάσκαλος. Ἄλλη φορά, ὅταν κάμωμεν ἐκδρομὴ, θὰ ἀνεβοῦμε ὡς τὶς καλύβες καὶ τότε θὰ τὸν ἰδοῦμε. Ἀξίζει νὰ γνωρίσωμεν ἓνα τέτοιο λαμπρὸ σκυλί.

Ἐστερα τὰ παιδιά ἐρώτησαν τὸν Τάσο γιὰ τὰ ἄλλα ἄγρια ζῷα, πού εὐρίσκονται στὸ δάσος, καὶ ὁ Τάσος τοὺς εἶπε:

— Ἐδῶ εὐρίσκονται καὶ ἀλεπούδες, λαγοί, κουνάβια καὶ ἄλλα.

— Κουνάβια; Τί εἶναι αὐτὰ τὰ κουνάβια; ἐρώτησεν ἡ Σταθούλα:

— Είναι κάτι ζῶα σαν γάτες, ἀλλὰ πιὸ λεπτά. Ἔχουν οὐρὰ μεγάλη, φουντωτή, καὶ τὰ κυνηγοῦν γιὰ τὸ δέριμα τους. Γίνεται μὲ αὐτὸ ὠραία γούνα.

— Καὶ οἱ ἀλεποῦδες ἔχουν καλὸ δέριμα γιὰ γούνες, εἶπεν ἡ Σταθούλα. Ἡ μητέρα μου ἔχει μιὰ γούνα ἀλεποῦς.

— Παιδιά! ἀρκετὰ μᾶς εἶπεν ὁ Τάσος γιὰ τοὺς λύκους καὶ τ' ἄλλα ζῶα. Ἡ ὥρα ἐπέ-
ρασε. Καιρὸς νὰ τραβήξωμε γιὰ τὸ χωριό
μας, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

96. Ὁ καημένος.

Στὸ λιβάδι ξεχασμένος
ἕνας γάιδαρος βοσκοῦσε,
τίποτ' ἄλλο δὲν ζητοῦσε
ὁ καημένος.

Τὸ χορτάρι του μασοῦσε
κι ἦταν τρισευτυχισμένος,
καὶ τὸ ξύλο λησμονοῦσε
ὁ καημένος.

Καὶ τὴν τύχη εὐχαριστοῦσε,
ποῦ δὲν ἦταν φορτωμένος,
καὶ τὰ δυό του αὐτιά κουνοῦσε
ὁ καημένος.

Τοὺς ἐχθροὺς του συγχωροῦσε
κι ἦτανε συγχωρεμένος,
καὶ τὸν κόσμο ἀγαποῦσε
ὁ καημένος.

Τὸν Θεὸ παρακαλοῦσε,
γιὰ νὰ μείνη ἐκεῖ δεμένος
καὶ νὰ βόσκη ὅσο θὰ ζοῦσε
ὁ καημένος.

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

97. Κτίστες καί μηχανικοί.

Στὸ προαύλιο τῆς ἐκκλησίας μιὰ ἡμέρα τὰ παιδιά συνεννοήθηκαν νὰ κτίσουν στὸ παιγνίδι τους ἕνα καινούργιο χωριό. Ἄλλὰ νὰ ἔχη σχέδιο. Ἐνθυμοῦνται πὺ ὁ δάσκαλος τοὺς εἶχε ἔπει, πὺς τὸ δικό τους χωριό δὲν εἶχε σχέδιο.

Αὐτὸ πὺ θὰ κτίσουν νὰ μὴν ἔχη στρωμωγμένα τὰ σπίτια καὶ τοὺς δρόμους στενούς. Νὰ ἔχη πλατεῖες, βρύσες καὶ ὠραῖες οἰκοδομές. Τὸ σχολεῖο καὶ ἡ ἐκκλησία θὰ ἦσαν τὰ καλύτερα κτήρια. Ἐπίσης κτήρια καλὰ θὰ ἦσαν τὸ κοινοτικό κατάστημα, ἡ ἀστυνομία, τὸ εἰρηνοδικεῖο, τὸ τηλεγραφεῖο.

— Ἐμεῖς θὰ εἴμεθα οἱ μηχανικοί, εἶπαν ὁ Φώτης μὲ τὸν Ἀνέστη. Ἐμεῖς θὰ κάμωμε τὸ σχέδιο.

Ὁ Γιάννης μὲ τὸ Νίκο καὶ ἄλλα παιδιά εἶπαν πὺς θὰ γίνουν κτίστες καὶ ἄλλα ἔργατες, πὺς θὰ ἐκουβαλοῦσαν τὰ ὑλικά.

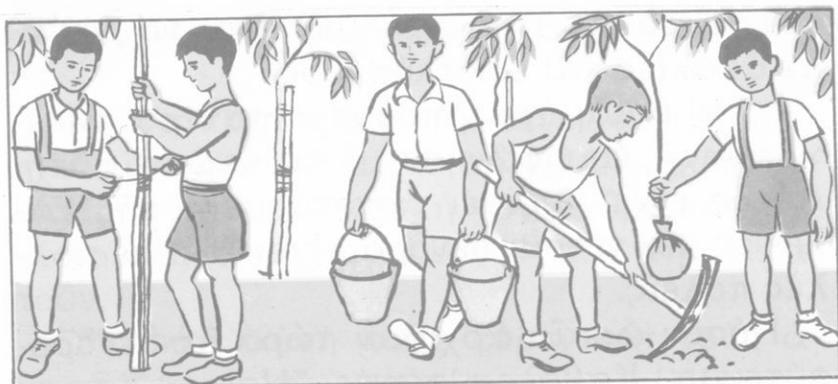
Μὰ ὅταν ἤρχισαν νὰ δουλεύουν, καθένας ἔκανε ὅ,τι ἤθελε. Ἐξεσήκωσαν τὴ γειτονιά ἀπὸ τὶς φωνές. Ὁ Τάκης, πὺς ἦταν πὺς μεγαλύτερος, τοὺς εἶπε:

— Ἄν δὲν ἔχωμε τάξι καὶ φωνάζωμε στὸ

κτίσιμο, δὲν θὰ κάμωμε τίποτε. Νὰ βάλωμε ἓνα πρωτομάστορα καὶ σ' αὐτὸν ν' ἀκοῦμε ὅλοι.

Ἔβαλαν τὸ Φῶτη. Τί ὠραία τώρα ὁ Φῶτης ἔκανόνισε τὴ δουλειά! Οἱ κτίστες ἔκτιζαν. Οἱ ἐργάτες ἐκουβαλοῦσαν ὑλικά. Οἱ μηχανικοὶ ἐγύριζαν κι ἔβλεπαν. Ὅλα ἐγίνονταν μὲ ἡσυχία καὶ τάξι. Τὰ πιὸ πολλὰ σπίτια τὰ ἔκτισαν μονόπατα. Μερικὰ δίπατα. Στὴ στέγη τῆς ἐκκλησίας ἔβαλαν σταυρό. Στοῦ σχολείου τὴν στέγη μιὰ σημαία. Εἶχε περάσει ὅμως ἡ ὥρα καὶ δὲν ἐπρόλαβαν νὰ βάλουν καὶ δένδρα στὸ χωριουδάκι των.

98. Τὸ δενδροφύτευμα.

“Όταν τὴν ἄλλη ἡμέρα ἔμαζεύθηκαν γιὰ τὴν ἐργασία αὐτή, ἄρχισαν νὰ συζητοῦν τί δένδρα θὰ βάλουν.

— Βερυκοκκιές νὰ φυτέψωμε, ἔλεγεν ὁ Λάζαρος. “Όταν μεγαλώσουν, θὰ τρῶμε καὶ βερύκοκκα. Τί ἄλλο καλύτερο νὰ περνᾶς στὸ δρόμο, ν’ ἀπλώνῃς τὸ χέρι σου καὶ νὰ κόβῃς βερύκοκκα;

Ἡ Εὐθαλία ἐπροτιμοῦσε κερασιές.

— “Όταν κοκκινίζουν τὰ κεράσια, ἔλεγε, ὅλοι οἱ δρόμοι θὰ εἶναι μιὰ ὁμορφιά.

Κάποιο ἄλλο παιδί εἶπε κάτι καλύτερο:

— Τὰ δένδρα στοὺς δρόμους δὲν τὰ φυτεύουν γιὰ καρπὸ. Καρποφόρα δένδρα φυτεύουν στὰ περιβόλια, ὄχι στοὺς δρόμους. Ἐμεῖς θὰ φυτέψωμε δένδρα γιὰ στολισμὸ

καί γιά ἴσκιο. Ἡ γνώμη μου εἶναι νὰ βάλω-
με ἀκακίες καί εὐκαλύπτους.

Καί ὁ Λάμπρος, πού εἶχε πατέρα τηλε-
γραφετή, ἐσυμφώνησε μέ τή γνώμη αὐτή.
Αὐτός εἶχε γυρίσει ἀρκετὰ μέρη τῆς Ἑλ-
λάδος καί τέτοια δένδρα εἶχεν ἰδεῖ σέ πολ-
λές πόλεις.

Πόσον ωραῖα ἄρχισαν τώρα τὸ δενδρο-
φύτευμα! Καθόλου φωνές. Ἦσυχα-ἦσυχα
ὄλοι οἱ δρόμοι ἐδενδροφυτεύθηκαν. Ἀντί
γιά δένδρα, τὰ παιδιὰ ἐμεταχειρίσθηκαν
φυλλαράκια, πού ἐπρασίνιζαν. Ἦταν ἴδια
μέ δένδρα. Σέ ὠρισμένα κεντρικά μέρη
ἔφτειασαν καί μικροῦς κήπους. Ἐκεῖ μαζί
μέ τ' ἄλλα λουλούδια ἐφύτεψαν καί ὠ-
ραῖες τριανταφυλλιές. Μερικὲς ἦταν ἐκα-
τόφυλλες.

— Καλὰ τὰ ἐφυτέψαμε. Μὰ ποιός θὰ τὰ
ποτίζη καί θὰ τὰ φυλάη; ἐρώτησεν ἓνα ἀ-
γόρι.

— Θὰ τὰ φυλάη ὁ Πρόεδρος, πού θὰ εἶναι
στήν Κοινότητα. Δική του εἶναι αὐτή ἡ δου-
λειά, εἶπαν ἄλλα παιδιὰ.

Μεγάλη χαρὰ ἐδοκίμασαν, πού εἶδαν
τὸ χωριό των καί δενδροφυτευμένο. Τώρα
δὲν τοῦ ἔλειπε τίποτε. Ὅλα τὰ εἶχε. Ἦταν
ἓνα χωριό καινούργιο, μέ ὄμορφο σχέδιο.

99. "Ένα κοριτσάκι με καλούς τρόπους.

Ἡ Ἀσπασία δὲν πηγαίνει ἀκόμη στὸ σχολεῖο, γιατί εἶναι μικρή. Εἶναι ὅμως πολὺ ἔξυπνη κι εὐγενική. Οἱ ἄνθρωποι τῆς γειτονιάς ὅλοι τὴν ξέρουν καὶ τὴν ἀγαποῦν.

Μὰ καὶ αὐτὴ τοὺς ξέρει καὶ τοὺς ἀγαπᾷ. "Ὅπου τοὺς εὕρισκει, τοὺς φέρεται εὐγενικά καὶ τοὺς χαιρετᾷ. Προσέχει πάντοτε, ὅταν ὁμιλῇ μὲ μεγαλυτέρους, νὰ μεταχειρίζεται καὶ τίς λέξεις κύριος καὶ κυρία.

— Καλημέρα σας, κύριε Νίκο. Καλημέρα σας, κυρία Λουκία.

Στὸ σπίτι τὸ κοριτσάκι αὐτὸ ποτὲ δὲν κάθεται ἄνεργο. "Αν καὶ εἶναι μικρό, πάντοτε βοηθεῖ τὴ μητέρα του.

— Τί δουλειὰ θέλεις, μητέρα, νὰ κάμω; ἔρωτᾷ ἡ Ἀσπασία.

Καὶ ἡ μητέρα τῆς δίνει πάντοτε εὐκόλες ἐργασίες. Πολλές φορές τὴν στέλνει καὶ στὸ γειτονικὸ μαγαζάκι καὶ ψωνίζει. Καὶ τί ὠραία πού δίνει στὸν παντοπώλη νὰ καταλάβῃ τί θὰ ψωνίση!

— Κύριε Θεμιστοκλῆ! τοῦ λέγει. Ἡ μητέρα τοῦ εἶπε νὰ μοῦ δώσης ἓνα κιλό ζάχαρι

καὶ δυὸ κουτιά σπέρτα. Ὅριστε καὶ τὰ χρήματα.

Ὁ παντοπώλης δίνει στὸ κορίτσι τὰ ψώνια καὶ κάπου-κάπου τοῦ ἐπιστρέφει καὶ ρέστα.

— Πρόσεχε, Ἀσπασία, νὰ μὴ σοῦ πέσουν.

— Μάλιστα, κύριε Θεμιστοκλῆ, θὰ προσέχω. Χαίρετε.

Καὶ ὅταν φθάνη σπίτι της, δίνει σωστὸ λογαριασμὸ στὴν μητέρα.

Μιὰν ἡμέρα, ἡ θεία Ἐλένη ἐπῆρε μαζί της τὴν Ἀσπασία καὶ ἐπῆγαν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν κυρία Κλεοπάτρα.

Ἡ κυρία αὐτὴ εὐχαριστήθηκε, ὅταν εἶδε τὸ εὐγενικὸ κοριτσάκι. Τί φρόνιμα λόγια ἦταν ἐκεῖνα! Τί προσεκτικὲς ἀπαντήσεις πὺ ἔδινε! Καὶ μὲ τί προσοχὴ ἐπῆρε τὸ γλυκό, πὺ τοῦ προσέφεραν! Δὲν τὸ ἔβαλε ὄλο μαζί λαίμαργα στὸ στόμα, ἀλλὰ τὸ ἔκοβε λίγο-λίγο, μὲ τὸ κουταλάκι. Ἐπῆρε προσεκτικὰ τὸ νερὸ ἀπὸ τὸ δίσκο. Οὔτε στάλα δὲν ἔσταξε στὰ ροῦχα καὶ στὸ πάτωμα.

Ὅλη τὴν ὥρα, πὺ ὠμιλοῦσαν οἱ μεγάλες κυρίες, ἡ Ἀσπασία ἐκαθόταν φρόνιμα-φρόνιμα καὶ ἄκουε. Γιὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ ἡ κυρία Κλεοπάτρα, τὴν ἐπῆγε σ' ἓνα μικρὸ

δωματιάκι. Ἐκεῖ ἦταν δυὸ ζωντανὰ κουνελάκια. Ἦταν καὶ δυὸ ἄλλα παιδάκια τῆς γειτονιάς, ὁ Λουκιανὸς καὶ ἡ Θάλεια.

Πόση διαφορὰ ὅμως εἶχεν ἡ Ἀσπασία ἀπὸ ἐκεῖνα! Τὰ γειτονόπουλα δὲν ἄφηναν καθόλου σὲ ἡσυχία τὰ καημένα τὰ ζῶα. Τὰ ἔπιαναν, ἐτραβοῦσαν τ' αὐτιά των, τὰ ἐκυνηγοῦσαν, κι ἐκεῖνα τὰ δυστυχησμένα δὲν ἤξεραν πῶς νὰ προφυλαχθοῦν. Ἡ Ἀσπασία ἐπῆρε λίγα μουρόφυλλα στὸ χεράκι της καὶ τοὺς ἔδωκε καί, γιὰ νὰ τὰ ἐνθαρρύνῃ, τὰ ἐχάιδεψε.

— Δὲν εἶναι σωστό, εἶπε στὸ Λουκιανὸ καὶ στὴ Θάλεια, νὰ τὰ πειράζωμε. Ἐλᾶτε νὰ τοὺς δώσετε νὰ φᾶνε. Ἔτσι ποὺ τὰ κάνετε ἀγριεύουν. Δὲν θέλουν νὰ παίξουν μαζί μας.

Ἦταν ἡ Ἀσπασία μὲ τὴ θεία ἐχαιρέτισαν τὴν κυρία Κλεοπάτρα γιὰ νὰ φύγουν, τοὺς εἶπε:

— Ὄταν θὰ γεννήσῃ ἡ κουνέλα μου, θὰ δωρήσω στὴν Ἀσπασία ἕνα ὄμορφο κουνελάκι. Εἶναι κοριτσάκι φρόνιμο καὶ ἔχει καλοὺς τρόπους. Ὄταν ξανὰ ἔλθῃς, κυρία Ἐλένη, σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ φέρῃς πάλι τὴν Ἀσπασία.

100. Παιγνίδια με τὸ νερό.

“Όταν ἀρχινᾷ ἡ ζέστη τοῦ καλοκαιριοῦ, τὰ παιδιὰ μαζεύονται στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ, πὺ περνᾷ ἓνα αὐλάκι. Ἐκεῖ παίζουν μετὸ νεράκι. Λούζονται, ρίχνουν βαρκοῦλες, ψαρεύουν.

— “Ἦσυχά νὰ παίζετε, τοὺς λέγουν οἱ μητέρες τους. Νὰ μὴ βρέχετε τὰ ροῦχά σας. Μπορεῖ νὰ κρυώσετε.

Ὁ Νίκος φτειάνει καραβάκια ἀπὸ χαρτί. Τὰ ρίχνει στὸ νερὸ κι ἐκεῖνα χόπ! χόπ! ταξιδεύουν.

— Εἶμαι καπετάνιος, λέγει ὁ Νίκος. Κάνω ταξίδια. Πηγαίνω σὲ ὅλον τὸν κόσμον. Οὔτε τὴ θάλασσα φοβοῦμαι οὔτε τὰ κύματα.

Ὁ Λουκᾶς ἔχει μανία μετὸ ψάρεμα. Παίρνει ἓνα καλάμι, δένει ἓνα ἀγκίστρι καὶ ψαρεύει.

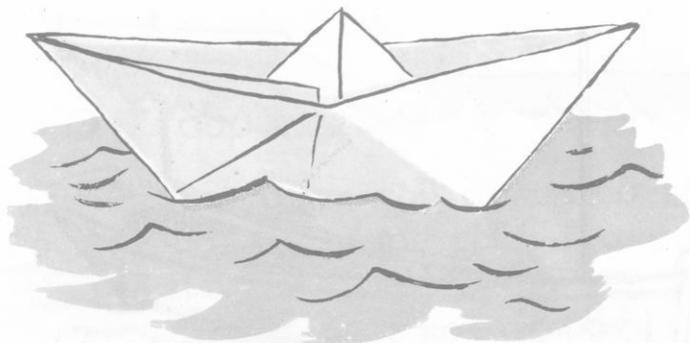
— “ὦ! πόσα ψάρια ἔπιασα σήμερα! Ἐγέμισα ὀλόκληρο πανέρι. Ποιὸς θὰ τὰ πάρῃ νὰ τὰ πωλήσῃ; λέγει στὴν συντροφιά του.

— Ἐγὼ! πετιέται ὁ Παντελῆς. Ἐγὼ μπορῶ καὶ φωνάζω δυνατὰ: Ψάρια! Πάρτε φρέσκα ψάρια.

— Ναί, ἀλλὰ δὲν ξέρεις νὰ ζυγίζῃς καὶ νὰ κάνῃς λογαριασμό, τοῦ παρατηρεῖ ὁ Λου-

κᾶς. Θὰ προτιμήσω τὸν Θᾶνο γιὰ πωλητή.

Καὶ δίνει στὸν Θᾶνο τὸ γεμισμένο πανεράκι. Τί ἔχει αὐτὸ μέσα, μὴ ρωτᾶτε. Ἔχει πετρίτσες, ξυλαράκια, χορταράκια.

101. Ὁ βαρκάρης.

Λίγο πιὸ πέρα ἀκούεται μιὰ φωνὴ τραγουδιστή:

— Βαρκάρης ἐδῶ! Βάρκα γιὰ περίπατο!

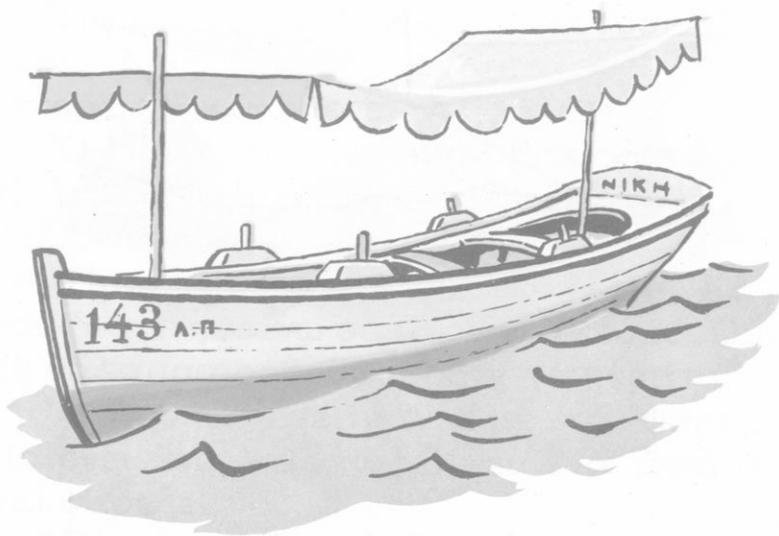
Εἶναι ὁ Ἄνδρέας αὐτός, ποὺ φωνάζει. Ἡ βάρκα του ἔχει καὶ κουπιά, ἔχει καὶ πανάκι. Ἐνα κουτάκι ἀπὸ χαρτόνι εἶναι ἡ

βάρκα τοῦ Ἄνδρέα. Καὶ ὅπως αὐτὸς εἶναι
ξυπόλυτος, ὁμοιάζει σὰν βαρκάρης.

— Καλέ, πόσα θέλεις γιὰ ἕναν περίπατο;
λέγει ἡ Ἀλίκη.

— Ἕνα δεκάρικο.

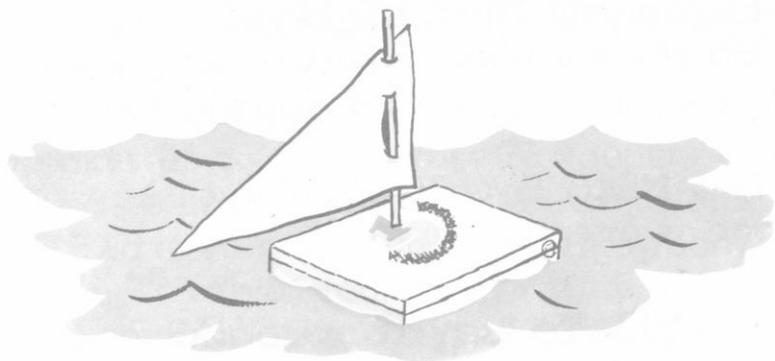
— Ἕνα δεκάρικο! Εἶναι πολλά, ἀπαντᾷ τὸ
κορίτσι.

Μὰ τὴν ὥρα πού ἔλεγαν αὐτά, ἔγινε
κάτι. Τὸ χαρτόνι ἔλειωσε καὶ ἡ βάρκα δια-
λύθηκε.

— Πάει ἡ βαρκούλα μου! φωνάζει ὁ Ἄν-
δρέας. Τώρα τί θὰ γίνω;

— Τυχερὴ ἡμουν, πού δὲν ἐμπῆκα, λέγει ἡ
Ἀλίκη. Ἀλλοίμονό μου, τί θὰ ἐπάθαινα!

102. Ὁ Σταυράκης μὲ τις πετρίτσες.

Ἐκεῖ σὲ μιὰ ἄκρη τοῦ αὐλακιοῦ εἶναι καὶ ὁ Σταυράκης. Αὐτὸς εἶναι ἓνα μικρὸ παιδάκι. Καὶ αὐτὸς θέλει νὰ ἔχη μιὰ βάρκα. Μαζεύει πετρίτσες καὶ τις βάζει στὸ νερό. Θέλει σῶνει καὶ καλὰ νὰ τις κάμη νὰ σταθοῦν. Αὐτὲς ὅμως μπλούμ! βυθίζονται στὸν πάτο. Μαζεύει ἄλλες πιὸ πλατειές. Μὰ κι ἐκεῖνες βουλιάζουν. Δὲν ξέρει ὁ Σταυράκης, πῶς στὸ νερὸ οἱ πέτρες δὲν στέκονται.

— Ἐγὼ θὰ σοῦ δώσω κάτι, ποῦ δὲν βουλιάζει, τοῦ λέγει ἡ Νίνα.

Καὶ τοῦ δίνει ἓνα κουτὶ ἀπὸ τσιγάρα.

Ὁ μικρὸς τ' ἀφήνει στὸ νερὸ καὶ λάμπουν τὰ ματάκια του ἀπὸ χαρά. Βλέπει, πῶς τὸ κουτὶ πλέει. "Ἐγινε βάρκα.

- Εὐχαριστῶ, Νίνα, τῆς λέγει.
— Θὰ τὴν φορτώσωμε κιόλας, Σταυράκη.
Ἐσὺ θὰ τὴν ὀδηγῆς. Θὰ κρατῆς τὰ κου-
πιά.
— Ναί, Νίνα. Ἐγὼ θὰ τὴν ὀδηγῶ, λέγει ὁ
μικρὸς μὲ ὑπερηφάνεια.

103. Τὸ μαγικὸ καράβι.

Μὰ τὸ ὠραιότερο παιγνίδι τὸ ἔχει ὁ Τά-
σος. Ἔχει ἓνα μαγικὸ καράβι. Αὐτὸ εἶναι
ἓνα αὐγὸ, ποὺ δὲν βουλιάζει ποτέ.

— Θὰ τὸ χαρίσω τὸ αὐγὸ, λέγει ὁ Τάσος,
σ' ὅποιον κατορθώση καὶ τὸ κάμη νὰ μείνη
στὸν πάτο.

Ἄλλα τὰ παιδιὰ ἐδοκίμασαν. Ἄλλα τὸ ἐ-
πῆραν καὶ τὸ ἐβύθισαν στὸ νερό. Μόλις ὄ-
μως τὸ ἄφηναν, τάκ! ἀνέβαινε.

— Ἀλήθεια, εἶναι μαγικὸ. Κάποια δύναμι
ἔχει, ποὺ τὸ σπρώχνει ἐπάνω, παρατήρη-
σαν τὰ παιδιὰ.

— Σὲ λίγο θὰ ἔχουμε κι ἐμεῖς ἀπὸ ἓνα κα-
ράβι μαγικὸ, εἶπαν ὁ Βασίλης μὲ τὸ Δημη-
τρό.

Καὶ νά! ἔφεραν ἀπὸ τὸ σπίτι τους ἀπὸ
ἓνα αὐγὸ.

Ἄλλά, ὅταν τὰ ἔβαλαν στὸ νερό, ἐπῆ-

γαν στὸν πάτο. Πῶς ὅμως τ' αὐγὸ τοῦ Τάκη πλέει; Αὐτὸ εἶναι περίεργο.

Ὁ Τάκης εἶναι παιδὶ καλόψυχο. Ὅ,τι βρίσκει μὲ τὸ νοῦ του, δὲν τὸ κρύβει. Ἀγαπᾷ νὰ τὸ μαθαίνουν καὶ τ' ἄλλα παιδιὰ.

— Ἐλᾶτε νὰ σᾶς εἰπῶ τὸ μυστικὸ μου, τοὺς λέγει. Τὸ αὐγὸ μου στέκεται, γιατί εἶναι ἔλαφρό. Εἶναι μονάχα ἡ φλούδα. Τοῦ λείπουν ὁ κρόκος καὶ τὸ ἄσπράδι. Τὸ ἐτρύπησα μὲ μιὰ καρφίτσα καὶ τὸ ἐρρούφηξα, εἶπε γελῶντας ὁ Τάκης. Ὅποιος θέλει καράβι μαγικὸ, ἄς ρουφήξῃ ἓνα αὐγὸ.

Δὲν ἐπέρασε πολλὴ ὥρα καὶ τὰ παιδιὰ τὸν ἐμιμήθηκαν. Πολλὰ καράβια σὲ λίγο ἀρμένιζαν ἐπάνω στὸ νερό. Ὁ Τάκης χαίρεται, πὺ βλέπει τόσα παιδιὰ νὰ παίζουν εὐχαριστημένα.

— Χόπ! Χόπ! φωνάζουν, καὶ καμαρώνουν τὰ καράβια τους, πὺ ταξιδεύουν.

— Χαρὰ σὲ σᾶς, ἄγοράκια μου! ἀκούεται μιὰ γέρικη φωνή. Εἶναι ὁ γέρο - Νικολός, πὺ ἦταν στὰ νιᾶτά του καπετάνιος ἀληθινός. Ἐχάρηκεν ὁ γέροντας, πὺ ἔπαιζαν τὰ παιδιὰ μὲ τὸ νερὸ ἤσυχα, καὶ τοὺς εἶπε:

— Ἄμποτε νὰ σᾶς ἀξιῶσῃ ὁ Θεὸς νὰ γίνετε καὶ ἀληθινοὶ καπεταναῖοι στὴ θάλασσα. Νὰ δοξάσετε τὴν Ἑλλάδα μας.

104. Τραγούδι θαλασσινό.

Στὸν οὐρανὸ φεγγάρι
κι ἡ θάλασσα γυαλί.
Κι ἡ βάρκα μας μὲ χάρι
τὴν ἄμμουδιὰ φιλεῖ.

Παιδιά, πηδᾶτε μέσα,
καιρὸς γιὰ γλέντι πιά!
Γιὰ μόλα καὶ γιὰ λέσα,
νὰ πᾶμε μὲ κουπιὰ.

Φύσα δροσᾶτο ἄγέρι,
ν' ἀνοίξωμε πανί
κι' ἡ θάλασσα μᾶς ξέρει,
νεράιδα γαλανή.

Τὸ κῦμα μουρμουρίζει
στὴν πλώρη μας μ' ἄφρὸ
κι ἓνα τραγούδι ἀρχίζει
μὲ τὰ κουπιὰ ἔλαφρό.

Ἐμπρός, θαλασσοπούλια,
τραβᾶτε στὸ βοριᾶ
κι ὡς νὰ βυθίση ἡ πούλια,
γυρνοῦμε στὴ στεριά.

Στέλιος Σπεράντσιος

105. Τὰ χηνόπουλα.

Στὸ αὐλάκι, ποῦ παίζουν τὰ παιδιά, κολυμποῦν καὶ τὰ χηνόπουλα τῆς κυρὰ - Σταματίνας. Δώδεκα ἀσπροκίτρινα χηνόπουλα. Τί βουτιές ποῦ κάνουν! Τί παιγνίδια στὸ νερό! Τί κυνηγητά! Ὁ Νίκος, ὁ Τάκης καὶ ἄλλα παιδιά περνοῦν πολλές φορές τὴν ὥρα μαζί τους.

— Πῶς ἔμαθαν, ἀλήθεια, τόσο μικρὰ νὰ κολυμποῦν! Πῶς κάνουν τόσα παιγνίδια; ἔρωτᾷ ἡ Μαρία.

— Ἔτσι τὰ ἐκάνονισε ὁ Θεός, παιδί μου, τῆς λέγει ἡ κυρὰ - Σταματίνα. Τὰ χηνόπουλα καὶ τὰ παπάκια κολυμποῦν στὸ νερό, μὰ στὴ στεριά δύσκολα περπατοῦν.

— Καὶ τί τοὺς δίνεις καὶ τρώγουν, κυρὰ - Σταματίνα;

— Ὅσο εἶναι μικρά, τρώγουν ζυμωμένα πίτουρα, ποῦ εἶναι μαλακά. Ὅταν μεγαλώσουν, τρώγουν ὅ,τι τύχη. Ἄν δὲν τοὺς δώσης, ξεσηκώνουν τὴ γειτονιά ἀπὸ φωνές. Ἀγαποῦν καὶ τὸ καλαμπόκι καὶ τὰ λάχανα μὲ τὸ ἀλεύρι. Ἄν πῆτε καὶ γιὰ σκουλήκια, τρελαίνονται. Γι' αὐτὸ καὶ κάνουν αὐτὲς τίς βουτιές στὸ νερό. Καὶ βάρραχο, ἂν πετύχουν, δὲν τὸν ἀφήνουν.

Τὴν ὥρα ἐκείνη, ἡ μεγάλη χῆνα ἔβγαλε μιὰ δυνατὴ φωνή :

— Χί! χί! χί! ἐφώνασε κι ἄνοιξε τὰ περὰ της.

“Ενας σκύλος ἐφάνηκε στὸ δρόμο νὰ ἔρχεται καὶ ἡ καημένη ἐφοβήθηκε γιὰ τὰ παιδάκια της. Ἡ Σταματίνα ἐσηκώθηκε καὶ τὸν ἐκυνήγησε. Ὑστερα ἔδειξε στὰ παιδιὰ ἓνα αὐγὸ χῆνας.

—“Ὅσοι δὲν ἔχετε ἰδεῖ αὐγὸ τέτοιο, κοιτάξετέ το. Οἱ χῆνες δὲν ἔχουν φωλιά. Τὰ γεννοῦν, ὅπου τύχη. Αὐτὸ μοῦ τὸ ἐγέννησαν στὸ δρόμο. Εἶναι, καθὼς βλέπετε, ἀρκετὰ μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ αὐγὸ τῆς ὄρνιθας. Εἶναι καὶ λίγο σκοῦρο.

— Νά! ἓνα τέτοιο γίνεται ὠραῖο μαγικὸ καράβι, εἶπεν ὁ Νίκος.

Σὲ λίγο, ἡ Σταματίνα ἔπαιρνε τὰ χηνόπουλά της στὸ σπίτι. “Ενα ἀπ’ αὐτὰ στὸν δρόμον ἔπεσεν ἀνάσκελα.” Ἀν δὲν τὸ ἐσήκωνεν ἡ γυναῖκα, μποροῦσε νὰ ψοφήσῃ ἐκεῖ. Μόνο του ἦταν ἀνίκανο νὰ σηκωθῇ.

—“Ὡσπου νὰ μεγαλώσουν, θέλουν πολλὴ προσοχή, εἶπεν ἡ Σταματίνα στὰ παιδιὰ. Σᾶς παρακαλῶ, ὅταν ἔρχονται ἐδῶ στὸ αὐλάκι, νὰ μοῦ τὰ προσέχετε.

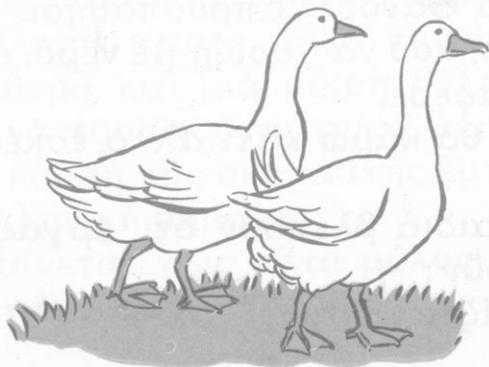
106. Οί χήνες.

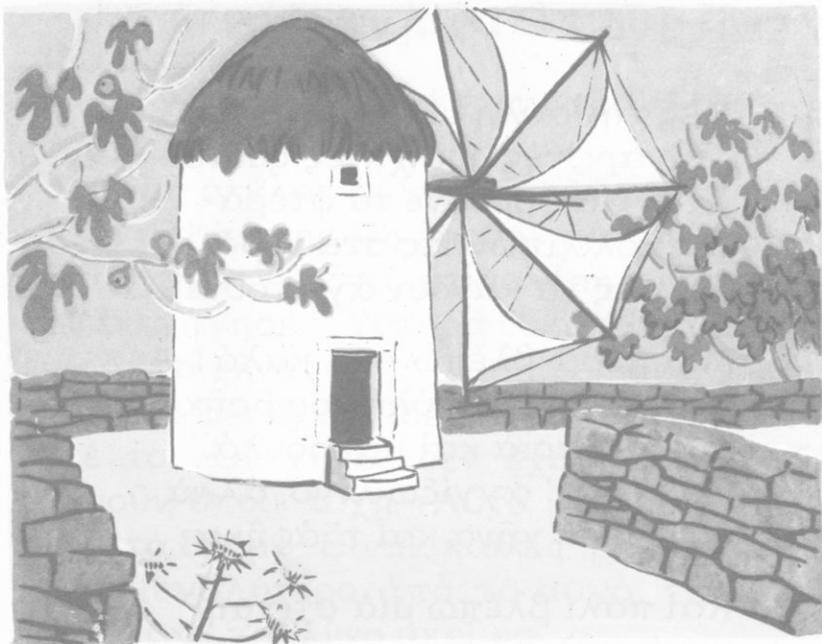
Μές τήν αὐλή μου μιὰ χαρὰ
ζευγαρωτὲς δυὸ χήνες ζοῦνε.
Σταχτιὰ φοροῦνε τὰ φτερά
καὶ κολυμπῶντας στὰ νερά
βουτιές νὰ κάνουν ἀγαποῦνε.

Μιὰ μέρα βλέπω — τί καλά! —
αὐγὰ μέσ' τήν αὐλή μου βρῆκα.
Ἦταν βαριὰ καὶ μακρουλά.
Πάω νὰ τ' ἀγγίξω λίγο, ἀλλὰ
θύμωσε ἡ χήνα καὶ τ' ἀφῆκα.

Καὶ πάλι βλέπω μιὰ στιγμή
χηνόπουλα ἀπ' τ' αὐγὰ νὰ γίνουν.
Φοροῦνε χνούδι στὸ κορμί
κι οἱ τεντωμένοι τους λαιμοὶ
χόρτο ὅλη μέρα καταπίνουν.

* Ἀλέξανδρος Πάλλης

107. Ὁ ἀνεμόμυλος.

Κάποιαν ἡμέραν ἦλθε στὸ αὐλάκι νὰ παίξει καὶ ὁ Θᾶνος. Ἐπροσπάθησε νὰ κάμῃ ἓνα μύλο, πού νὰ γυρίζῃ μὲ νερό, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐκατάφερε.

— Τότε θὰ κάμω κάτι ἄλλο, ἐσκέφθηκεν ὁ Θᾶνος:

Τὰ παιδιὰ βλέπουν ὅτι ἐργάζεται καὶ τὸν ρωτοῦν:

— Τί κτίζεις, Θᾶνο;

— Κτίζω μύλο. Θα φέρνετε ν' αλέθετε γεννήματα. Σιτάρι, βρίζα, άραποσίτι, ό,τι θέλετε. Στο μύλο μου θα έχω περιστέρια, πάπιες, όρνιθες κι ένα μεγάλο γουρούνι. "Έτσι δέν έχουν όλοι οί μυλωνάδες;

— Καί πώς θα αλέθθ η ό μύλος σου; έρωτᾶ ό Νικολός. Θα τόν κάμης νερόμυλο;

— "Όχι. Δέν θα τόν κάμω νερόμυλο. Θα γυρίζη με άέρα. Θα τόν κάμω άνεμόμυλο, είπεν ό Θᾶνος. Δέν βλέπετε, πώς τόν κτίζω σέ ψήλωμα; "Αν θέλετε, έλάτε νά με βοηθήσετε νά τόν τελειώσωμε γρήγορα.

Τά παιδιά έδέχθησαν. "Άλλα κουβαλοῦν πλακίτσες, άλλα άμμο, άλλα ξύλα. 'Ός και ή Σταυρούλα έβοήθησε. Αὐτή ηταν ένα μικρό κοριτσάκι. Έκουβαλοῦσε μ' ένα τενεκεδάκι νερό, για νά κάμουν λάσπη.

Μέ την βοήθεια όλων τῶν παιδιῶν ό μύλος δέν άργησε νά κτισθῆ. 'Ο Θᾶνος, σάν πρωτομάστορας, τόν έκανε πολὺ τεχνικό. Δέν τοῦ έλειπε τίποτε. Είχε τήν θύρα του, τὰ παράθυρα και μιὰ μικρὴ ξύλινη ροδίτσα, για νά γυρίζη, όταν φυσᾶ άέρας.

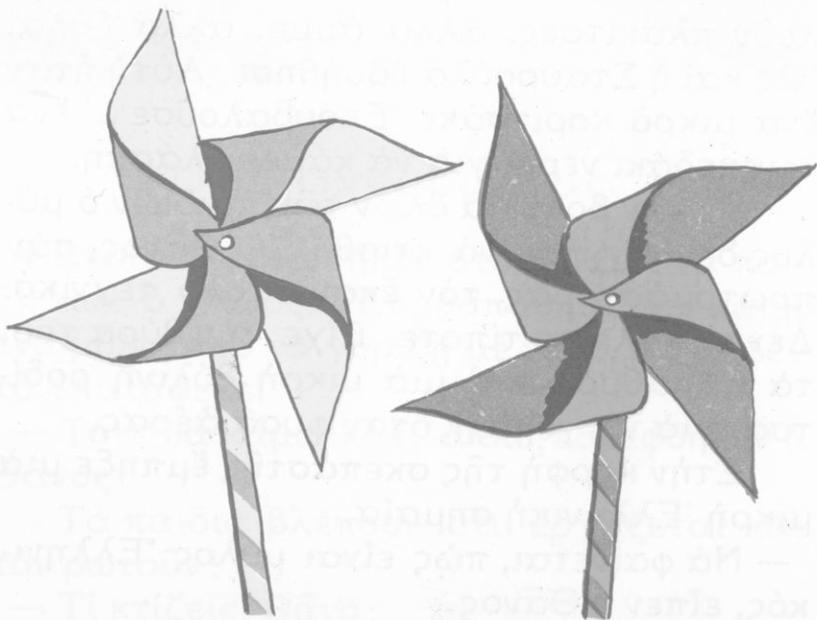
Στήν κορφὴ τῆς σκεπαστῆς έμπηξε μιὰ μικρὴ 'Ελληνικὴ σημαία.

— Νά φαίνεται, πώς είναι μύλος 'Ελληνικός, είπεν ό Θᾶνος.

Τί χαρά πού έδοκίμασαν τά παιδιά, σάν τόν είδαν τελειωμένο!

— Νά μάς ζήσης, Θάνε, έφώναζαν.

— "Αν μέ αφήνατε μόνον, δέν θά μπορούσα νά τόν τελειώσω. Αυτό πού έγινε, έγινε γιατί μ' έβοηθήσατε. 'Απ' έδω και πέρα, ας είμεθα στή δουλειά ένωμένοι. "Έτσι θά κάνωμε ωραία πράγματα, τούς είπεν ό Θάνος. Καί τώρα έλάτε νά παίξωμε ένα παιγνίδι.

108. Τὸ παιγνίδι τοῦ μυλωνᾶ.

— Ἐγὼ θὰ εἶμαι ὁ μυλωνᾶς. Καὶ σεῖς θὰ μοῦ φέρνετε ἀλέσματα γιὰ ν' ἀλέθω.

Πρῶτος ὁ Τάκης ἔφερε ν' ἀλέση βρίζα.

— Νὰ μοῦ τὴν ἀλέσης, λέγει, καλὰ καὶ γρήγορα.

— Καλὰ, μπορῶ νὰ σοῦ ὑποσχεθῶ, πῶς θὰ τὴν ἀλέσω. Ἀλλὰ γρήγορα, πῶς νὰ σοῦ ὑποσχεθῶ; Μήπως ξέρω, ἂν θὰ φυσήση ἀέρας.

— Σ' αὐτὸ ἔχεις δίκιο, εἶπεν ὁ Τάκης.

Τώρα ἦλθε ὁ Νικολός. Ἔφερε τὸ σιτάρι του σὲ μιὰ χαρτοσακκούλα.

— Θέλω νὰ μοῦ τὸ ἀλέσης ψιλό. Εἶναι διαλεγμένο σπυρὶ-σπυρὶ. Δὲν ἔχει μέσα καθόλου μαυράδια.

— Θὰ προσπαθήσω, εἶπεν ὁ μυλωνᾶς, νὰ σ' εὐχαριστήσω.

Ἐπειτα ἦλθαν ἄλλα παιδιὰ καὶ ἐκουβάλησαν ἀραποσίτι καὶ ἄλλα γεννήματα. Τὰ ἔφεραν μέσα σὲ κουτιὰ ἀπὸ σπύρτα, σὲ σπασμένα πιατάκια καὶ σὲ ποτηράκια. Μερικὰ ἔλεγαν στὸν μυλωνᾶ:

— Ἄν δὲν εὐχαριστηθοῦμε, δὲν θὰ ξαναπατήσωμε στὸ μύλο σου.

Ὁ Ἀλέκος ἔφερε σιτάρι νὰ τὸ ἀλέση πλιγούρι.

— Χονδρούτσικο νὰ μοῦ τὸ κάνης. Δὲν θέλω ψιλό.

Ἔνα παιδάκι ἐζήτησε ν' ἀγοράση κοττόπουλα. Μὰ ὁ Θᾶνος δὲν τοῦ ἔδωκε.

— Μοῦ τὰ ἐπνίξεν ὅλα ἢ ἄλεποῦ, τοῦ εἶπε. Μπῆκε στὸ κοττέτσι ἕνα βράδυ καὶ δὲν μοῦ ἄφησε κανένα.

— Καὶ ὁ σκύλος; Δὲν τὴν ἐκυνήγησε;

— Ἦταν ἄρρωστος, εἶπεν ὁ Θᾶνος.

Ἔτσι τὰ παιδιὰ μὲ τὸ παιγνίδι τοῦ μυλωνᾶ ἐπέρασαν μὲ γέλια καὶ χαρὲς ἀρκετὴ ὥρα. Ἐπειτα ἐβράδυασε καὶ καθένα ἐπῆγε σπίτι του.

109. Ὁ ἀεροπόρος.

Ὅλο πρὸς τὸν οὐρανὸ κοιτάζει ὁ Ἀποστόλης. Τοῦ ἀρέσει νὰ βλέπη τ' ἀστέρια, τὸ φεγγάρι καὶ τὸν ἥλιο, πού λάμπει καὶ φωτίζει ὀλόλαμπρος. Θὰ ἤθελε νὰ εἶναι πουλί. Σὰν τὸ τρυγόνι, σὰν τὸ περιστέρι, σὰν τὸ κοτσύφι.

— Θὰ ἤθελα νὰ πετῶ, ὅλο νὰ πετῶ, ἔλεγεν ὁ Ἀποστόλης.

Ἐ! πῶς ἔκανε, ὅταν πρωτοεἶδεν ἀεροπλάνο! Τί χειροκροτήματα! Τί χαρούμενα ξεφωνητά!

— Κοιτᾶτε ! κοιτᾶτε ! πόσο γρήγορα πε-
τᾶ, ἔλεγε.

Καὶ ὅταν ἐπῆγε στὸ σπίτι του, ὄλο γιὰ
τὸ ἀεροπλάνο ὠμιλοῦσε.

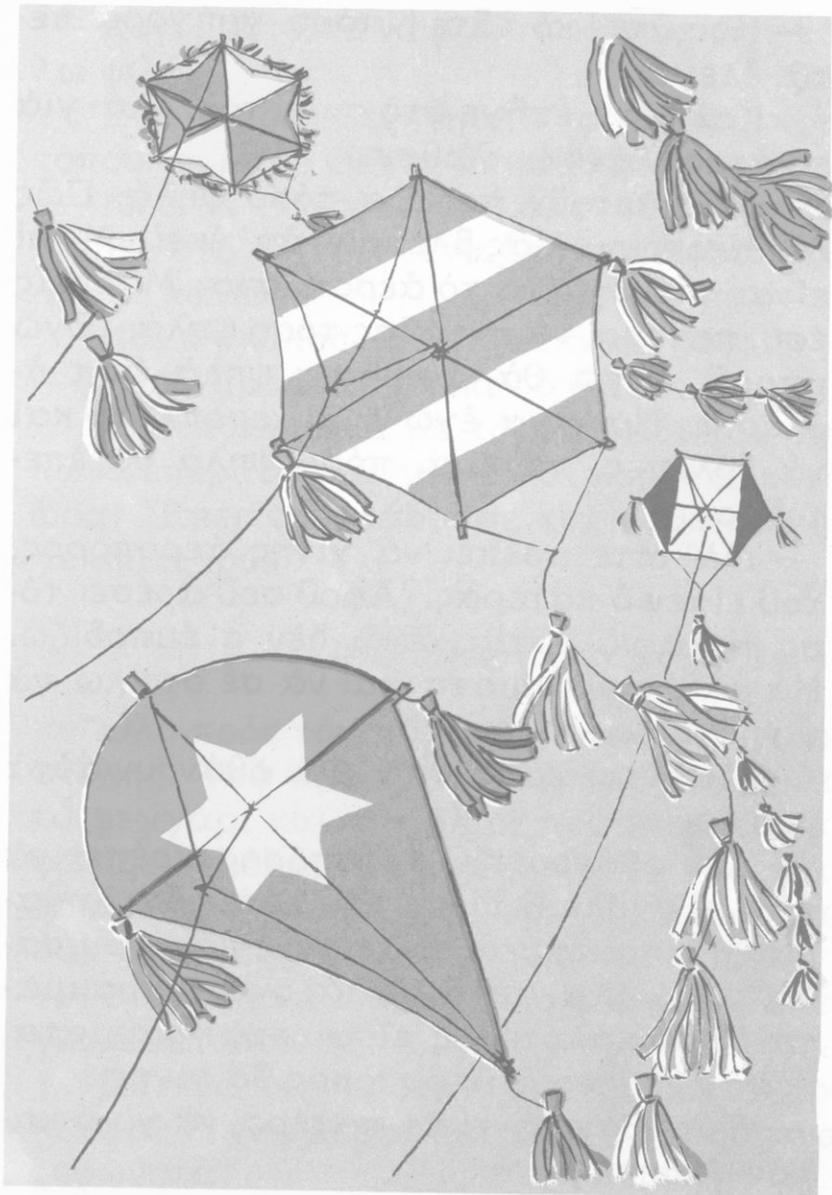
— Πῶς πετοῦν, πατέρα, τόσο ψηλά; Πῶς
δὲν πέφτουν; Μᾶς βλέπουν ἀπ' ἐκεῖ; Μὲ τί
εἶναι φτειαγμένο τὸ ἀεροπλάνο; Μπορεῖς
ἐσύ, πατέρα, νὰ πετάξης τόσο ψηλά; Ἐγὼ
μπορῶ. Ἐγὼ θὰ ἀνέβαινα ψηλά ὡς τ' ἄ-
στέρια. Νὰ εἶχα ἐγὼ ἓνα ἀεροπλάνο καὶ
νὰ ἔβλεπες, πατέρα, πόσο ψηλά θὰ ἐπε-
τοῦσα.

— Μὰ τότε πρέπει νὰ γίνης ἀεροπόρος,
τοῦ εἶπεν ὁ πατέρας. Ἄφοῦ σοῦ ἀρέσει τό-
σο πολὺ νὰ πετᾶς, ἐγὼ δὲν σ' ἐμποδίζω.
Νὰ μάθης γράμματα καὶ νὰ σὲ στείλω νὰ
γίνης ἀεροπόρος.

— Μὰ ξέρω γράμματα. Δὲν φθάνουν αὐτὰ
ποὺ ξέρω;

— Δὲν φθάνουν. Ὁ ἀεροπόρος πρέπει νὰ
πάη σὲ σχολή. Θὰ μελετᾶ χάρτες, θὰ λογα-
ριάζη ἀποστάσεις, θέλει ἀκονισμένο μυα-
λό. Γιὰ ὅλα αὐτὰ χρειάζονται γράμμα-
τα. Ὅσο καλύτερος εἶσαι στὰ γράμματα,
τόσο καλύτερος ἀεροπόρος θὰ γίνης.

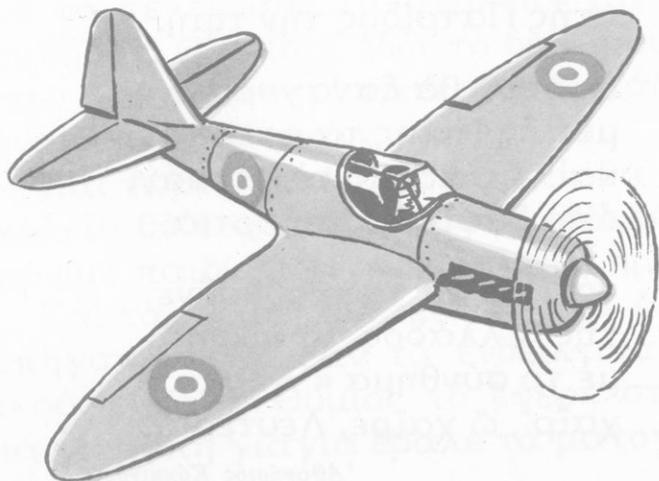
— Τότε θὰ φροντίσω, πατέρα, νὰ γίνω κα-
λὸς μαθητής.

Καὶ ὁ Ἀποστόλης ἄρχισε νὰ διαβάζη μὲ μανία. Καὶ ὅταν ἔτελείωνε τὰ μαθήματα, δὲν ἔκανε ἄλλο παρὰ νὰ πετᾷ χαρταετούς. Ἀνέβαινε σ' ἓνα ὑψωματάκι καὶ διεσκέδαζε μὲ τὸ παιγνίδι αὐτό. Πολλὲς φορὲς ἔπετοῦσε καὶ μπαλόνια.

Ξέρετε τί εἶναι σήμερα ὁ Ἀποστόλης; Ἀξιωματικὸς τῆς Ἀεροπορίας. Καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς πιὸ καλοὺς ἀξιωματικούς μας. Ἔλαβε μέρος στὸν πόλεμο καὶ ἐπόλεμισε καὶ ἔδειξε μεγάλην ἀνδρεία.

Εὔγε στὸν Ἀποστόλη; πού ἔγινε τόσο καλὸς ἀξιωματικὸς!

110. Ὕμνος τῶν ἀεροπόρων.

Στὸν ἀέρα θὰ πετάξω
μὲ μιὰ φλόγα στὴν ψυχή,
στοὺς αἰθέρες ν' ἀγρυπνάω
στ' Ἀρχηγοῦ τὴν προσταγή.

Πάνω στὸ ἀεροπλάνο
τὴν πνοή μου τὴ στερνὴ
μὲ χαρὰ θὰ τὴν χαρίσω
στῆς Πατρίδος τὴν τιμή.

Κι ὅταν θὰ ξαναγυρίσω
μὲ τῆς Νίκης τὰ φτερὰ
καὶ τῆς Δόξας τὸ στεφάνι
ἀπὸ δάφνη καὶ σμυρτιά,

τότε θὲ νὰ τραγουδοῦνε
τῆς Ἑλλάδος τὰ παιδιά,
μὲ τὸ σύνθημα «Ἀέρα»,
χαῖρ', ὦ χαῖρε, Λευτεριά.

Ἀθανάσιος Κόκκινος

111. "Όταν έγιναν οι εξετάσεις.

Οί εξετάσεις, πού τὰ παιδιὰ τὶς ἐπερίμεναν μὲ λαχτάρια, ἔγιναν. Καὶ ὅσοι ἦσαν καλοὶ μαθηταὶ, ἐπροβιβάσθησαν. Μὲ τί χαρὰ ἐπῆραν τὰ ἐνδεικτικά τους καὶ ἐπῆγαν στὰ σπίτια τους!

— Κοίτα, μητέρα! "Άριστα. Σὲ ὅλα τὰ μαθήματα ἄριστα! λέγει ἡ Θάλεια.

Ὁ Λεωνίδας ἔτρεξε στὸ παντοπωλεῖο των. Ἐκείνη τὴν ὥρα ὁ πατέρας του εἶχε μιὰ κοπιαστικὴ δουλειά. Ἐσυγύριζε μὲ τὸν ὑπάλληλό του τὴν ἀποθήκη. Ἦταν πολὺ κουρασμένος. Μὰ σὰν τοῦ ἔδειξεν ὁ Λεωνίδας τὸ ἐνδεικτικό, ἐξεκουράσθηκε.

— "Άντε, παιδάκι μου! Βάλε τὰ δυνατά σου νὰ τελειώσης τὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ μὲ βοηθήσης. Θὰ εἶσαι ἐδῶ τὸ δεξί μου χέρι, εἶπεν ὁ καημένος ὁ πατέρας, κοιτάζοντας τὸν γυιό του μὲ χαρὰ.

— Καὶ τώρα, πατέρα, πού δὲν θὰ ἔχωμε σχολεῖο, θὰ ἔρχωμαι νὰ σὲ βοηθῶ, λέγει τὸ φρόνιμο παιδί. Θὰ ἔρχωμαι κάθε ἡμέρα.

Καὶ τὰ ἄλλα παιδάκια τὸ ἴδιο ἔκαμαν. Ἐπῆγαν καὶ ἔδειξαν τὰ ἐνδεικτικά στοὺς δικούς τους. Ὁ Θύμιος τὸ ἔφερε στὴ γιαγιά. Ἡ καλὴ γιαγιά ἔβαλε τὰ ματογυάλια

της καί τὸ ἐκοίταξε καλὰ-καλὰ. Ἐπρόσεξε καί τοὺς βαθμούς, μὰ πιὸ πολὺ ἐπρόσεξε κάτι ἄλλο. Ἐπρόσεξε καί τὴν διαγωγή, ποὺ εἶχε σ' αὐτὸ ὁ ἔγγονός της. Ὡς καί τὰ μάτια της ἐγέλασαν, ὅταν εἶδε, πῶς ὁ Θύμιος εἶχε διαγωγή κοσμιωτάτη.

Δὲν ἦταν σὰν τὸν Βρασίδα, ὁ Θύμιος. Ἐκεῖνος ἦταν ἓνα γειτονόπουλο, ἔξυπνο στὰ γράμματα, μὰ τί τὰ θέλετε! Στὰ φερσίματά του ἦταν τὸ χειρότερο παιδί τῆς γειτονιάς. Τὸν ἔβλεπες ὀλοένα μὲ τις πέτρες στὸ χέρι. Ἐσκαρφάλωνε στοὺς φράκτες, ἐκτυποῦσε τὰ σκυλιά, ἔκανε ἓνα σωρὸ ἀταξίες. Τώρα ποὺ θὰ εἶχαν διακοπές, ἀλλοίμονο τί θὰ ἐτραβοῦσεν ἡ γειτονιά ἀπὸ τὸν Βρασίδα! Τὸ παιδί αὐτὸ εἶχε στὸ νοῦ της ἡ γιαγιά καί γι' αὐτὸ ἐκοίταξε τὸ ἐνδεικτικὸ τοῦ ἐγγονοῦ της, τί διαγωγή εἶχε.

Ὁ καημένος ὁ Θύμιος ἐκάθησε μερικὲς ἡμέρες καί ἐξεκουράσθηκε κι ἔπειτα κάθε ἡμέρα ἐπήγαινε στὸ παντοπωλεῖο. Ἐκεῖ κοντὰ στὸν πατερούλη του πόσα πράγματα δὲν ἐμάθαινε!

Ἔμαθε τὰ σταθμά: Ποιὸ ἦταν τὸ κιλὸ, τὸ μισὸ κιλὸ, τὸ τέταρτο, τὰ ἑκατὸ γραμμάρια. Ἔμαθε νὰ κολλᾷ χαρτοσακκοῦλες. Ἔμαθε τίς τιμές τῆς ζαχάρεως, τοῦ ρυζιοῦ, τοῦ

λαδιοῦ, τοῦ τυριοῦ καὶ ἄλλων πραγμάτων.

Σὰν τὸ Θύμιο καὶ ἄλλοι μαθηταὶ ἐπήγαιναν καὶ ἐβοηθοῦσαν τοὺς γονεῖς τους. Ἄλλοι πάλι ἐπῆγαν σὲ διάφορες ἐξοχές. Ἄλλοι στὴ μαθητικὴ κατασκήνωσι. Ἦταν ὅμως καὶ μερικοί, σὰν τὸν Βρασίδα, ποὺ ἐγύριζαν ἐδῶ κι ἐκεῖ στοὺς δρόμους.

112. Τὰ παιδιὰ στὴν κατασκήνωσι.

Ἡ κατασκήνωσι ἦταν σὲ μιὰ πλαγιά τοῦ βουνοῦ. Ἦταν γεμάτη δένδρα. Τὰ παιδιὰ ἐπῆγαν ἐκεῖ μὲ φορτηγὰ αὐτοκίνητα. Τί μέρος θαυμάσιο! Δὲν ἐχόρταινες νὰ τὸ βλέπης. Σκηνές ἐδῶ, σκηνές ἐκεῖ, παντοῦ σκηνές. Ἄλλες μεγάλες, ἄλλες μικρές. Ὅσα παιδιὰ ἐπῆγαιναν γιὰ πρώτη φορά, ἔτριβαν τὰ μάτια τους. Ἄλλοιῶς ἐφαντάζονταν τὴν κατασκήνωσι καὶ ἄλλοιῶς τὴν εὔρισκαν.

Ἀντὶ ἐρημιά, ἔβλεπαν μιὰ μικρὴ ὄμορφη παιδόπολι. Εἶχε τὴν ἐκκλησοῦλα της, τὴν πλατεῖα, τὰ μαγειρεῖα, τὰ ἐστιατόρια, τὶς βρύσες. Εἶχε καὶ φῶς ἠλεκτρικό. Τὰ εἶχεν ὅλα. Ὡς καὶ ἀναρρωτήριο εἶχεν ἐκείνη ἡ κατασκήνωσι. Μὰ τί ἐχρειαζόταν τὸ ἀναρρωτήριο; Πῶς θὰ ἦταν δυνατὸν ν' ἀρ-

ρωστήση παιδι μέσα σ' εκείνο τὸ μέρος, πού ἦταν ὄλο ὑγεία καὶ ὄλο πεῦκα, πού ἐμύριζε θυμάρια, μέντα καὶ ρίγανη;

Ὁ ἀρχηγὸς ἐδέχθηκε τὰ παιδιὰ μὲ χαρά. "Ἐπειτα τοὺς ἔδειξε τὶς σκηνές, πού θὰ ἔμεναν, καὶ τὸ κρεβάτι, πού θὰ ἐκοιμόταν τὸ καθένα. "Ἄλλοι βαθμοφόροι τοὺς ἔδειξαν, πού θὰ κρεμοῦν τὶς πετσέτες, ὅταν θὰ νίβωνται, καὶ πού θὰ βάζουν ἕνα - ἕνα τὰ πράγματά των.

"Ὑστερα τὰ παιδιὰ ἐγύρισαν καὶ ἐκοίταζαν τὰ γῦρο μέρη. Τί μεγάλα πεῦκα! Τί λεῦκες φουντωτές! Τί βαλανιδιές! Καὶ γῦρο - γῦρο ἐβοσκοῦσαν κοπάδια.

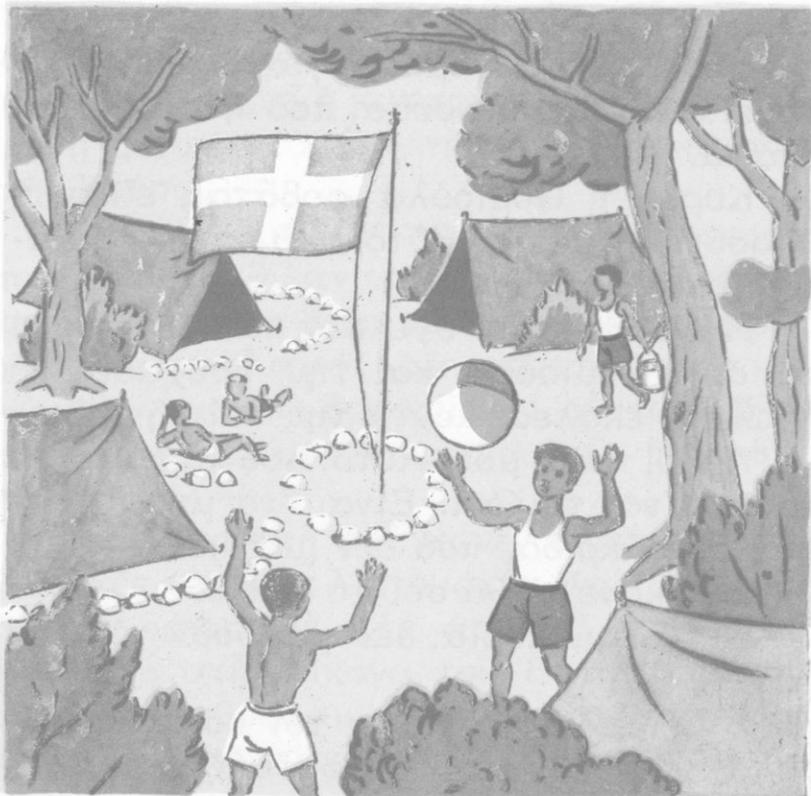
— Ἐγώ, Παντελῆ, ὄλο ἐδῶ σὲ τοῦτο τὸ πεῦκο θὰ ἔρχωμαι νὰ κάθωμαι. Ἄπ' ἐδῶ φαίνονται βουνὰ καὶ κάμποι, εἶπεν ὁ Δημητράκης.

— Ἄπὸ πιὸ ἐπάνω φαίνεται καὶ ἡ θάλασσα, παρατήρησεν ἕνα ἄλλο παιδί, ὁ Νίκος.

Κάτι μικροὶ ἄρχισαν νὰ μαζεῦουν κουκουνάρια. Ἐνας ἄλλος μεγαλύτερος κατασκηνωτής, ὁ Θεοφάνης, ἐκοίταζε κάτι πουλάκια. Ἦταν ὀλόμαυρα καὶ εἶχαν τὴν μύτη καὶ τὰ πόδια των κίτρινα. Δὲν ἤξερε τί πουλιὰ ἦταν.

— Εἶναι κοτσύφια, τοῦ εἶπεν ὁ ὀμαδάρ-

χης. Τρώγουν τις κάμπιες, πού είναι ἐπάνω
στά πεύκα. Βλέπετε κάτι σακκούλες, πού
κρέμονται ἀπ' τις κορφές; "Ε! αὐτὲς εἶναι
γεμᾶτες ἀπὸ ἀμέτρητες κάμπιες, πού κα-
ταστρέφουν τὰ πεύκα. Τὰ κοτσύφια καὶ τ'
ἄλλα πουλιὰ τις κυνηγοῦν. "Αν δὲν ἦταν
καὶ τὰ πουλιὰ, τὰ πευκά μας καὶ τ' ἄλλα
δένδρα θὰ ἐπάθαιναν μεγαλύτερο κακό.

Λίγο πιὸ πέρα ἀπ' τὶς σκηνές τῶν ἀγοριῶν, ἦταν οἱ σκηνές τῶν κοριτσιῶν. Μιὰ νύκτα, ἐκεῖ, σὲ μιὰ σκηνή, ἡ Θυμιούλα καὶ ἡ Φροσύνη δὲν ἔκλεισαν μάτι. Ὅλο ἐσιγομιλοῦσαν.

— Γιατί, κορίτσια, δὲν κοιμᾶσθε; Τί ἔχετε; Μήπως εἴσθε ἄρρωστα; Μήπως κρυώνετε, νὰ σᾶς δώσωμε καὶ ἄλλο σκέπασμα; Θέλετε νὰ φωνάξωμε τὸ γιατρό; Τί θέλετε; εἶπεν ἡ Διευθύνουσα, ποὺ ἦταν καὶ δασκάλα.

— Κυρία, ἡ Θυμιούλα φοβᾶται, εἶπεν ἡ Φροσύνη. Ἀκούει αὐτό, ποὺ κάνει τριρίτριρί, καὶ φοβᾶται.

Ἡ Διευθύνουσα ἐγέλασε καὶ ἐπῆγε κοντὰ στὴ Θυμιούλα καὶ τὴν ἠσύχασε. Τὸ πρῶτὴν ἐκάλεσε κοντά της καὶ τῆς εἶπε: — Ἀκου, παιδί μου. Αὐτό, ποὺ κάνει τριρίτριρί, εἶναι τριζόνι. Εἶναι ἕνα μικρὸ ζώφιο, σὰν ἀκρίδα, ποὺ δὲν μᾶς κάνει κακό. Ἄν ἰδῶ κανένα, θὰ σοῦ τὸ δείξω.

— Οἱ λύκοι, κυρία, δὲν μποροῦν νὰ μᾶς φᾶνε;

— Ἄν ἔτρωγαν οἱ λύκοι τὸν κόσμον, Θυμιούλα, τόσο εὔκολα, ὅσο φαντάζεσαι, τότε

δέν θὰ ἔμενε κανένας ζωντανός. Ἀμέτρητοι ἄνθρωποι κοιμούνται καὶ ἐργάζονται ἔξω στ' ἀμπέλια καὶ στὰ χωράφια καὶ δέν παθαίνουν τίποτε ἀπὸ τοὺς λύκους.

Ἡ Θυμιούλα λίγο-λίγο ἐξεθάρρεψε καὶ δέν ἐφοβόταν πιά.

Ἡ Οὐρανία μὲ τὴν Χρύσω εἶχαν πάλι ἄλλες παραξενιές. Στὸ σπίτι των δέν ἔτρωγαν ὠρισμένα φαγητά. Ἐδῶ ὅμως στὴν κατασκήνωσι ἐσυνήθισαν κι ἔτρωγαν ἀπ' ὅλα. Τέτοιες παραξενιές δέν περνᾶνε ἐδῶ. Δέν μπορεῖ ἡ κατασκήνωσι νὰ μαγειρεύη ξεχωριστὰ γιὰ τὴν Οὐρανία καὶ γιὰ τὴν Χρύσω.

“Ὅσο οἱ ἡμέρες ἐπερνοῦσαν, τόσο τὰ παιδιὰ ἐσυνήθιζαν τὴ ζωὴ τῆς κατασκηνώσεως. Τί ὠραῖα ἦταν νὰ τὰ βλέπης τὸ πρῶι νὰ ξυπνοῦν ὅλα μαζὶ σὰν στρατιωτάκια καὶ νὰ νίβωνται στὶς βρυσοῦλες! Ἡ νὰ τὰ βλέπης, ὅταν παίζουν ἢ τραγουδοῦν ἢ ἀκοῦνε τὸ ραδιόφωνο!

Κάθε Κυριακὴ ἐπήγαινε ὁ παπᾶς κι ἐδιάβαζε τὴν θεία λειτουργία. Καὶ τότε ὅλα τὰ παιδάκια μὲ τὸν ἀρχηγό των μαζὶ μπροστὰ στὴν εἰκόνα τοῦ Ἐσταυρωμένου παρακολουθοῦσαν μ' εὐλάβεια καὶ σεβασμὸ τὴν θεία λειτουργία.

Πόσο ωραία πάλι ἦταν νὰ βλέπης κάτι παιδάκια μὲ τενεκεδάκια γεμᾶτα νερὸ νὰ φέρνουν καὶ νὰ ποτίζουν τοὺς φίλους τους, τὰ μικρὰ δενδράκια!

— "Ἀχ! τὰ καημένα! τί θὰ γίνουν, ὅταν φύγωμε; Ποιὸς θὰ τοὺς ρίχνη νεράκι, γιὰ νὰ μὴ ξεραθοῦν; ἔλεγαν τὰ παιδάκια μεταξὺ των.

114. "Ὅταν ἐπέρασαν οἱ ἡμέρες.

Κάποιαν ἡμέραν, ὁ ἀρχηγὸς ἐκάλεσε τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς εἶπε:

— Παιδιά! νὰ ἀρχίσετε νὰ ἐτοιμάζεσθε. Μεθαύριο θὰ φύγετε.

— Θὰ φύγωμε; Μὰ γιατί, κύριε, τόσο ἔνωρίς; Ἄκόμα δὲν ἦλθαμε! Δὲν μπορούμε νὰ μείνωμε ἀκόμα λίγες ἡμέρες; ἄρχισαν νὰ παρακαλοῦν τὰ παιδιὰ.

Αὐτὸ ὅμως, ποὺ ἐζητοῦσαν, ἦταν ἀδύνατο. Εἶχαν μείνει σχεδὸν ἓνα μῆνα. Καὶ τώρα εἶχαν σειρὰ ἄλλα παιδιὰ, γιὰ νὰ ἔλθουν στὴν κατασκήνωσι.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὅλα συνεννοήθηκαν νὰ κάμουν μιὰν ἑορτή. Δὲν ἤθελαν νὰ φύγουν στὰ βουβὰ ἀπὸ τὴν κατασκήνωσι. Νὰ μὴν ἀποχαιρετήσουν τὰ δένδρα, ποὺ τοὺς

ἐφιλοξένησαν, τὰ πουλάκια, πὺ τὸς ἔτρα-
γούδησαν, τὶς βρυσοῦλες, πὺ τὸς ἔδιναν
νεράκι καθάρῳ.

Ἡ Ἰσμήνη καὶ μερικὰ ἀγόρια ἐπῆραν
ἀπὸ ἓνα ξύλο καὶ ἦλθαν καὶ ἐστύλωσαν τὰ
μικρὰ δενδράκια, πὺ ἐπότιζαν. Ἐπειτα ἔ-
δεσαν στὸ κορμάκι τῶν μιὰ μικρὴ πινακί-
δα, πὺ ἔγραφε: Ἀντώνης, Λάκης. Κατό-
πιν τὸς ἔρριξαν γιὰ τελευταία φορὰ ἀπὸ
ἓνα τενεκεδάκι νερό.

Μερικὰ παιδάκια ἐμάζεψαν κουκουνά-
ρια γιὰ ἀνάμνησι. Ἄλλα ἐμάζεψαν ρίγα-
νη. Ἄλλα κάτι ρίζες περίεργες. Ἡθελαν
κάτι νὰ ἔχουν ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Τὴν ἑορτὴ τὴν ἔκαμαν τὰ μεγάλα παι-
διὰ στὴ μεγάλη πλατεῖα. Σ' αὐτὴν ἐκάλε-
σαν τὸν ἀρχηγὸ τῶν καὶ ὄλους τὸς βα-
θμοφόρους.

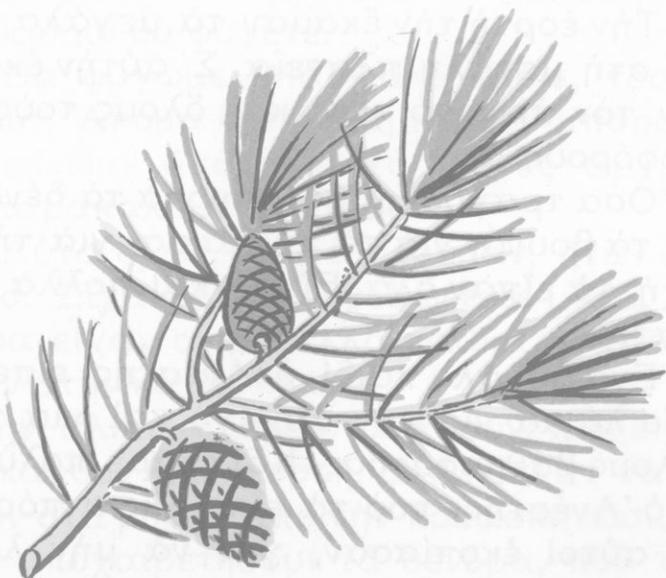
Ὅσα τραγούδια ἤξεραν γιὰ τὰ δένδρα,
γιὰ τὰ βουνά, γιὰ τὰ πουλάκια, γιὰ τὴν ἐ-
ξοχή, τὰ εἶπαν ὄλα. Εἶπαν καὶ πολλὰ ποι-
ήματα.

Ἐνα μεγάλο παιδί, ὁ Ἀνέστης, εἶπεν ὡ-
ραῖα λόγια γιὰ τὸν ἀρχηγὸ καὶ γιὰ τὸς
ἄλλους βαθμοφόρους. Καὶ ἔκαμε πολὺ κα-
λὰ ὁ Ἀνέστης, πὺ τὰ εἶπε. Γιατὶ πόσο ὄ-
λοι αὐτοὶ ἐκοπίασαν, γιὰ νὰ μὴν λείψη

ἀπ' τὰ παιδιὰ τίποτε! Ἀκόμα καὶ τὶς νύκτες ἐγύριζαν ἀπὸ κρεβάτι σὲ κρεβάτι. Τὰ παρακολουθοῦσαν μήπως ξεσκεπασθοῦν, γιὰ νὰ τὰ σκεπάσουν.

Ἐπειτα ὁ ἀρχηγός, συγκινημένος, τὰ εὐχαρίστησε γιὰ τὰ καλά τους αἰσθήματα.

Κατόπιν ὅλα τὰ παιδάκια ἐπροσκύνησαν στὸ βωμὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἐσταυρωμένου. Δὲν ἤξεραν τὸ πρωὶ, τί ὥρα θὰ ἐξεκινοῦσαν. Καὶ στὸ τέλος τῆς ἑορτῆς ὁ Σταμάτης, κρατῶντας τὴν σημαία, εἶπε μὲ ὠραία δυνατὴ φωνὴ ἓνα πατριωτικὸ ποίημα:

115. Πατρίδα μου Ἑλλάδα.

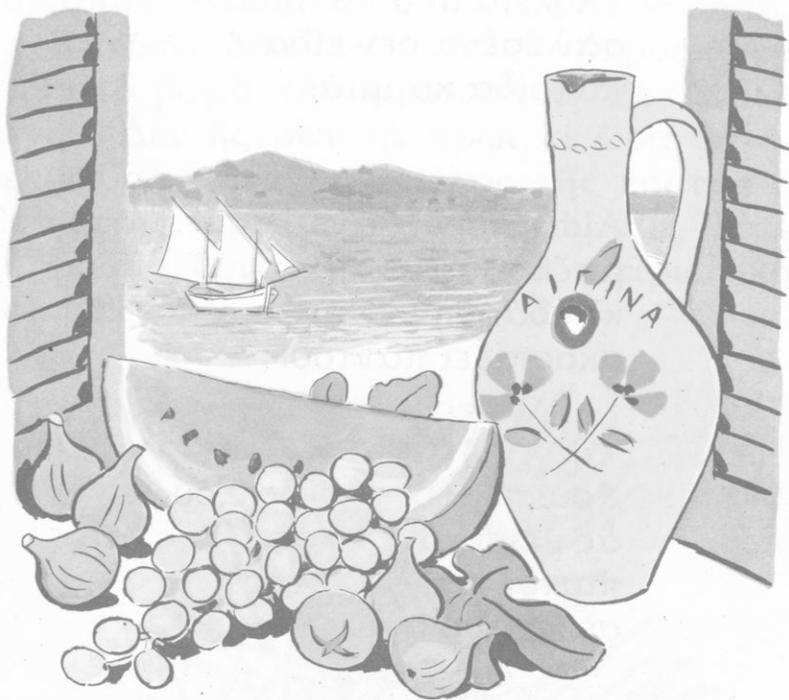
Πατρίδα μου Ἑλλάδα,
γλυκειά μου πατρίδα,
σάν ἐσένα δὲν εἶδα
πατρίδα καμμιά.

Αἰώνια ἡ δόξα
μαζί σου βαδίζει
καὶ δάφνης κλωνάρια
σκορπίζει παντοῦ.

Χριστέ μου, τὸ Φῶς Σου
ἄς μένη κοντά της,
πιστὸς παραστάτης
σὲ κάθε στιγμή.

Αἰώνια ν' ἀπλώνης,
Πατρίδα μου Ἑλλάδα,
τῆς Δόξας τῆ δᾶδα
σὲ ὅλη τὴ γῆ!

Φίλιππος Κριτέλης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Γιατί προσεύχομαι (<i>ποίημα</i>) Γεωργίου Βιζυηνοῦ	σελ.	5
2. Μὲ τὴν μητέρα στὸ σχολεῖο	»	6
3. Κάτι πού ἐγινε μὲ μικρὰ παιδάκια	»	9
4. Φροντίδες γιὰ τοὺς μικροὺς	»	12
5. Μὲ τὸν πατέρα στὸ βιβλιοπωλεῖο	»	14
6. Τί μ' ἀρέσει (<i>ποίημα</i>) Γεωργίου Βιζυηνοῦ	»	17
7. Τὸ καινούργιο βιβλίο	»	18
8. Χαρὲς καὶ γέλια	»	20
9. Τὸ σχολεῖο λάμπει κατακάθαρο	»	23
10. Ζημιές στὸ σχολεῖο	»	24
11. Ἐμαύρισε στὴν ἐξοχή	»	26
12. Ὁ Νίκος καὶ τὸ γαϊδουράκι	»	28
13. Τί εἶδεν ὁ Πάρις στὰ χωράφια	»	30
14. Ὁ Ἀνδρέας καὶ ἡ θάλασσα	»	32
15. Τὰ παιδιὰ τῶν ψαράδων	»	33
16. Ὁ ψαρῶς (<i>ποίημα</i>) Ἰωάννου Πολέμη	»	35
17. Ἡ Φωτούλα καὶ ὁ τζίτζικας	»	36
18. Ἐνα καθαρὸ παιδάκι	»	38
19. Ὁ ἀκάθαρτος Ἀλέκος	»	40
20. Γιατί ὁ Ἄντωνάκης ἐγίνεν ἀτακτος	»	41
21. Τὸ παράπονο τοῦ Γιωργάκη	»	43
22. Μὲ τὴν γιαγιά στὴν αὐλή	»	45
23. Ὁ πετεινὸς (<i>ποίημα</i>) Γεωργίου Βιζυηνοῦ	»	47
24. Ὁ Ἀσπρούλης	»	48
25. Τὸ κατσικάκι (<i>ποίημα</i>) Ζαχαρία Παπαντωνίου	»	50
26. Ἐνας ἀκόμα φίλος τοῦ Γιωργάκη	»	51
27. Τὸ σκυλί (<i>ποίημα</i>) Γεωργίου Βιζυηνοῦ	»	53
28. Ἐνας μικρὸς, πού δὲν φοβᾶται	»	54
29. Παιδικὴ ἀφοβία (<i>ποίημα</i>) Γεωργίου Βιζυηνοῦ	»	56

30.	Τὰ χελιδόνια φεύγουν	σελ.	57
31.	Βοήθεια! Έκουρασθήκαμε!	»	59
32.	Στὸ πλοῖο τοῦ καπετὰν Νικόλα	»	61
33.	Φύγανε τὰ χελιδόνια (ποίημα) Μέλισσα	»	63
	Αἰνίγμα (τὸ χελιδόνι)	»	63

	ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ (ποίημα) Στ. Μπολέτσι	»	65
34.	Στὸ περιβόλι τοῦ θεοῦ	»	65
35.	Τὸ τσιριτρό (ποίημα) Ζαχαρία Παπαντωνίου	»	68
36.	Στὸ ἀμπέλι	»	69
37.	Τὸ φθινόπωρο (ποίημα) Γεωργίου Δροσίνη	»	71
38.	Ἡ βροχούλα	»	72
39.	Ψιχαλίζει (ποίημα) Ἰωσήφ Κυπριανοῦ	»	73
40.	Τὸ ὄργωμα	»	74
41.	Τὸ ἀλέτρι (ποίημα) Ἰωάννου Πολέμη	»	77
42.	Ἐορτάζει ἡ Σημαία μας	»	78
	Ἡ Σημαία (ποίημα) Ἰωάννου Πολέμη	»	79
43.	Ὁ σιδηρουργὸς	»	80
44.	Ὁ σιδερεὺς (ποίημα) Τέλλου Ἄγρα	»	83
45.	Ὁ Γρηγόρης ὁ ξυλουργὸς	»	84
46.	Ὁ μπάρμπα - Σταμάτης	»	86
47.	Ὁ τρύγος	»	89
48.	28η Ὀκτωβρίου	»	91
49.	Τί εἶναι ἡ Πατρίδα μας (ποίημα) Ἰωάννου Πολέμη	»	94
50.	Στὸν ἐλαιῶνα	»	95
51.	Ὅταν ἔρχισε τὸ μάζεμα	»	97
52.	Ἡ ἑλιά (ποίημα) Κωστή Παλαμά	»	99
53.	Ὁ καστανᾶς	»	100
54.	Τρία γατάκια	»	103
55.	Τὰ ζῶα (ποίημα) Ἰωάννου Πολέμη	»	105

	ΧΕΙΜΩΝΑΣ (ποίημα) Ἑλένης Καριτά	»	107
56.	Ἐτοιμασίες γιὰ τὸν χειμῶνα	»	107
57.	Μία ἀκατάστατη οἰκογένεια	»	109
58.	Ὁ Μιχαλάκης καὶ τὸ τετράδιό	»	110
59.	Ὁ πατέρας τοῦ Φάνη	»	112
60.	Ἐρχεται ὁ πατέρας (ποίημα) Γεωργίου Βιζυηνοῦ	»	114
61.	Ἡ μητέρα	»	115
62.	Ἡ μητέρα (ποίημα) Γεωργίου Βιζυηνοῦ	»	117
63.	Ὁ χειμῶνας	»	118
64.	Ὁ χειμῶνας (ποίημα) Λάκη Παπαδήμα	»	120
65.	Ὁ ξενιτεμένος πατέρας	»	121

66.	Τὰ Χριστούγεννα τοῦ γέρο - Μάνθου	σελ. 123
67.	Τὸ σπήλαιον καὶ ἡ φάντη	» 125
68.	Χριστούγεννα (<i>ποίημα</i>) Στέλιου Σπεράντσα	» 127
69.	Ἡ Παραμονὴ τῆς Πρωτοχρονιᾶς	» 128
70.	Ἐοικαιολογία χρόνος	» 130
71.	Πρωτοχρονιά (<i>ποίημα</i>) Ἀναστασίου Κοκκίνου	» 131
72.	Ἡ κυρά - Καλὴ καὶ οἱ μῆνες	» 132
73.	Ἡ κυρά - Κακὴ καὶ οἱ μῆνες	» 134
74.	Γιὰ τὴ φωτιὰ	» 135
75.	Κόκκορας, ἄλεπού καὶ σκύλος	» 138
76.	Οἱ Ἀποκριεῖς	» 140
<hr/>		
	ΑΝΟΙΞΙΣ (<i>ποίημα</i>) Στ. Μπολέτση	» 143
77.	Τὰ χελιδόνια ἤλθαν	» 143
78.	Μιλοῦν γιὰ τὰ χελιδόνια	» 145
79.	Ἡ χελιδόνα (<i>ποίημα</i> <i>Δημοτικὸ</i>)	» 148
80.	Ἡ 25ῃ Μαρτίου	» 149
81.	Ἡ ἐξοχὴ (<i>ποίημα</i>) Ἀγγέλου Βλάχου	» 153
82.	Ἡ Μεγάλὴ Ἑβδομάδα	» 154
83.	Ἐπιτάφιος	» 156
84.	Ἡ Ἀνάστασις	» 159
85.	Ἡ Πασχαλιὰ (<i>ποίημα</i>)	» 162
86.	Μιὰ ἐκδρομὴ τὴν Πρωτομαγιά	» 163
87.	Ἐοικαιολογία (<i>ποίημα</i>) Ἀγγέλου Βλάχου	» 165
88.	Στὸ περιβόλι τοῦ Λεωνῆ	» 166
89.	Ἐοικαιολογία τριαντάφυλλο (<i>ποίημα</i>) κατὰ ματάφρασιν Ἀγγ. Βλάχου	» 168
90.	Τὰ παιδιὰ βλέπουν τὸ χωριὸ τους	» 169
91.	Τὸ δάσος τῆς Παναγίτσας	» 171
92.	Τὸ ἐκκλησάκι (<i>ποίημα</i>) Ἀγγέλου Βλάχου	» 173
93.	Τὸ τραγοῦδι τοῦ βουνοῦ (<i>ποίημα</i>) Στέλιου Σπεράντσα	» 174
94.	Τὸ κοπάδι	» 175
95.	Οἱ λύκοι εἶναι πονηροὶ	» 177
96.	Ἐοικαιολογία (<i>ποίημα</i>) Ζαχαρία Παπαντωνίου	» 180
97.	Κτίσται καὶ μηχανικοὶ	» 181
98.	Τὸ δενδροφύτευμα	» 183
99.	Ἐνα κοριτσάκι μὲ καλοὺς τρόπους	» 185
100.	Παιγνίδια μὲ τὸ νερὸ	» 188
101.	Ἐοικαιολογία (<i>ποίημα</i>) Ἐοικαιολογία	» 189
102.	Ἐοικαιολογία (<i>ποίημα</i>) Ἐοικαιολογία	» 191
103.	Τὸ μαγικὸ καράβι	» 192
104.	Τραγοῦδι θαλασσινὸ (<i>ποίημα</i>) Στέλιου Σπεράντσα	» 194
105.	Τὰ χηνόπουλα	» 195
106.	Οἱ χῆνες (<i>ποίημα</i>) Ἀλεξάνδρου Πάλλη	» 197

4033

107.	Ὁ ἀνεμόμυλος	σελ	198
108	Τὸ παιγνίδι τοῦ μιλωνᾶ	»	201
109.	Ὁ ἀεροπόρος	»	202
110	Ἕγμος τῶν ἀεροπόρων (<i>ποίημα</i>) Ἀθανασίου Κοκκίνου	»	206
111	Ὅταν ἔγιναν οἱ ἐξετάσεις	»	207
112	Τὰ παιδιὰ στὴν κατασκήνωσι	»	209
113	Τὸ τριζόνι	»	212
114.	Ὅταν ἐπέρασαν οἱ ἡμέρες	»	214
115.	Πατρίδα μὴν Ἑλλάδα (<i>ποίημα</i>) Φιλίππου Κριτέλη	»	217
	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	»	219

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ Γ. ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)

Τὰ αντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐπίσημον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρ. 7. τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΓ', 1972 (ΙΙΙ) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 235.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2189/14.2.72
ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΞΙΑ: ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤ. ΧΡΗΣΤΟΥ

CG-12

